

Metsäsektorin suhdannekatsaus 2021-2022

Jari Viitanen, Antti Mutanen ja
Sari Karvinen (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
77/2021

Sisältö

Yhteenveto	3
Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys	10
Kansainvälinen talous	11
Kotimaan talous	18
Metsäteollisuus	20
Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti.....	21
Ikkuna: Venäläistä koivuvaneria uhkaavat polkumyyntitullit.....	30
Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti.....	32
Metsäteollisuuden kannattavuus.....	38
Ikkuna: Työlliset metsäsektorilla.....	43
Metsäteollisuuden työllisyys.....	45
Metsätalous.....	49
Puuvarojen käyttö	50
Raakapuumarkkinat.....	53
Ikkuna: Paula-myrskyn vaikutukset puumarkkinoihin	59
Bioenergiamarkkinat	61
Yksityismetsätalouden kannattavuus	67
Metsätalouden työllisyys.....	71
Ennusteiden osuvuus.....	75

Yhteenveto

Koronapandemian vaikutusten vähittäinen väistyminen ja talouden elvytystoimien jatkuminen heijastuvat maailmantalouteen ja kasvattavat metsäteollisuustuotteiden tuotanto- ja vientimääriä vuonna 2021. Suomessa teollisuuden kasvava puuntarve lisää hakkuumääriä, nostaa kantohintoja ja parantaa työllisyyttä ja kannattavuutta. Vuonna 2022 maailmantalouden kasvun hidastumisen myötä monien tuotteiden tuotanto- ja vientimäärien kasvuvauhti pienenee ja paperin tuotanto sekä vienti kääntyvät jälleen laskuun. Myös sahatavaran ja sellun vientihinnat, kantohinnat ja raakapuun tuontimäärät laskevat. Teollisuuspuun hakkuut pysyvät lähellä kuluvan vuoden tasoa yli 65 miljoonassa kuutiometrissä.

Metsäteollisuuden vientimarkkina-alueilla vahvaa talouskasvua

Rokotusohjelmien edistyminen, rajoitusten poistuminen ja taloudellisen aktiviteetin kohoaminen saavat maailmantalouden kasvamaan tänä vuonna kuutisen prosenttia ja ensi vuonna vajaat viisi prosenttia. Suomen metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla euroalueella talous kasvaa 4–5 prosenttia. Saksassa talouden kasvu on hieman tätä vaimeampaa. Kiinan voimakas talouskasvu tänä vuonna hidastuu loppuvuotta kohden. Myös muilla metsäteollisuuden vientialueilla taloudet kasvavat ja kysyntä lisääntyy. Suomen metsäteollisuuden viime vuoden vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna yli viisi prosenttia ja ensi vuonna yli neljä prosenttia.

Yhdysvaltojen euroaluetta nopeampi talouskasvu ja rahapolitiikan kiristämisaikataulu ennakoivat euron lievää heikentymistä Yhdysvaltojen dollaria kohtaan. Venäjän ruplan odotetaan pysyvän edelleen heikkona euroon nähden, ja Ruotsin kruunu pysynee nykyisellä tasollaan tai hieman vahvistuu ensi vuoden aikana.

Merkittävimmät ennusteisiin ja talouskehitykseen liittyvät epävarmuustekijät ovat mahdollisten vastustuskykyisten virusmuunnoksien kehittyminen, inflaation kiihtyminen, globaalit logistiikkaongelmat, energian ja raaka-aineiden hintojen nousu ja saatavuus, velkakuplien ja pankkikriisien mahdolliset puhkeamiset sekä Yhdysvaltojen ja Kiinan välisten jännitteiden lisääntyminen. Kotimaassa useiden toimialojen työehtosopimusneuvottelut voivat kärjistyessään johtaa työtaisteluihin ja tuotantokatkoksiin.

Sahatavaralla huippuvuosi

Vuonna 2021 havusahatavaran kysyntä on maailmanmarkkinoilla ollut tarjontaan nähden runsasta, ja hintataso on paikoitellen noussut historiallisen korkealle. Myös Suomen sahatavaran vientihinta on noussut jyrkästi, ja vientimäärät ovat kasvaneet. Vaikka havusahatavaran vientihinnan odotetaan loppuvuonna kääntyvän laskuun, nousee keskimääräinen vientihinta koko vuoden 2021 osalta lähes 40 prosenttia vuodesta 2020. Havusahatavaran vientimäärän ennustetaan vuonna 2021 kasvavan 12 prosenttia 9,2 miljoonaan kuutiometriin samalla, kun tuotanto nousee 12 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2022 sahatavaran vientikysynnän odotetaan säilyvän edelleen hyvänä vientimarkkinoiden talouksien jatkaessa elpymistään. Havusahatavaran viennin ennustetaan vuonna 2022 kasvavan pari prosenttia vuodesta 2021, mutta keskimääräisen vientihinnan odotetaan laskevan parikymmentä prosenttia sahatavaran kysynnän ja tarjonnan tasapainottuessa maailmanmarkkinoilla. Havusahatavaran tuotannon ennakoidaan kasvavan 12,2 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2022. Viennin vedon lisäksi tuotannon kasvua tukevat toteutetut investoinnit sahauskapasiteettiin.

Hyvä kysyntä rakentamisessa ja kuljetusvälineteollisuudessa kasvattaa sekä havu- että koivuvanerin tuotantoa ja vientiä. Vuonna 2021 vanerin kokonaisvientimäärän odotetaan nousevan 17 ja keskimääräisen vientihinnan viisi prosenttia. Vuonna 2022 vanerin viennin, tuotannon ja vientihinnan ennakoidaan hieman laskevan vuoden 2021 lukemista.

Massa- ja paperiteollisuudessa kaksinumeroisia kasvulukuja

Maailmantalouden kasvun seurauksena paperin kysyntä on viime vuoden romahduksen jälkeen lähtenyt Euroopassa nousuun. Myös Suomen vienti on elpynyt ja massiiviset paperikoneiden sulkemiset näkyvät vientimäärissä odotuksia vähemmän. Paperin tuotanto ja vienti kasvavat tänä vuonna prosenttin viime vuodesta, mutta alenevat jälleen ensi vuonna. Paperin keskimääräinen vientihinta nousee prosenttin sekä tänä että ensi vuonna parantuneen kysynnän, vähentyneen tarjonnan sekä nousseiden raaka-ainekustannusten seurauksena.

Koronapandemia on lisännyt kartonkituotteiden kysyntää verkkokaupan kasvun myötä ja kysynnän kasvun odotetaan jatkuvan myös lähitulevaisuudessa. Suomen kartongin tuotannon kapasiteetti lisääntyy tänä vuonna selvästi Stora Enson Oulun kraftlainerituotannon käynnistyttyä, mikä näkyy kartongin tuotannon ja viennin 14 prosentin kasvuna tänä vuonna. Kartonkien hinnat ovat nousseet Euroopassa tänä vuonna selvästi, mikä nostaa myös Suomen kartongin viennin keskimääräistä hintaa pari prosenttia siitä huolimatta, että taivekartonkia edullisemman kraftlainerin osuus viennistä kasvaa. Kartonki nousee tänä vuonna paperin ohi Suomen tärkeimmäksi metsäteollisuustuotteeksi viennin arvolla mitattuna. Ensi vuonna kartongin tuotanto- ja vientimäärät sekä viennin yksikköhinta nousevat edelleen hie-
man.

Sellun vienti on tänä vuonna noussut viime vuodesta siitä valmistettavien lopputuotteiden kysynnän vahvistuessa. Suomen vienti kasvaa edelleen ensi vuonna, mutta tätä vuotta maltillisemmin. Sellun hinta Euroopassa on ollut ennätyskorkealla, ja Suomen tämän vuoden keskimääräinen vientihinta nousee 36 prosenttia viime vuotta korkeammaksi. Euroopassa hinnan nousu on kuitenkin jo tasaantunut ja Kiinassa hinta on laskenut jo pidempään. Sellun vientihinta jääkin ensi vuonna kuluvaan vuoteen alemmaksi. Massan kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna selvästi viime vuodesta. Ensi vuonna muutokset tuotannossa ovat vähäisiä.

Metsäteollisuuden kannattavuus paranee

Kartonkiteollisuuden kannattavuus nousee vuonna 2021 ennätystasolle, ja myös sellun valmistus on poikkeuksellisen kannattavaa. Kaikista kovinta tulosta historiaansa nähden tekee kuitenkin sahateollisuus, jonka liiketulos nousee 10–15 prosenttiin. Tällaista tulostilannetta ei ole alalla nähty 25 vuoteen. Perinteisen paperintuotannon kannattavuus kyntää kuluvaan vuoteen syvemmillä kuin vuosikymmeniin. Vuonna 2022 kartongin, sellun ja sahatavaran tuotannon kannattavuudet eivät enää yllä yhtä hyvään tulokseen, koska kartonkia lukuun ottamatta lopputuotteiden hinnat laskevat ja myös kustannusinflaatio painaa tuloksia. Paino- ja kirjoituspa-
pereiden ahdinko jatkuu.

Teollisuuspuun hakkuut kasvavat yli 65 miljoonaan kuutiometriin

Puumarkkinat ovat vuonna 2021 jälleen huippusuhdanteessa. Veturina ovat olleet erityisesti sahatavaran, mutta myös sellun, erinomainen kysyntä ja hintataso maailmanmarkkinoilla. Vuonna 2021 teollisuuspuun hakkuut kasvavat lähes 66 miljoonaan kuutiometriin. Havutukkien keskimääräiset kantohinnat nousevat 10–11 prosenttia ja kuitupuiden 4–6 prosenttia. Raakapuun tuonti kasvaa hieman viime vuodesta.

Vuonna 2022 teollisuuspuun hakkuiden ennakoitaan pysyvän lähes kuluvan vuoden tasolla. Taustalla ovat aiemmin ostettujen pystyvarantojen hakkuut, sahateollisuuden kapasiteetin merkittävä kasvu ja raakapuun tuonnin väheneminen Venäjältä. Havutukkien keskimääräiset kantohinnat laskevat 4–7 prosenttia sahatavaran alenevien hintojen perässä. Sellun hinnan heikentyminen laskee kuitupuiden kantohintoja 3–4 prosenttia.

Venäjän korkeiden vientitullien avulla toteutettavat vienninrajoitukset lopettavat pyöreän havupuun tuonnin Venäjältä Suomeen vuoden 2022 alusta alkaen. Kun myös koivukuitupuun tuonti Suomeen vähenee, raakapuun tuonti vähenee 12 prosenttia.

Bruttokantorahatulot ja yksityismetsien liikelos jälleen nousuun

Lisääntyvät hakkuumäärät ja kantohintojen nousu kasvattavat yksityismetsien bruttokantorahatulot 2,2 miljardiin euroon vuonna 2021. Vuonna 2022 kantohintojen lasku pudottaa bruttokantarahatulot kahteen miljardiin euroon. Investoinnit puuntuotantoon vähenivät kuusi prosenttia vuonna 2020. Vuonna 2021 investointien ennustetaan nousevan neljä prosenttia ja jatkavan nousuaan vuonna 2022.

Yksityismetsätalouden liikelos oli 114 euroa hehtaarilta vuonna 2020. Lisääntyvät hakkuut ja puun hintojen nousu parantavat liikelulosta noin 140 euroon hehtaarilta vuonna 2021, mutta vuonna 2022 tulos laskee alle 130 euroon hehtaarilta. Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto oli kantohintojen alentumisen vuoksi vain vajaat kolme prosenttia vuonna 2020. Kantohintojen nousu kuluvana vuonna nostaa yksityismetsien sijoitustuoton vajaaseen kymmeneen prosenttiin. Ensi vuonna tuotto jää noin kolmeen prosenttiin.

Metsäsektorin kokonaistyöllisyys pysyy ennallaan

Vuonna 2020 metsäteollisuus työllisti 39 000 henkilöä, mikä oli neljä prosenttia edellisvuotta vähemmän. Puutuoteteollisuudessa työllisyyden ennakoidaan lisääntyvän vuonna 2021 kolme prosenttia ja kaksi prosenttia vuonna 2022 uusien investointien ja tuotannon kasvun myötä. Paperiteollisuuden työllisyyden vähenemisen vuoksi metsäteollisuuden kokonaistyöllisyys säilyy kuitenkin vuosina 2021 ja 2022 kuluvan vuoden tasolla.

Vuonna 2020 metsätalouden työllisyys supistui viisi prosenttia 25 000 henkilöön. Vuosien 2021 ja 2022 osalta näkymät ovat positiiviset, sillä puutuotteiden kysyntä eri aloilla on piristynyt. Samalla puukauppa ja työtehtävät metsissä ovat lisääntyneet. Myös energiapuun korjuu lisääntyy tulevana vuosina. Koko metsätaloudessa työllisyyden ennustetaan vuonna 2021 lisääntyvän kahdella prosentilla ja vuonna 2022 prosentilla. Työn tuottavuusindeksi laski metsätaloudessa vuoden 2020 ennakotiedon mukaan samansuuruisiksi kuin koko kansantaloudessa keskimäärin.

Puuenergian käyttö vahvassa kasvussa

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö laski hieman vuonna 2020. Puupolttoaineet ovat kuitenkin edelleen merkittävin yksittäinen energianlähde 28 prosentin osuudella energian kokonaiskulutuksesta. Viileän alkuvuoden ansiosta metsähakkeen käyttömäärän odotetaan lisääntyvän tänä vuonna kaksi prosenttia ja ensi vuonna 4–5 prosenttia. Metsähakkeen keskimääräinen laitos hinta nousee tänä vuonna 3–5 prosenttia. Energiaturpeen alarajo tulee lisäämään metsähakkeen käyttömäärää merkittävästi lähivuosina. Päästöoikeuden hinta on korkeammalla kuin koskaan, mikä tekee turpeen ja kivihiilen energiakäytöstä kallista ja kiihdyttää niistä luopumista. Puupellettien tuotannon vuosittaiset vaihtelut ovat suhdanneherkällä alalla voimakkaita. Tänä ja ensi vuonna puupellettien tuotannon ennakoidaan kasvavan 6–7 prosenttia. Maailmanlaajuisesti pellettien kulutus ja tuotanto jatkavat myös kasvuaan.

Ennusteiden perusteet ja riskit

Metsäsektorin suhdannekatsauksessa tuotetaan tietoa metsäsektorin nykytilanteesta ja lähiajan näkymistä. Ennusteet perustuvat julkisiin tilastoihin, maailmantalouden kehitysennusteisiin, eri lähteistä saatavaan metsäsektorin markkinainformaatioon sekä Luonnonvarakeskuksessa tehtäviin tutkimuksiin. Ennusteiden tekemisessä käytetään niin sanottua johdetun kysynnän periaatetta, jolloin kotimaan ja vientimarkkinoiden talouskehitysten vaihteluiden oletetaan heijastuvan metsäteollisuustuotteiden kysynnän kautta metsäteollisuuden tuotantoon ja kotimaan puumarkkinoille. Myös metsäsektorin toimintaympäristön muutosten ja valtion taloudellisten ohjauskeinojen vaikutuksia on huomioitu ennusteita tehtäessä. Ennustettua huonompi talouskehitys alentaisi Suomen metsäteollisuuden vientihinto-

ja, tuotantoa ja kannattavuutta verrattuna tässä esitettyihin ennusteisiin. Metsäteollisuudesta vaikutukset leviäisivät puun kysynnän alentuessa myös raakapuumarkkinoille, metsätalouden työllisyyteen ja yksityismetsätalouden kannattavuuteen. Tällöin Suomen metsäsektorin kehitys jäisi nyt esitettyjä ennusteita heikommaksi. Ennustettua parempi talouskehitys puolestaan toimisi päinvastoin.

Käsitys maailmantalouden ja vientimarkkinoiden talouskehityksestä muodostetaan eri organisaatioiden (esimerkiksi OECD, IMF, ETLA, Nordea, Suomen Pankki) ennusteiden perusteella. Tämän katsauksen ennusteet perustuvat syys-lokakuun 2021 tietoihin metsäsektorista ja ennusteisiin maailmantalouden kehityksestä vuosille 2021-2022. Metsäsektorin ennusteet vastaavat tutkijoiden käsitystä todennäköisimmästä kehityksestä. Ne ovat piste-ennusteita ja pohjautuvat vientimarkkinoiden kasvuennusteisiin sekä muihin taustaoletuksiin markkinoiden kehityksestä.

Tämän ja ensi vuoden ennusteisiin kohdistuvat keskeisimmät epävarmuustekijät liittyvät mahdollisiin uusiin virusmuunnoksiin, niiden vastustuskykyyn rokotteita vastaan ja rajoitustoimien osittaiseen paluuseen, inflaation kiihtymiseen sekä keskuspankkien rahapolitiikan kiristämisten ajoituksiin. Viime aikoina huolta ovat herättäneet myös globaalit logistiikkaongelmat, kuten konttipula, sekä energian riittävyys ennen talvikauden alkua. Energian kysynnän kasvu, fossiilisen energiatuotannon väheneminen, ydinvoiman alasajo, päästörajoitukset ja päästöoikeuksien hintojen nousu ovat jo aiheuttaneet energiapulaa ja tuotantokatkoksia eri puolilla maailmaa. Myös pelko mahdollisten velkakuplien ja pankkikriisien puhkeamisen globaaleista talousseurauksista on jälleen kasvanut. Huolenaiheet liittyvät erityisesti kiinteistömarkkinoihin ja pörssikursseihin. Yhdysvaltojen ja Kiinan välisissä kauppakiistoissa ja muissa konflikteissa kierrokset näyttävät jälleen lisääntyvän koronaongelmien vähitellen väistyessä.

Keskeiset ennustemuuttujat 2020–2022*

Tuote		2020	2021e	2022e
		% -muutos edellisvuodesta		
Havusahatavara	tuotanto	-5	10	2
	vienti	-8	12	2
	vientihinta	-2	38	-20
Vaneri	tuotanto	-9	18	-3
	vienti	-9	17	-3
	vientihinta	-4	5	-1
Sellu	tuotanto	-8	8	1
	vienti	-7	9	4
	vientihinta	-18	36	-6
Paperi	tuotanto	-25	1	-7
	vienti	-26	1	-7
	vientihinta	-7	1	1
Kartonki	tuotanto	0	14	2
	vienti	0	14	2
	vientihinta	-3	2	3
Teollisuuspuun hakkuut		-8	13	-1
Puun tuonti (sis. hakkeen)		4	1	-12

* Hintamuutokset ovat nimellisiä.

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke (ennusteet).

Yksityismetsien keskimääräiset nimelliset kantohinnat 2020–2022e

Puutavaralaji	2020	2021e	Muutos	2022e	Muutos
	€/m³	€/m³	%	€/m³	%
Mäntytukki	55,0	61,1	11	58,6	-4
Kuusitukki	59,1	64,9	10	60,3	-7
Koivutukki	43,4	45,1	4	44,1	-2
Mäntykuitu	17,6	18,5	5	17,9	-3
Kuusikuitu	19,9	20,7	4	19,8	-4
Koivukuitu	16,9	17,9	6	17,2	-4

Lähde: Luke.

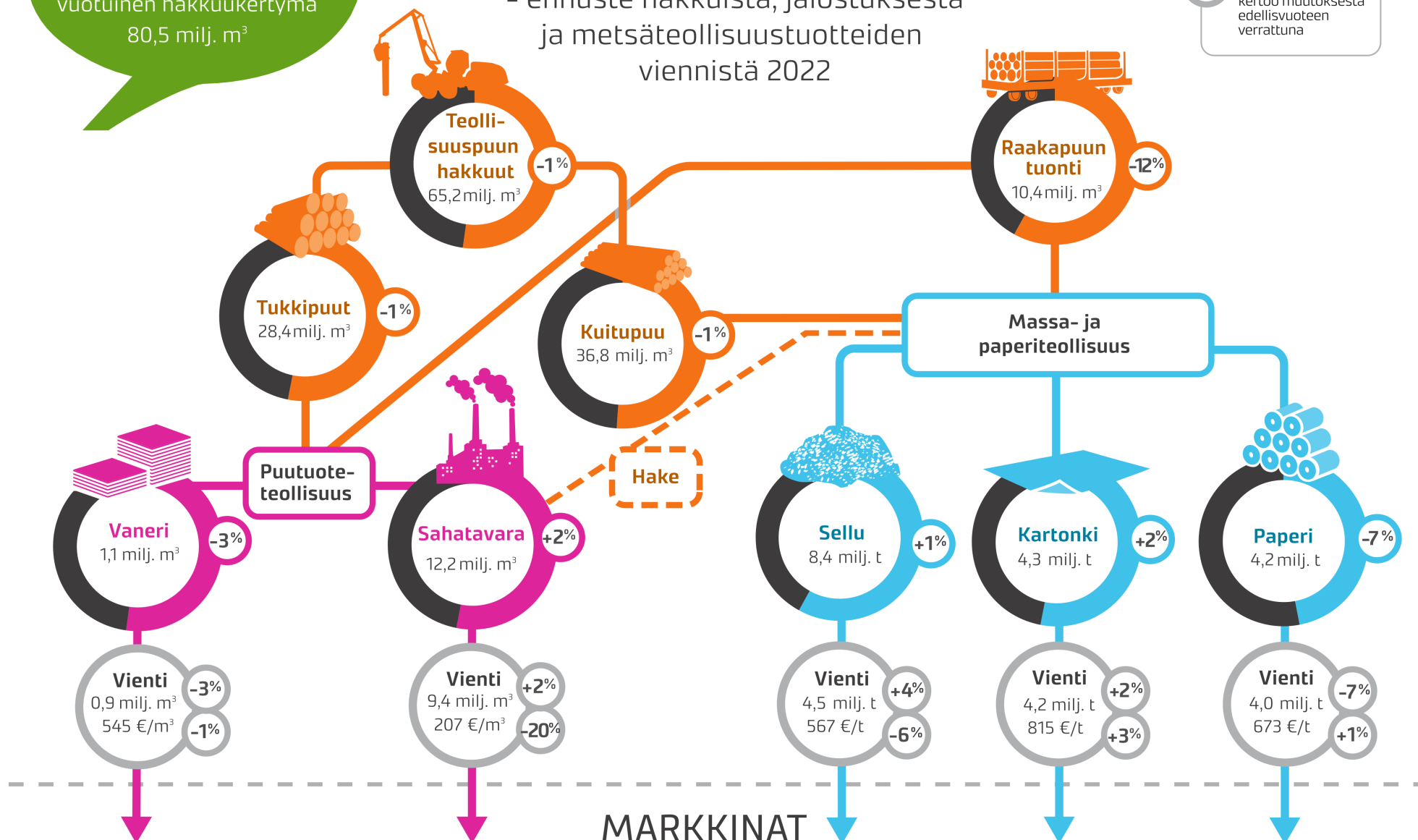

Puuvarat
2,5 mrd m³
Suurin ylläpidettävissä oleva
vuotuinen hakkuukertymä
80,5 milj. m³

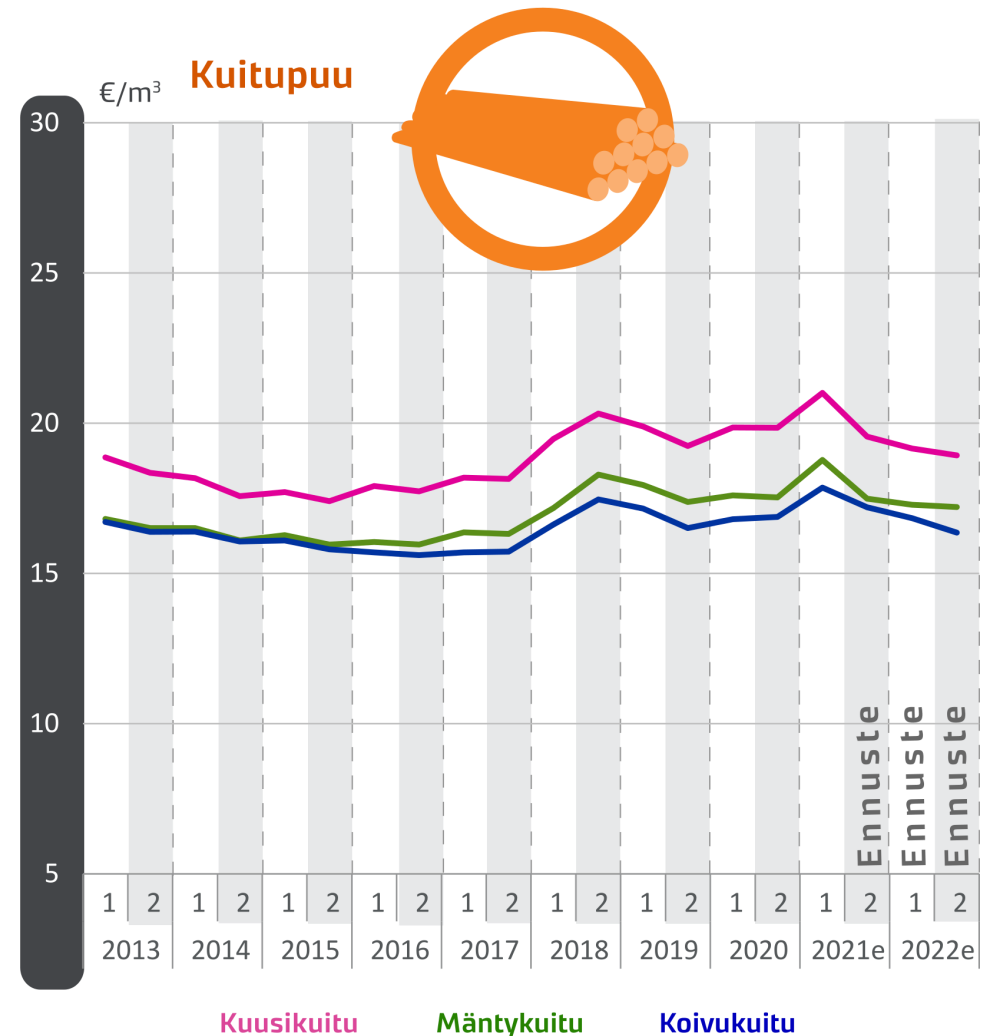
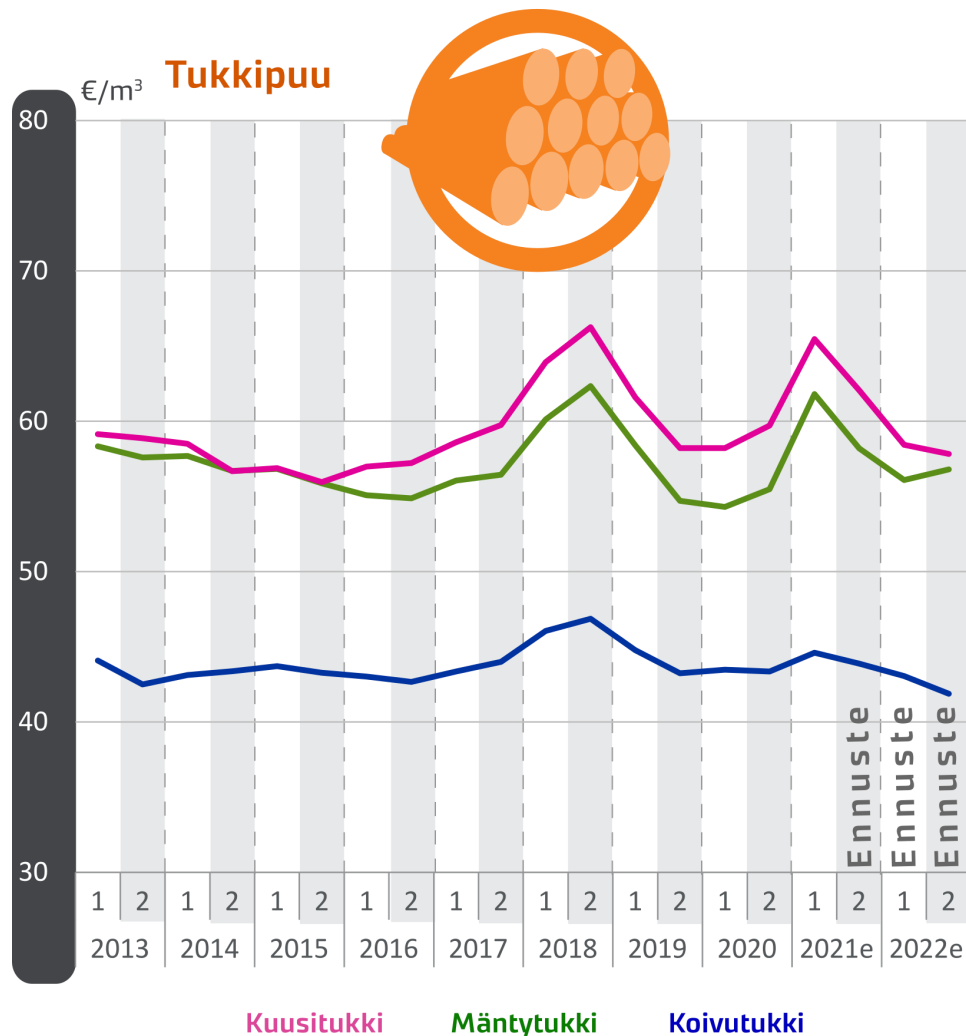
KANNOLTA MARKKINOILLE

- ennuste hakkuista, jalostuksesta
ja metsäteollisuustuotteiden
viennistä 2022

%
kertoo muutoksesta
edellisvuoteen
verrattuna

Tukkipuiden/Kuitupuiden kantohinnat puolivuositain 2013-2022e vuoden 2020 hinnoin (elinkustannusindeksi)

Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys

Kansainvälinen talous

Jari Viitanen

Roketusohjelmien edistyminen, rajoitusten poistuminen ja taloudellisen aktiviteetin kohoaminen saavat maailmantalouden kasvamaan tänä vuonna kuutisen prosenttia ja ensi vuonna vajaat viisi prosenttia. Suomen metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla euroalueella talous kasvaa 4–5 prosenttia. Saksassa talouden kasvu on hieman tätä vaimeampaa. Kiinan voimakas talouskasvu tänä vuonna hidastuu loppuvuotta kohden. Myös muilla metsäteollisuuden vientialueilla taloudet kasvavat ja kysyntä lisääntyy. Suomen metsäteollisuuden viime vuoden vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna yli viisi prosenttia ja ensi vuonna yli neljä prosenttia.

Yhdysvaltojen euroaluetta nopeampi talouskasvu ja rahapolitiikan kiristämisaikataulu ennakoivat euron lievää heikentymistä Yhdysvaltojen dollaria kohtaan. Venäjän ruplan odotetaan pysyvän edelleen heikkona euroon nähden ja Ruotsin kruunu pysynee nykyisellä tasollaan tai hieman vahvistuu ensi vuoden aikana.

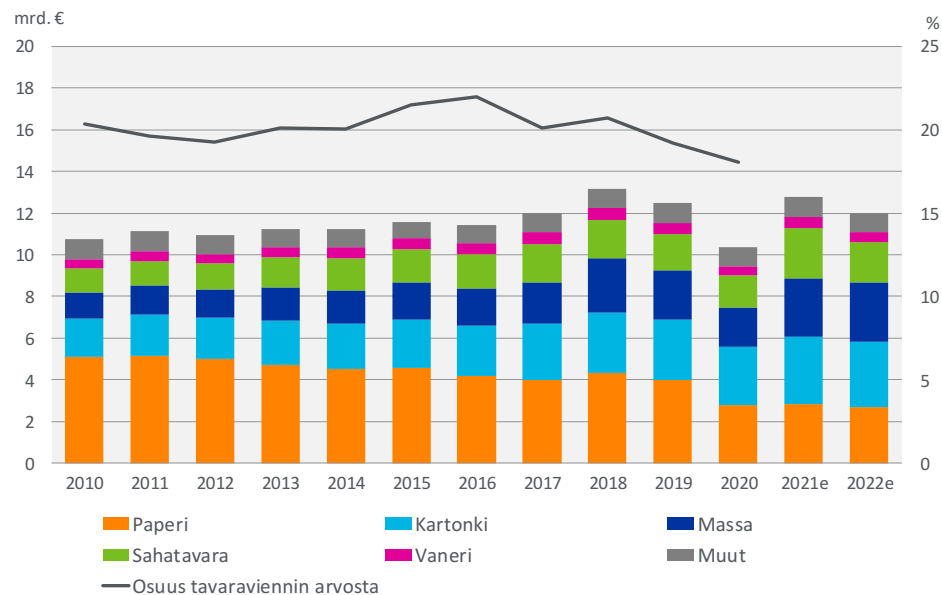
Merkittävimmät ennusteisiin ja talouskehitykseen liittyvät epävarmuustekijät ovat mahdollisten vastustuskykyisten virusmuunnoksien kehittyminen, inflaation kiihtyminen, globaalit logistiikkaongelmat, energian ja raaka-aineiden hintojen nousu ja saatavuus, velkakuplien ja pankkikriisien mahdolliset puhkeamiset sekä Yhdysvaltojen ja Kiinan välisten jännitteiden lisääntyminen. Kotimaassa useiden toimialojen työehtosopimusneuvottelut voivat kärjistyessään johtaa työtaisteluihin ja tuotantokatkoksiin.

Työtaistelut ja korona kurittivat metsäteollisuuden vientiä 2020

Vuonna 2020 metsäteollisuuden tuotanto- ja vientilukuja alensivat alkuvuoden työtaisteluista johtuneet tuotannonseisaukset ja koronapandemiasta johtunut kysynnän aleneminen erityisesti paperin osalta. Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin nimellinen kokonaisarvo aleni vajaat 17 prosenttia edellisvuodesta 10,4 miljardiin euroon. Kun Suomen koko tava-

raviennin nimellinen arvo samaan aikaan supistui vajaat 12 prosenttia, metsäteollisuustuotteiden osuus tavaraviennistä supistui prosenttiyksikön edellisvuodesta 18 prosenttiin. Metsäteollisuustuotteiden viennin kokonaisarvoa alensivat sekä vähentyneet toimitusmäärät että edellisvuotta alemmat vientihinnat kaikissa pääkategorioissa. Ainoastaan sahatavaran viennin keskimääräinen yksikköhinta ja kartongin vientimäärät pysyivät lähellä edellisvuoden tasoja.

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin nimellinen arvo tuoteryhmittäin ja osuus tavaraviennin arvosta 2010–2022e

Vuosien 2021–2022 arvot perustuvat Luken ennusteisiin vientimääristä ja -hinnoista.

Lähteet: Tulli ja Luke.

Puutuoteteollisuudessa viennin nimellinen kokonaisarvo vuonna 2020 aleni lähes kymmenen prosenttia edellisvuodesta 2,5 miljardiin euroon. Vaikka sahatavaran viennin keskimääräinen yksikköhinta aleni vain vajaa pari prosenttia, vientimäärien yli kahdeksan prosentin supistuminen merkitsi sahatavaran nimellisten vientitulojen supistumista kymmenellä prosentilla. Mänty- ja kuusisahatavaran vientimäärien ja viennin yksikköhintojen muutokset olivat lähes samansuuruisia. Höyläsahatavaran viennin arvon hienoinen lisäys johtui viennin yksikköhintojen parin prosentin noususta. Vanerin vientitulot supistuivat yli 13 prosenttia.

Massa- ja paperiteollisuudessa viennin nimellinen kokonaisarvo supistui lähes 19 prosenttia 7,9 miljardiin euroon vuonna 2020. Viennin kokonaisarvoa alensivat erityisesti paperin yli 25 prosenttia supistuneet vientimäärät ja vajaat seitsemän prosenttia alentuneet keskimääräiset vientihinnat sekä massan keskimääräisten vientihintojen aleneminen yli 18 prosentilla. Sekä hieno- että aikakauslehtipaperin vientimäärät tippuivat yli 28 prosenttia tuotantokapasiteetin lopettamisten myötä. Kartongin keskimääräinen vientihinta supistui vajaat kolme prosenttia.

Ennakko-odotuksista poiketen kartonki ei vielä vuonna 2020 noussut metsäteollisuuden tärkeimmäksi

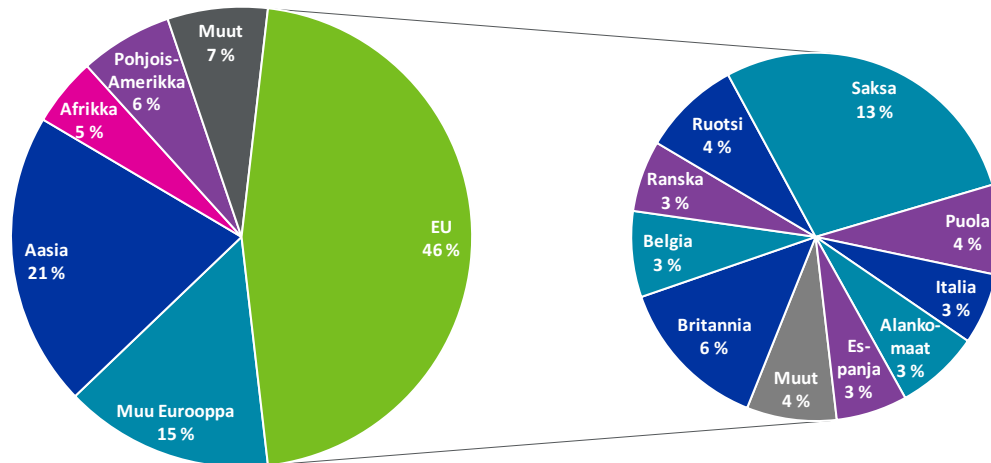
tuotteeksi viennin arvolla mitattuna, vaan eroa jäi vielä vajaat 25 miljoonaa euroa paperin hyväksi. Koronapandemia kuitenkin kiihdytti paperin kysynnän alamäkeä ja vallitsevaa rakennemuutosta. Vuonna 2020 paperin osuus metsäteollisuuden vientituloista oli 27 prosenttia, mikä oli yli 5 prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän. Kartongin osuus puolestaan kasvoi lähes neljä prosenttiyksikköä vajaaseen 27 prosenttiin. Vuonna 2020 puutuoteteollisuuden osuus metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta oli 24 prosenttia ja massa- ja paperiteollisuuden osuus 76 prosenttia.

Metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautumiseen vaikuttavat eri tuoteryhmien markkinahinnat ja vientimäärät kohdemaihin. Peräkkäisinä vuosina tarkasteltuna kohdealueilta saatavissa vientituloissa ei ole ollut yleensä suuria muutoksia, mutta pidemmällä aikavälillä voidaan havaita selkeitä trendejä, kuten Kiinan merkityksen kasvu.

Vuonna 2020 puutuoteteollisuuden vientituloista lähes 31 prosenttia tuli euroalueelta. Massa- ja paperiteollisuudessa vastaava osuus oli 39 prosenttia. Euroalueella metsäteollisuustuotteiden vienti Saksaan hiipui nimellisesti 341 miljoonan euron verran. Britannian osalta on vaikea erotella koronapandemian ja brexitin vaikutuksia kysyntään, mutta erityisesti paperin toimitusten supistuminen lohkaisi metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta yli 200 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna.

Kiinaan massan vientimäärät kasvoivat hieman, mutta valkaistun havusulfaattisellun yksikköhinnan aleneminen yhdessä sahatavaran toimitusmäärien

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvo alueittain 2020

Lähteet: Tulli ja Luke.

pienenemisen kanssa supistivat kokonaisvientituloja 178 miljoonaa euroa edellisvuodesta.

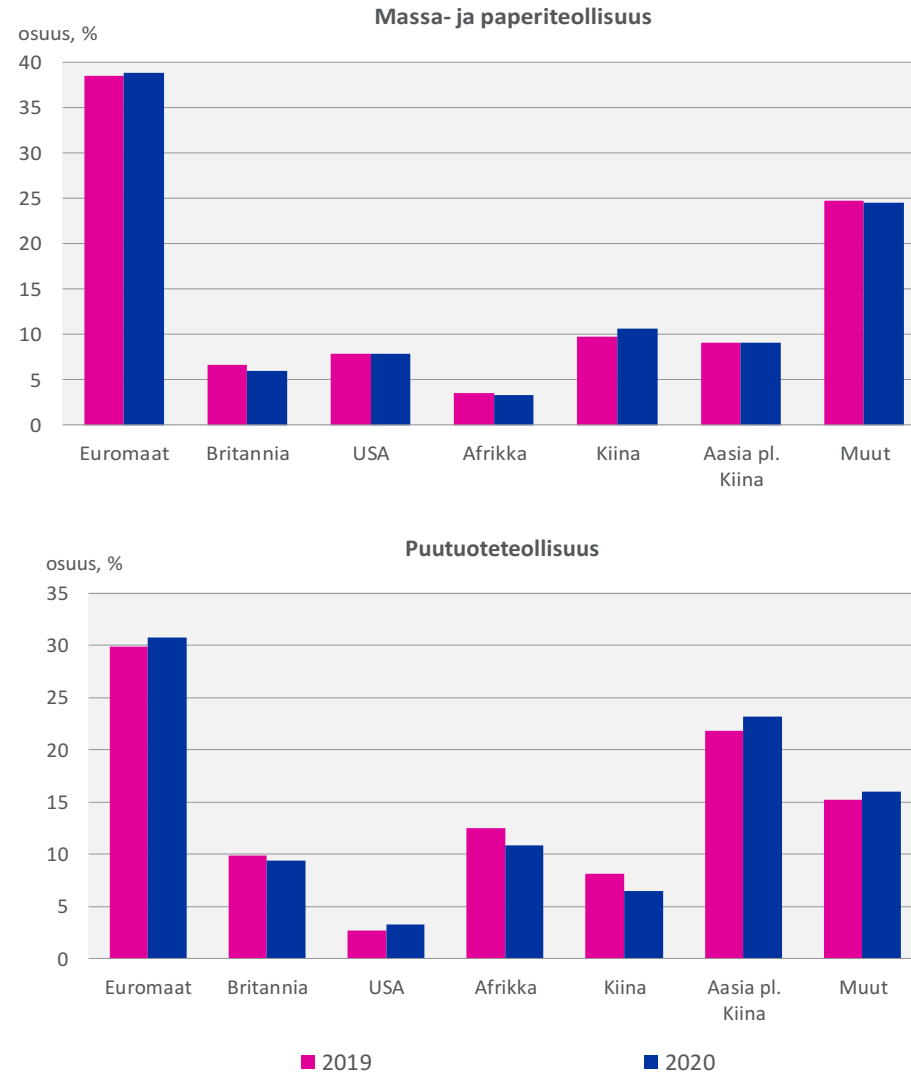
Luvuissa 2 ja 3 esitetään tarkemmin metsäteollisuustuotteiden viennin kehitystä vuonna 2020 sekä kulu-
van alkuvuoden aikana.

Maaialmantalous palaa kasvu-uralleen

Maaialmantalouden suunta näytti vielä keväällä 2020 synkältä koronapandemian nopean leviämisen ja sitä seuranneiden rajoitustoimien vuoksi. Vaikka maittain ja toimialoittain pandemian vaikutusten erot olivat isoja, lopulta taloudelliset kokonaisvaikutukset jäivät odotettua lievemmiksi ja rajoitustoimia alettiin asteittain keventää jo syksyn 2020 aikana. Vuonna 2020 maaialmantalous supistui edellisvuodesta 3,1 prosenttia. Kulu-
van vuoden alkupuoliskolla odotukset pandemian kuriin saamisesta olivat korkealla. Vaikka kesän 2020 aikana uusien virusmuunnosten nopea leviäminen ja tartuntamäärien kasvu hetkellisesti siirsivät talousrajoitteiden purkamisen aikatauluja eteenpäin, talouksien elpymisen on ollut nopeaa. Erityisesti kehittyneissä maissa, joissa rokotukset ovat edenneet nopeasti, talouksia on pystytty avaamaan ja kasvu on kiihtynyt. Useissa maissa tuotannon taso vastaakin jo koronaa edeltävää aikaa. Kuluttaminen on siirtymässä enenemässä määrin tavaroiden ostamisesta palveluiden kysyntään. Kehittyvien maiden hitaamman rokotekattavuuden vuoksi elpymisen ja talouksien kasvuluvut ovat olleet maltillisempia.

Maaialmantalouden elpymisen seurauksena useiden raaka-aineiden ja komponenttien kysyntä on kasvanut, saatavuus heikentynyt ja hinnat nousseet, mikä

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautuminen 2019 ja 2020

Lähteet: Tulli ja Luke.

on aiheuttanut erityisesti teollisuustuotannossa pulonkauloja yhdessä kuljetuskustannuksia lisänneiden logistiikkaongelmien ja konttipulan vuoksi. Joissakin talouksissa ja toimialoilla, kuten rakennusteollisuudessa, podetaan lisäksi työvoimapulaa, mikä näkyy paineena palkkojen nousulle. Myös energian hinta on nousussa teollisuustuotannon kasvun myötä ja päästöoikeuksien hintojen lähdettyä voimakkaaseen nousuun jo vuoden 2020 loppupuolella. Kuluttajat ovat purkamassa koronan aikaan kertyneitä säästöjä, mikä erityisesti palveluiden ja kestokulutushyödykkeiden kysynnän kasvun myötä näkyy kuluttajahintojen nousuna. Inflaation kiihtymisestä johtuen keskuspankkien ennakoidaan alkavan vähitellen kiristämään rahapolitiikkansa. Erityisesti Yhdysvalloissa, jossa inflaatio on viime kuukausina kiihtynyt yli viiden prosentin vuosivauhtiin talouden osittaisen ylikuumenemisen vuoksi, rahapolitiikan kiristämistöimien ennakoidaan alkavan jo loppuvuoden aikana. Kiristamis- ja normalisointitoimet kohdistuvat ennen kaikkea arvopapereiden osto-ohjelmaan, jota Yhdysvaltojen keskuspankki (FED) alkanee supistaa asteittain. Myös Euroopassa inflaatio on kiihtynyt kesän jälkeen kolmeen prosenttiin, ja syyskuussa 2020 Euroopan keskuspankki (EKP) päätti jo hieman vähentää arvopapereiden kuukausittaisia netto-ostoja. Inflaation kiihtymisen arvellaan olevan Euroopassa kuitenkin tilapäistä, ja sen odotetaan heikkenevän ensi vuoden aikana. EKP on aiemmin ilmoittanut jatkavansa keväällä 2020 aloittamaansa arvopapereiden osto-ohjelmaa vuoden 2022 maaliskuun loppuun. Viime päivinä on uutisoitu EKP:n valmistelevan uudenlaista osto-ohjelmaa päättyvän tilalle. Korkotasoon ei kohdistu vielä merkittäviä muutospaineita.

Metsäteollisuuden kilpailukyvyyn ja vientitulojen näkökulmasta rahapolitiikan eriaikaiset kiristämistimet vaikuttavat valuuttojen keskinäisiin kurssiin. Vaikka valuuttakurssien kehitystä on vaikea ennakoida, yleisesti valuuttakurssien määräytymiseen vaikuttavat valuutta-alueiden vaihtotaseet, talouksien kasvuodotukset, rahapolitiikan keveys ja korkotaso suhteessa muihin valuutta-alueisiin sekä spekulatiot valuuttakurssien tulevaisuuden muutoksista. Yhdysvaltojen nopeampi talouden kasvu ja odotukset rahapolitiikan Eurooppaa nopeammasta kiristystahdistasta luovat painetta euron lievästi heikentymiseen ensi vuoden aikana. Venäjän ruplan ennakoidaan pysyvän edelleen heikkona euroon nähden ja Ruotsin kruunu pysynee nykyisellä tasollaan tai hieman vahvistuu ensi vuonna.

Merkittävimmät talouskehitykseen vaikuttavat epävarmuustekijät liittyvät mahdollisiin uusiin virusmuunnoksiin, niiden vastustuskykyyn rokotteita vastaan ja rajoitustoimien osittaiseen paluuseen, inflaation kiihtymiseen sekä keskuspankkien rahapolitiikan kiristämisten ajoituksiin. Viime aikoina huolta ovat herättäneet myös globaalit logistiikkaongelmat, kuten konttipula, sekä energian riittävyys ennen talvikauden alkua. Energian kysynnän kasvu, fossiilisen energiatuotannon väheneminen, ydinvoiman alasajo, päästörajoitukset ja päästöoikeuksien hintojen nousu ovat jo aiheuttaneet energiapulaa ja tuotantokatkoksia eri puolilla maailmaa. Myös pelko mahdollisten velkakuplien ja pankkikriisien puhkeamisen globaaleista talousseurauksista on jälleen kasvanut. Huolenaiheet liittyvät erityisesti kiinteistömarkkinoihin ja pörssikursseihin. Yhdysvaltojen ja Kiinan välisissä kauppakiistoissa ja muissa konflikteissa kierrok-

set näyttävät jälleen lisääntyvän koronaongelmien vähitellen väistyessä.

Alkusyksyllä 2021 julkaistuissa talousennusteissa maailmantalouden näkymät ovat valoisat ja kasvunusteita on korjattu ylöspäin. Viime vuoden heikon vertailutason ja kuluvan vuoden nopean elpymisen seurauksina maailmantalouden ennakoidaan kasvavan kuutisen prosenttia vuonna 2020. Ensi vuonna kasvuvauhti hidastuu 4,5–5 prosenttiin. Suomen metsäteollisuuden viime vuoden vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna yli viisi prosenttia, ja ensi vuonna yli neljä prosenttia.

Euroalue toipumassa rajoitteiden hiljalleen väistyessä

Euroalueen talous supistui 6,3 prosenttia vuonna 2020. Vaikka kevään 2020 syöksyn jälkeen euroalueen talous alkoi toipua jo kesällä ja kasvoi voimakkaasti alkusyksyn aikana, koronan toinen aalto syöksi loppuvuodesta euroalueen talouden uudelleen taantumaa. Vasta vuoden 2021 toisella neljänneksellä talous kasvoi 2,2 prosenttia edellisestä neljänneksestä.

Kuluvan vuoden talousnäkymät euroalueella ovat positiiviset. Pohjois-Euroopassa Saksan johdolla taloustuotannon taso on jo korkealla, ja Etelä-Euroopan talouksien ennakoidaan piristyvän matkailun ja palveluiden kysynnän jälleen toipuessa. Rokotettavuuden kasvaessa erilaisia liiketoimintaan vaikuttavien rajoitusten poistamista jatketaan syksyn aikana. Syyskuussa 2021 julkaistujen luottamusindikaattoreiden perusteella sekä kuluttajien että teollisuuden luottamus euroalueen talouden kehitykseen

on korkealla. Inflaation hetkellisestä kiihtymisestä huolimatta työttömyyden aleneminen ja palkkojen nousu lisäävät ansiotasoa. Yksityistä kulutusta tukee myös talouksien avautuminen ja koronan aikana lisääntyneiden säästöjen kääntyminen kulutukseen. Maailmankaupan elpyminen sekä euron ennakoitu lievä heikkeneminen piristävät vientiä ja kasvattavat investointitarpeita. Elpymistä tukee myös Euroopan unionin kesällä 2020 päättämä yhteensä 750 miljardin euron suuruinen elpymisrahasto, jonka vaikutukset tosin näkyvät vasta tulevina vuosina. Positiivisen kehityksen kääntöpuolena valtioiden raju velkaantuminen rajoittaa julkisen kulutuksen mahdollisuuksia tulevien taantumien korjaamisessa. Myös EKP:n mahdollisuudet korkopolitiikan käyttämiselle suhdannevaihteluiden tasaamiseksi ovat kapeat, sillä korkotason nostaminen vaikkapa inflaation hillitsemiseksi lisää velkaantuneiden maiden lainanhoitokustannuksia entisestään. Toisaalta korkotason laskemisella ei ole enää merkittävää elvyttävää vaikutusta korkojen ollessa jo lähellä nollaa.

Vuonna 2021 euroalueen talouksista kasvavat nopeinten ne, joilla pudotus viime vuonna oli suurinta. Kokonaisuutena euroalueen talouden ennakoidaan kasvavan 4,5–5 prosenttia vuonna 2021 ja ensi vuonna kasvu hidastuu hieman reiluun 4 prosenttiin. Suomen metsäteollisuuden tärkeän vientimaan Saksan talouden odotetaan kasvavan tänä ja ensi vuonna hieman euroalueen kokonaiskasvua hitaammin.

Britannia elpyy vauhdilla, Ruotsin talous saavuttanut jo koronaa edeltävän tason

Britannian taloutta ovat koetelleet sekä korona että maan lopullinen eroaminen Euroopan unionista

1.1.2021. Eroa edeltänyt sekavuus ja lukuisat epävarmuustekijät eivät ole kannustaneet investointeihin ja maan talous on kasvanut hitaasti. Vuonna 2020 Britannian talous supistui lähes kymmenen prosenttia erityisesti palveluiden määrän romahdettua. Onnistuneen rokoteohjelman vuoksi ja epävarmuuksien vähitellen hälvetessä Britannian talous on kuitenkin kuluvan alkuvuoden aikana toipunut nopeasti kulutuskysynnän kasvun kautta. Erilaiset luottamus- ja ostopäällikköindikaattorit osoittavat kasvun jatkuvan loppu- ja ensi vuoden aikana. Koronarajoituksista luovuttiin heinäkuussa 2021.

Vaikka vienti Euroopan unioniin on elpynyt vauhdilla, Brexit toi tullessaan lukuisan määrän byrokraattisia esteitä, kuten tulliselvityksiä. Erityisesti pienille ja keskisuurille yrityksille kaupanteon kustannusten kohoaminen ja toimitusten lisäviiveet ovat ongelma. Punnan ja euron väliseen valuuttakurssiin ei odoteta merkittäviä muutoksia vuoden sisällä. Britannian talouden ennakoidaan kasvavan tänä vuonna vajaan seitsemän prosentin vuosivauhtia. Vuonna 2022 kasvu hidastuu noin viiteen prosenttiin.

Ruotsi valitsi monista muista maista poikkeavan koronastrategian eikä aluksi asettanut liiketoiminnoille merkittäviä rajoitustoimia. Vasta ähräkämpien virusmuunnosten myötä rajoituksia jouduttiin myöhemmin hetkellisesti asettamaan. Taloudellisessa mielessä Ruotsi pääsi koronapandemiasta melko vähäisin vaurioin, sillä talous supistui vain 2,8 prosenttia vuonna 2020. Kuluvan vuoden aikana Ruotsin talous on elpynyt laaja-alaisesti, sillä yksityinen kulutus, vienti ja investoinnit ovat kasvaneet. Jo kesän 2021 aikana Ruotsi saavutti koronaa edeltävän bruttokan-

santuotteen tason. Finanssipoliittista pelivaraa tulevaisuudessa lisää vaihtotaseen pysyminen ylijäämäisenä, valtiontalouden tasapainottuminen ja valtion velan supistuminen. Vaikka työttömyys on edelleen Ruotsissa korkealla tasolla, joillakin toimialoilla kärsitään jo työvoimapulasta. Inflaation ennakoidaan hieman nousevan tämän vuoden aikana, mutta heikentyvän taas tulevina vuosina. Kruunun ennakoidusta vahvistumisesta huolimatta viennin kasvua tukee maailmanmarkkinoiden kysynnän kasvu. Ruotsin talouden odotetaan kasvavan vuonna 2021 noin neljä prosenttia ja ensi vuonna noin kolme prosenttia.

Kiinan talous jatkaa kuten ennenkin, Japanissa kasvupyrähdys jää lyhyeksi

Kiinassa talouspoliittiset päätökset ja niiden toteuttaminen tapahtuvat nopeasti. Koronaepidemian puhjettua Kiina pystyi tiukoilla rajoitustoimilla nopeasti rajaamaan koronaviruksen leviämisen, ja toteutettujen elvytyspakettien vuoksi talouden alamäki jäi lopulta varsin lyhyeksi. Vuonna 2020 Kiinan talous kasvoi 2,3 prosenttia, mikä oli poikkeus muualla tapahtuneisiin talouksien supistumisiin. Jo kesän 2020 aikana Kiinan talous elpyi nopeasti investointien ja elvytyspakettien vetämänä. Loppuvuodesta maailmantalouden kasvanut kysyntä tuki vientiä, jonka hyvä veto on jatkunut kuluvan alkuvuoden ajan yhdessä yksityisen kulutuksen kasvun kanssa.

Tuoreimmat indikaattorit viittaavat, että nopeimman kasvun aika Kiinassa on kuitenkin jo ohitettu ja kasvu tulee hidastumaan loppuvuoden aikana. Mistään merkittävästä kasvun notkahduksesta ei ole kyse, vaan talous enemmänkin normalisoituu koronaa edeltävään aikaan. Epävarmuutta Kiinan talouskehi-

tykseen luo kiinteistömarkkinoilla mahdollisesti piilevät velkakuplat, keskushallinnon viimeaikaiset toimet joidenkin suurten yritysten markkina-aseman heikentämiseksi, kiristynyt sääntely ympäristötavoitteisiin pääsemiseksi ja energiatehokkuuden parantamiseksi sekä kauppakiistojen ja konfliktien mahdollinen kärjistyminen Yhdysvaltojen kanssa. Viime viikkoina on raportoitu myös teollisuuden kärsivän raaka-aineiden ja energian hintojen noususta sekä energian saatavuudesta. Vuonna 2021 Kiinan talouden arvioidaan kasvavan kahdeksan prosentin vauhtia ja ensi vuonna yli viisi prosenttia.

Japanin bruttokansantuote supistui viime vuonna 4,6 prosenttia. Viime vuoden lopussa alkanut talouden kasvu tyrehtyi kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä koronatartuntojen jälleen noustua ja rajoitusten kiristämisen seurauksena. Vuoden 2021 toisella neljänneksellä kasvua oli puoli prosenttia edellisestä neljänneksestä. Tokion olympialaisista ei lopulta tullut toivottua piristysruisketta talouteen, sillä kilpailut käytiin tyhjille katsomoille ja kisaturistien

määrä jäi alhaiseksi. Japanin vientiä on kuitenkin tukenut Kiinan ja Yhdysvaltojen kasvanut kysyntä. Rokotusmäärien lisääntyessä talouden kuitenkin odotetaan piristyvän loppuvuotta kohden. Vuonna 2021 Japanin talouden ennakoitaan kasvavan vajaa kolme prosenttia. Ensi vuonna talouskasvu pysyy samalla tasolla. Pidemmällä aikavälillä Japani palaa noin prosentin vuotuisen kasvuvauhtiin, sillä talouden rakenteelliset ongelmat, kuten väestön ikääntyminen ja työmarkkinoiden uudistusten puute, eivät tue talouskasvua.

Öljyn hinnan nousu auttaa tuottajamaita

Maailmantalouden elpyessä energian ja raaka-aineiden kysyntä on kasvanut, mikä on alkuvuoden 2021 aikana nostanut niiden maailmanmarkkinahintoja. Brent-öljyلاادun hinta on vuodenvaihteesta syyskuun loppuun mennessä noussut yli 50 prosenttia noin 80 dollariin barreilta. Koronan aikana öljyntuottajamaat rajoittivat tuotantoaan ylituotannon ja hintojen laskun hillitsemiseksi, mutta kesällä 2021 OPEC ja sen liittolaismaat jälleen lisäsivät tuotantoaan, mikä hetkellisesti laski hintoja. Elokuun 2021 aikana öljyn hinta on kuitenkin kääntynyt jälleen jyrkkään nousuun kysynnän kasvaessa. Yhdysvalloissa ja Euroopan unionissa tämä näkyy jo teollisuuden kustannusten nousuna ja kiihtyvänä inflaationa.

Öljyä tuottavien maiden taloudet ovat kuitenkin kohennemassa kasvavien vientitulojen myötä. Venäjän talous supistui viime vuonna kolme prosenttia, mutta raaka-aineiden ja öljyn kysynnän kasvu on kääntänyt vientituloista elävän talouden jälleen kasvuun. Kulu-

van vuoden toisella neljänneksellä Venäjän bruttokansantuote ylitti jo koronaa edeltävän tason. Vaikka uusien koronatartuntojen määrä Venäjällä on edelleen suurta ja kiihtynyt inflaatio syö kuluttajien ostovoimaa, talouskasvun ennakoitaan pysyvän hyvänä loppuvuoden aikana. Inflaation kiihtyminen tosin pakotti Venäjän keskuspankin nostamaan heinäkuussa ohjauskorkoa 6,5 prosenttiin, mikä rajoittaa lainarahalla tehtäviä investointeja. Vuonna 2021 Venäjän talouden ennakoitaan kasvavan noin neljä prosenttia ja ensi vuonna prosenttiyksikön vähemmän. Pidemmällä aikavälillä Venäjän talouden kasvunäkymät ovat heikot, sillä maa tarvitsisi suuria rakennuudistuksia pystyäkseen uudistumaan ja hankkimaan investointeja. Näitä ei ole toistaiseksi näköpiirissä.

Pohjois-Afrikan tärkeistä saatavien vientikohteista Egyptin ja Algerian taloudet ovat elpymässä kasvavien vientitulojen ja turismin paluun myötä. Saudi-Arabian ja Israelin taloudet kasvavat ensi vuonna hieman kuluvaan vuoteen nopeammin.

Elpymisvauhti on jo hiipumassa Yhdysvalloissa

Vuonna 2020 Yhdysvaltojen talous supistui 3,4 prosenttia. Jo kesän 2020 aikana Yhdysvallat toipui nopeasti pandemian pahimmasta vaiheesta nopeasti edenneen rokotushjelman ja mittavien finanssi- ja rahapoliittisten elvytyspakettien myötä. Vuoden 2021 alkupuoliskolla Yhdysvaltojen talous on kasvanut edelleen rivakasti, mutta viimeisten tilastotietojen perusteella kasvun nopein vaihe olisi jo ohitettu. Kasvua hidastavat deltavariantin leviäminen, roko-

tusten tahdin hiljeneminen osan väestöstä suhtautuessa kielteisesti rokotuksiin, tuotannon komponenttipula sekä työvoiman ja työpaikkojen kohtaanto. Vaikka työttömyysaste on tilastojen perusteella alenut jo viiden prosentin tasolle, työvoiman määrä ei ole merkittävästi kasvanut ison joukon poistuttua työmarkkinoilta muun muassa eläköitymisen ja koronapelon vuoksi. Joillakin toimialoilla, kuten rakentamisessa ja palveluissa, koetaankin jo työvoimapulaa. Kasvun hidastumista ennakoit myös kuluttajien luottamuksen voimakas heikentyminen kesän jälkeen.

Alkuvuoden aikana inflaatio on kiihtynyt Yhdysvalloissa. Vaikka nousua pidetään hetkellisenä ja osa kustannusten noususta selittyy tilapäisillä tekijöillä, kuten käytettyjen autojen hintojen nousulla ja joidenkin palveluiden kallistumisella, energian hinnan ja palkkakustannusten kohoaminen voivat pitkittää inflaation kestoa. Kustannustason nousu heikentää myös kuluttajien ostovoimaa. Yhdysvaltojen keskuspankki ei ole toistaiseksi reagoinut inflaatiopaineisiin rahapolitiikkaa kiristämällä, mutta laajan arvopapereiden osto-ohjelman supistamisen ennakoidaan alkavan jo kuluvan vuoden loppupuolella. Rahapolitiikan oikea-aikainen ajoitus on tärkeää, sillä liian aikainen kiristäminen voi tyrehdyttää talouskasvun, kun taas liian myöhäinen kiristäminen voi johtaa talouden ylikuumenemiseen ja inflaation edelleen kiihtymiseen.

Kuluvana vuonna Yhdysvaltojen talouden odotetaan kasvavan 5–6 prosentin vuosivauhtia ja vuonna 2022 kasvu hidastuu 4–5 prosenttiin. Pidemmällä aikavälillä talouden kasvua tukevat liittovaltion käynnistämät

ja suunnitellut, useammalle vuodelle ajoittuvat laajat finanssipoliittiset tukipaketit muun muassa infrastruktuurin rakentamiseen ja parantamiseen.

Kanadan talous supistui 5,3 prosenttia vuonna 2020. Kanadan talouskehitys on hyötynyt Yhdysvaltojen talouden kehityksestä, sillä jo kesällä 2020 elpyminen alkoi viennin ja Yhdysvaltojen kysynnän kasvun myötä. Elpyminen kuitenkin hidastui keväällä 2021 tartuntamäärien kasvun ja uusien rajoitusten myötä.

Rajoitusten lieventäminen taas kiihdytti elpymistä kesäkuussa. Inflaatio on kiihtynyt myös Kanadassa, jonka keskuspankin odotetaan kiristävän rahapolitiikkaansa Yhdysvaltoja nopeammalla tahdilla, mikä luo painetta Kanadan dollarin lievälle vahvistumiselle sekä Yhdysvaltojen dollariin että euroon nähden ensi vuoden aikana. Vuonna 2021 Kanadan talous kasvaa vajaa kuusi prosenttia ja ensi vuonna kasvu jää prosentin hitaammaksi.

Maailmantalouden kasvuennusteita (reaalinen BKT, muutokset prosentteina vuositasolla).

Alue	Osuus Suomen metsäteollisuuden viennin arvosta vuonna 2020, %	Toteutunut BKT % 2020	ETLA 2021e	IMF 2021e	ETLA 2022e	IMF 2022e
Metsäteollisuuden vientiosuuksilla painotettu	100,0	-4,0	5,3	5,2	4,5	4,4
EU-28	46,3	-6,9	5,0	5,2	4,5	4,4
Euroalue	36,0	-6,3	4,5	5,0	4,4	4,3
Saksa	14,0	-4,6	3,9	3,1	4,0	4,6
Britannia	4,3	-2,8	4,0	4,0	3,0	3,4
Ruotsi	6,8	-9,8	6,7	6,8	5,0	5,0
Venäjä	4,0	-3,0	4,0	4,7	3,5	2,9
Yhdysvallat	6,7	-3,4	5,7	6,0	4,5	5,2
Aasia	22,1	-1,3	7,4	6,5	6,2	5,7
Japani	4,3	-4,6	2,7	2,4	2,8	3,2
Kiina	9,6	2,3	8,0	8,0	5,8	5,6
Muut	14,1					

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 20.9.2021.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ennuste julkaistiin 12.10.2021.

Kotimaan talous

Jari Viitanen

Suomen talouden arvioidaan kasvavan tänä vuonna 3–3,5 prosenttia, ja ensi vuonna noin kolme prosenttia. Rokotekattavuuden kasvaessa ja rajoitustoimien poistuessa yksityinen kulutus on elpynyt, mutta viennin parempaa vetoa ja investointien nopeampaa kasvua saadaan odottaa ensi vuoteen.

Kasvupyrähdys vuonna 2021

Ennakko-odotuksista poiketen Suomen talous selvisi kokonaisuutena koronapandemiasta suhteellisen pienin vaurioin, vaikka esimerkiksi matkailu- ja ravintola-alat kokivat suuria vaikeuksia elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitusten vuoksi. Vuonna 2020 Suomen talous supistui 2,9 prosenttia. Kesän 2020 nopean elpymisen jälkeen toipuminen hidastui syksyn ja talven 2021 aikana, ja vuoden ensimmäisellä neljänneksellä kasvua oli vain 0,1 prosenttia edelliseen neljännekseen verrattuna. Vaikka kesällä päivittäiset tartuntamäärät nousivat ennätysuuriksi, talous kasvoi 2,1 prosenttia vuoden ensimmäiseen neljännekseen verrattuna.

Loppuvuoden kuva Suomen talouden kehityksestä on myönteinen. Rokottamismäärät kasvavat ripeästi ja elinkeinotoiminnalle sekä liikkumiselle asetettujen rajoitteiden odotetaan poistuvan kokonaan lokakuun aikana. Tilastokeskuksen syyskuun 2021 lopulla julkaiseman luottamusindikaattorin mukaan kuluttajien luottamus sekä omasta että Suomen taloudesta on lähes ennätyskorkealla. Vaikka teollisuuden luottamus aavistuksen laski elokuusta, Elinkeinoelämän keskusliiton syyskuussa julkaisemien luottamusindi-

Kotimaan talousennusteita.

	Toteutunut 2020	Etlä 2021e	Nordea 2021e	Etlä 2022e	Nordea 2022e
BKT, %	-2,9	3,5	3,5	3,0	3,0
*Vienti, %	-6,7	4,2	2,9	9,3	5,3
*Yksityinen kulutus, %	-3,4	3,0	3,2	3,6	3,5
*Julkinen kulutus, %	0,5	2,4	2,9	-0,2	0,6
*Investoinnit	-0,7	2,8	2,1	3,4	4,1
Yksityiset	-3,4	3,4		4,8	
Julaiset	11,0	0,4		-2,1	
*Talonrakentaminen, %	-2,3	-0,4		2,3	
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	0,3	1,8	1,9	1,6	1,7
Työttömyysaste, %	7,7	7,8	7,8	7,0	6,8
** EUR/USD	1,14	1,18	1,15	1,18	1,11

*määrän muutos

**ennusteissa valuuttakurssi periodin lopussa

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 20.9.2021.

Nordean ennuste julkaistiin 2.9.2021.

kaattoreiden mukaan teollisuuden luottamus on edelleen vahvaa ja tilauskanta on yli normaalin tason. Rakennusteollisuudessa luottamus hieman lisääntyi.

Positiivisen talouskehityksen syynä on ollut erityisesti yksityisen kulutuksen kasvu ja paluu normaaliin. Koronan aikana patoutuneet säästöt ovat purkautumassa erityisesti palveluiden kysyntään. Kulutuksen kasvua tukevat myös hiljalleen paraneva työllisyys ja ansiotason nousu, josta tosin kuluttajahintojen nousu lähes pariin prosenttiin syö tänä vuonna oman osansa. Myös investoinnit ja viennin kasvu käynnisty-

vät, mutta selkeästi kulutusta hitaammin. Vuonna 2021 Suomen talouden ennakoitaan kasvavan 3–3,5 prosenttia.

Talouskasvu vaimenee hieman vuonna 2022

Vuonna 2022 yksityisen kulutuksen kasvu hieman kasvaa kuluvasta vuodesta reaalisen ansiotason nousun ja edelleen paranevan työllisyyden myötä. Kuluttajahintojen nousun odotetaan hieman hidastuvan tästä vuodesta. Suomen viennin tärkeillä kohdealueilla kysynnän kasvu vauhdittaa myös viennin kokonaiskasvua, josta erityisesti palveluiden vienti kasvaa parikymmentä prosenttia koronaa edeltävälle

tasolle tavaraviennin pysyessä lähes kuluvan vuoden noin viiden prosentin tasolla. Vaikka julkinen infrarakentaminen vähenee, yksityiset kone- laiteinvestoinnit sekä asuinrakentaminen kasvavat.

Epävarmuutta ensi vuoden alun talouskehitykseen tuo usealla alalla voimassa olevien työehtosopimusten päättyminen loppuvuodesta tai alkuvuoden 2022 aikana. Metsäteollisuudessa Stora Enso ja Paperiliitto pääsivät sopimukseen jo lokakuun alussa. Ilman merkittäviä tuotantomääriin vaikuttavia työselkkauksia Suomen talouden arvioidaan kasvavan noin 3 prosenttia vuonna 2022.

Metsäteollisuus

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti

Antti Mutanen

Vuonna 2021 havusahatavaran kysyntä on maailmanmarkkinoilla ollut tarjontaan nähden runsasta ja hintataso on noussut laaja-alaisesti sekä paikoitellen historiallisen korkealle. Myös suomalaisen sahatavaran vientimäärät ovat kasvaneet ja vientihinta nousut jyrkästi. Syksyllä hintataso on monilla vientimarkkinoilla kääntynyt laskuun, mikä heijastuu Suomen sahatavaran vientihinnan kehitykseen loppuvuoden aikana. Koko vuoden 2021 osalta havusahatavaran keskimääräisen vientihinnan odotetaan kuitenkin nousevan lähes 40 prosenttia vuodesta 2020. Havusahatavaran vientimäärän ennustetaan vuonna 2021 kasvavan 12 prosenttia 9,2 miljoonaan kuutiometriin ja tuotannon nousevan 12 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2022 sahatavaran vientikysynnän odotetaan säilyvän edelleen hyvällä tasolla vientimarkkinoiden talouksien jatkaessa elpymistään. Havusahatavaran viennin ennustetaan vuonna 2022 kasvavan pari pro-

senttia vuodesta 2021 mutta sahatavaran keskimääräisen vientihinnan laskevan parikymmentä prosenttia sahatavaran kysynnän ja tarjonnan tasapainottuessa maailmanmarkkinoilla. Havusahatavaran tuotannon ennakoidaan kasvavan 12,2 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2022. Viennin vedon lisäksi tuotannon kasvua tukevat toteutetut investoinnit sahauskapasiteettiin.

Hyvä kysyntä rakentamisessa ja kuljetusvälineteollisuudessa kohottaa sekä havu- että koivuvanerin tuotantoa ja vientiä. Vuonna 2021 vanerin kokonaisvientimäärän odotetaan nousevan 17 ja keskimääräisen vientihinnan viisi prosenttia. Vuonna 2022 vanerin viennin, tuotannon ja vientihinnan ennakoidaan hie- man laskevan vuoden 2021 tasolta.

Pandemian vaikutukset yllättivät sahatavaramarkkinoilla

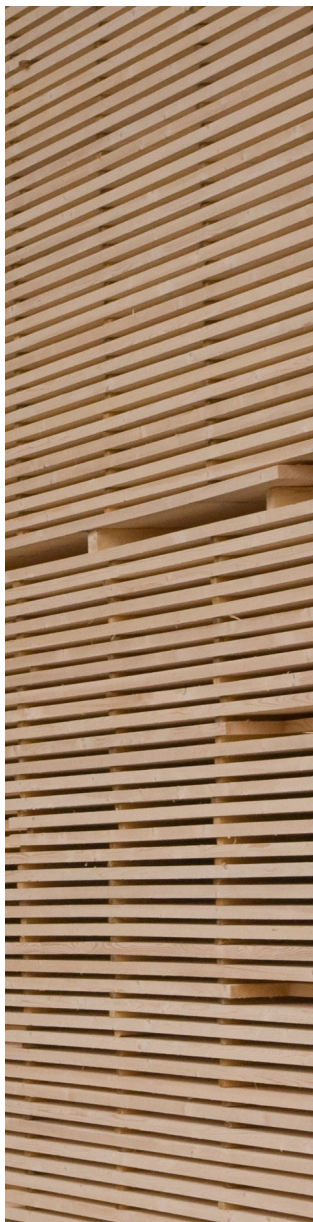
Vuotta 2020 leimasivat Suomen sahateollisuudessa alkuvuoden työtaistelut sekä koronapandemia odottamattomine vaikutuksineen. Pandemian alussa sahatavaran tuottajat ympäri maailmaa varautuivat kysynnän voimakkaaseen pienemiseen talousnäky- mien heikentyessä ja rajoitustoimien alkaessa. Vaikka rajoitustoimet pysäyttivät rakennustyömaita ja haittasivat kuljetuksia monissa maissa, jäivät niiden vaikutukset rakentamismääriin lopulta usein väliaikaisiksi. Yllätyksen sahatavaran tuottajille etenkin Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa tuotti kotitalouksien kulutuskäyttäytyminen. Koronarajoitusten ja etätyön yleistymisen myötä kotona vietetyn ajan määrä kasvoi, mikä sai ihmiset innostumaan kotiensa

ja vapaa-ajanrakennustensa kunnostamisesta. Tämä näkyi sahatavaran kysynnän poikkeuksellisenä kasvuna tee se itse -sektorilla. Useissa maissa on ollut havaittavissa myös kiinnostuksen kasvu suurempiin ja kaupunkikeskustojen ulkopuolisiin asuntoihin, mikä on tukenut omakotirakentamista.

Sahatavaran kysynnän ja tarjonnan epäsuhta näkyi etenkin Yhdysvaltojen markkinoilla havusahatavaran hinnan voimakkaana nousuna loppukesästä 2020. Hinnan nousu houkutteli ruotsalaisia ja keskieurooppalaisia sahatavaran tuottajia suuntamaan vientiään Yhdysvaltoihin, mikä heijastui esimerkiksi Britanni- aan, jossa sahatavarasta alkoi olla pulaa vuoden 2020 lopulla samalla, kun sahatavaran kysyntä vahvistui rakentamisen elpessä.

Suomessa sahatavaran tuotantoon vaikutti etenkin mekaanisen metsäteollisuuden lakko helmikuussa 2020, jolloin sahatavaran tuotanto laski 40 prosenttia vuoden 2019 helmikuuhun verrattuna. Vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen sahatavaran tuotanto jäikin kokonaisuutena liki 25 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa pienemmäksi. Sahatavaran tuotanto elpyi vuoden edetessä, ja vuoden 2020 viimeisen neljänneksen tuotantomäärä oli jo suurempi kuin kertaakaan viimeisellä vuosineljänneksellä 2010-luvulla. Huolimatta sahatavaran koko- tuotannon kasvusta loppuvuonna koko vuoden 2020 sahatavaran kokonaistuotantomäärä, 10,9 miljoonaa kuutiometriä, jäi neljä prosenttia edellisvuotta pie- nemmäksi.

Kuva: Päivi Tommola

Myös Suomessa tee se itse -rakentamisen suosio tuki sahatavaran kysyntää, ja vuonna 2020 aiempaa suurempi osuus tuotannosta jäi kotimaan markkinoille. Suomen sahatavaran vienti pieneni vuonna 2020 kahdeksan prosenttia edellisvuodesta, ja suhteellisen suuria pudotuksia koettiin muun muassa viennissä Kiinaan ja Pohjois-Afrikkaan. Kiinassa sahatavaran kulutus on kasvanut pitkään yhtäjaksoisesti, mutta vuonna 2020 kasvu kääntyi FAO:n tilastojen mukaan liki 10 prosentin laskuun. Koronan vaikutukset rakentamiseen olivat Kiinassa varsinkin vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä voimakkaita. Pohjois-Afrikassa ja etenkin Egyptissä koronarajoitukset ja turistien kaikkoaminen heijastuivat valuuttatuloihin ja rakennushankkeita lykättiin. Rajoitukset pysäyttivät Egyptissä myös rakennustyömaita ja vaikeuttivat siirtotyöläisten liikkumista. Sahatavaran vienti Lähi-itään sen sijaan veti vuonna 2020 hyvin. Myös vientimäärät joihinkin Euroopan maihin kuten Viroon, Saksaan ja Itävaltaan kasvoivat. Havusahatavaran korkea hintataso Yhdysvalloissa houkutteli myös joitakin suomalaisia sahatavaran tuottajia suuntamaan vientiään Atlantin yli. Suomen sahatavaran vienti Yhdysvaltoihin yli kaksinkertaistui vuonna 2020 edellisvuoteen verrattuna, mutta suhteessa sahatavaran kokonaisvientimäärään Yhdysvaltojen osuus jäi vain runsaaseen prosenttiin.

Sahatavaran vientihinta noussut jyrkästi

Suomalaisen sahatavaran vientihinta nousi vuonna 2020 kesäkuuhun saakka, minkä jälkeen hinnan nousu tasaantui ja hintataso notkahti syyskuussa. Vuoden lopussa hintakehitys kääntyi jälleen loivaan nousuun, mutta tästä huolimatta koko vuoden 2020 keskimääräinen vientihinta jäi kaksi prosenttia

Suomen sahatavaran tuotanto ja vienti sisältävät havu- ja lehtisahatavaran, vienti sisältää havu-, lehti- ja höyläsahatavaran.

	Sahatavara 1 000 m ³	Osuus tuotannosta	Määrän muutos 2020/2019
Tuotanto, josta	10 916	100	-4
Kotimaa*	2 698	25	10
Vienti, josta	8 218	75	-8
Euroalue	2 153	20	0
<i>Saksa</i>	495	5	3
<i>Ranska</i>	423	4	-10
<i>Viro</i>	392	4	12
<i>Muut</i>	844	8	-2
Muu Eurooppa	1 155	11	-4
<i>Britannia</i>	790	7	-6
<i>Muut</i>	364	3	-1
Aasia	2 999	27	-8
<i>Kiina</i>	959	9	-22
<i>Japani</i>	780	7	-13
<i>Saudi-Arabia</i>	588	5	24
<i>Israel</i>	395	4	10
<i>Muut</i>	276	3	-6
Afrikka	1 806	17	-21
<i>Egypti</i>	1 171	11	-23
<i>Algeria</i>	312	3	-30
<i>Muut</i>	323	3	2
Pohjois-Amerikka	91	1	134
Muut	14	0	-31

*Käyttö kotimaassa = tuotanto - vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

vuotta 2019 alemmaksi. Vuoden 2021 keväällä vientihinta alkoi kuitenkin nousta voimakkaammin, ja nousu on ollut erittäin jyrkkää kesäkuukausien aikana. Tullitilastojen mukaan heinäkuussa 2021 sahatavaran keskimääräinen vientihinta oli jo 337 euroa kuutiometriltä, ja vuoden 2020 maaliskuuhun verrattuna kuutiometrikohdainen hinta oli noussut liki 160 euroa. Vuoden 2007 huippusuhdanteen korkeimpaan kuukausittaiseen vientihintanoteerauksen verrattuna kesäkuun 2021 vientihinta oli nimellisesti 88 euroa ja reaalisesti 19 euroa korkeampi. Kesäkuuta 2021 korkeampia reaalisia vientihintoja joudutaankin etsimään 1970-luvun öljykriisivuosilta.

Sahatavaran vientihinnan jyrkän nousun taustalla on vientimarkkinoilla tapahtunut kehitys. Havusahatavaran hinnan nousu lähti liikkeelle Yhdysvalloista viime vuonna, ja kuluvan vuoden kevään ja kesän aikana hinnan nousu on levinnyt laaja-alaisesti muille markkinoille. Erityisesti Euroopassa ja Japanissa hinnan nousu on ollut jyrkkää. Myös Kiinassa ja Pohjois-Afrikassa havusahatavaran hinta on noussut mutta maltillisemmin.

Sahatavaran suhdanne kääntymässä

Yhdysvalloissa havusahatavaran hintahuippu osui toukokuun 2021 alkuun, jolloin esimerkiksi FEA:n (Forest Economic Advisors) havusahatavaran hintaa Yhdysvaltojen markkinoilla kuvaavan indeksin arvo oli yli 1000 dollaria kuutiometriltä. Historiallisen korkealta hintatasolta tultiin kuitenkin nopeasti alas, ja heinäkuussa havusahatavaran hinta Yhdysvalloissa oli enää noin 300 dollaria kuutiometriltä. Syyskuussa hintataso on jälleen alkanut elpyä, ja hinnan nousun odotetaan jatkuvan loppuvuoden aikana. Korkea

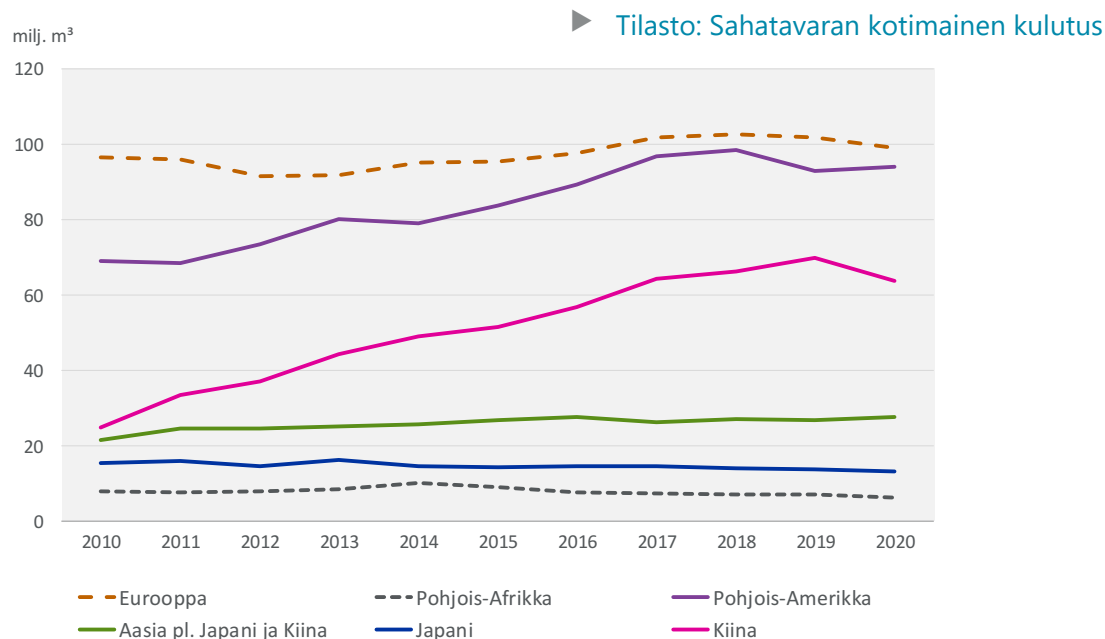
hintataso on houkuttellut pohjoisamerikkalaisia sahaja lisäämään tuotantoaan, ja kertyneet voitot ovat rohkaisseet investoimaan tuotantokapasiteetin kasvattamiseen etenkin Yhdysvaltojen eteläosissa. Kanadan sahatavaran tuotannon kasvua rajoittaa maan länsiosan vuoristonilurituhot. Kuluvana vuonna kanadalaiset sahat ovat kärsineet myös laajojen metsäpalojen vaikutuksista raaka-ainetoimituksiin.

Yhdysvaltojen markkinoilla havusahatavaran hinnan odotetaan nousevan myös vuoden 2022 alussa ja

säilyvän pitkäaikaisen keskiarvon yläpuolella. Sahatavaran kysynnän asunto- ja korjausrakentamisessa odotetaan säilyvän korkealla, sillä maan asuntokanta on ikääntynyt ja finanssikriisin jälkeen asuntorakentamismäärät ovat olleet tarpeeseen nähden alhaiset.

Korkea hintataso on houkuttellut eurooppalaisia tuottajia suuntaamaan vientiä Yhdysvaltojen markkinoille, mikä on näkynyt Britannian markkinoilla niukkuutena tuontisahatavarasta. Myös Britanniassa ha-

Havusahatavaran näennäiskulutus (tuotanto + tuonti - vienti) 2010–2020

Lähde: FAOSTAT.

Suomen havusahatavaran vienti tammi-kesäkuussa 2021.

		Vientimäärä 1–6.2021 1 000 m³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1–6.2021/ 1–6.2020 %	Vientihinta* 1–6.2021 €/m³	Hinnan muutos 1–6.2021/ 1–6.2020 %
Havusahatavara	Koko vienti, josta	4 628	100	20	243	31
	<i>Euroalue</i>	1 446	31	54	246	18
	<i>Muu Eurooppa</i>	855	18	93	281	25
	<i>Aasia</i>	1 383	30	-12	220	24
	<i>Afrikka</i>	851	18	-2	215	44
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	76	2	140	478	40
	<i>Muut</i>	16	0	296	202	6
Mäntysahatavara	Koko vienti, josta	2 143	100	16	228	34
	<i>Euroalue</i>	358	17	53	242	20
	<i>Muu Eurooppa</i>	416	19	100	253	23
	<i>Aasia</i>	607	28	0	214	25
	<i>Afrikka</i>	756	35	-4	218	42
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	4	0	1 385	765	179
	<i>Muut</i>	2	0	299	201	-8
Kuusisahatavara	Koko vienti, josta	2 002	100	17	229	25
	<i>Euroalue</i>	977	49	54	237	18
	<i>Muu Eurooppa</i>	249	12	81	251	17
	<i>Aasia</i>	678	34	-21	212	25
	<i>Afrikka</i>	94	5	21	192	73
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	4	0	19 784	353	50
	<i>Muut</i>	0	0	-95	654	144
Höyläsahatavara	Koko vienti, josta	484	100	55	370	28
	<i>Euroalue</i>	111	23	63	337	14
	<i>Muu Eurooppa</i>	189	39	96	384	36
	<i>Aasia</i>	98	20	-11	320	17
	<i>Afrikka</i>	0	0	972	248	80
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	69	14	119	470	38
	<i>Muut</i>	15	3	197	306	8

*Vientihinta = viennin yksikköarvo.

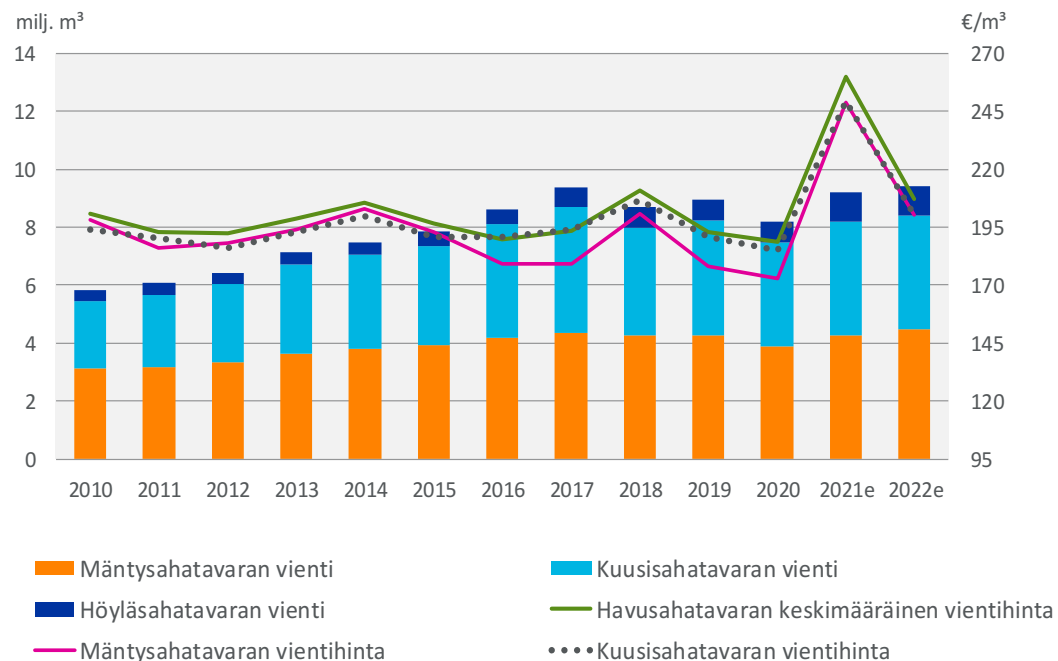
Lähde: Tulli.

vusahatavaran hinta alkoi nousta nopeasti alkuvuonna 2021. Rakentaminen Britanniassa on ollut kuluva-
na vuonna vilkasta, ja sahatavaran kysynnän on rap-
portoitu olevan vahvinta sitten finanssikriisin. Britan-
niassa havusahatavaran hinta onkin pysynyt korkeal-
la syksyllä 2021. Hintatasoon kohdistuu kuitenkin
paineita, ja työntekijäpula haittaa rakentamista ja
kuljetuksia.

Myös Keski-Euroopassa havusahatavaran hintataso
alkoi nousta jyrkästi keväällä 2021. Etenkin Saksassa
havusahatavaran ja muiden rakentamisen puu-
tuotteiden kysyntä on ollut tarjontaan nähden run-
sasta. Saksassa otettiin keväällä käyttöön metsä-
hoihin liittyvää lainsäädäntöä, joka rajoittaa kuusen
hakkuita. Lainsäädäntö on vaikeuttanut monilla Sak-
san alueilla sahojen tuoreen kuusitukin saantia ja
mahdollisuuksia nostaa tuotantoa kysyntää vastaa-
vasti. Lisäksi kuusitukin hinta on noussut ja männyn
sekä pihtojen hakkuumäärät kasvaneet. Toisaalta
arviot Saksassa kuluvaan vuonna syntyvistä metsä-
hoista ovat nousseet vuoden edetessä. Kirjanpaina-
tuhot ovat korkealla neljättä vuotta peräkkäin, ja
heinäkuun myrskyt aiheuttivat tuhoja etenkin Baije-
rissa. Yhteensä tuhoppuuta arvioidaan syntyvän vuo-
den 2021 aikana 47,2 miljoonaa kuutiometriä, mikä
on kuitenkin lähes 20 miljoonaa kuutiometriä vä-
hemmän kuin vuonna 2020. Sahatavaran hinta Keski-
Euroopassa kääntyi laskuun heinä-elokuussa, ja osta-
jat tarkkailevat, millaisiksi kysyntä ja hintataso muo-
dostuvat syksyn edetessä.

Kiinassa havusahatavaran hinnan nousu on kuluva-
vuonna ollut Yhdysvaltojen ja Euroopan markkinoi-
hin verrattuna maltillista. Havusahatavaran tuonti

Havusahatavaran viennin määrä ja nimellinen vientihinta 2010–2022e

Lähteet: Tulli ja Luke.

maahan on supistunut viime vuodesta, mutta samaan aikaan havutukien tuonti Keski-Euroopan tuhoaluilta sekä Uudesta-Seelannista on kasvanut. Vaikka Kiinan talous kasvaa kuluvaan vuonna vahvasti, sahatavaran kysyntänäkymiä synkistää maan rakennussektorin ongelmat. Vientiä Euroopasta Kiinaan on haitannut ajoittainen pula konteista sekä konttirahtien merkittävä kallistuminen.

Pohjois-Afrikassa öljyn sekä maakaasun hintojen nousu vahvistaa talouksia, mutta koronarajoitukset haittaavat yhä niin turismia kuin siirtotyölaisten liikkuvuutta. Sahatavaran kysynnän kasvun odotetaan olevan kuluvaan vuonna etenkin Egyptissä vaisua. Algeriassa kysyntä on vilkkaampaa maakaasun hinnan nousun tukiessa taloutta. Sahatavaran tuonti maahan saattaa kuitenkin jatkossa jossain määrin

hankaloitua, sillä marraskuun alusta lähtien tuontisahatavaran rajatarkastuksia tullaan tiukentamaan mittavaatimusten täyttymisen osalta. Sahatavaran tarjonnan Pohjois-Afrikkaan odotetaan vahvistuvan loppuvuodesta etenkin Keski-Euroopasta. Myös Pohjois-Afrikassa sekä Lähi-idässä havusahatavaran hinnat nousivat kevään ja kesän 2021 aikana, mutta syksyn saapuessa ne ovat kääntyneet laskuun.

Vientimarkkinoilla havusahatavaran hintoihin kohdistuu laskupaineita, ja monilla alueilla hintahuipusta on syksyn 2021 aikana tultu alaspäin. Suomen sahatavaran vientihinnassa kohdemarkkinoiden hintamuutokset näkyvät viiveellä, ja vientihinnan odotetaan kääntyvän laskuun vuoden loppua kohden. Koko vuoden 2021 keskimääräisen vientihinnan odotetaan kuitenkin nousevan liki 40 prosenttia vuoden 2020 tason yläpuolelle.

Sahatavaran vienti ja tuotanto kasvavat

Etenkin Euroopan markkinoilla sahatavaran kysyntä on ollut vuoden 2021 aikana vahvaa. Vuoden ensimmäisellä puoliskolla Suomen havusahatavaran vienti EU-alueelle kasvoi 54 prosenttia vuoden 2020 vastaavaan aikaan verrattuna. Vienti Britanniaan kasvoi puolestaan 109 prosenttia, ja Britannia on nousemassa kuluvana vuonna Suomen sahatavaran viennin tärkeimmäksi yksittäiseksi vientimaaksi sekä viennin määrällä että arvolla mitattuna. Myös sahatavaran vienti Lähi-itään on vetänyt hyvin. Pohjois-Afrikassa sahatavaran viennin kehitys on ollut kaksijakoista. Vuoden 2021 alkupuoliskolla vienti Egyptiin pieneni 38 prosenttia mutta kasvoi sekä Algeriaan ja Marokkoon, ja kokonaisuutena sahatavaran vienti Pohjois-Afrikkaan säilyi lähes vuoden 2019 alkupuol-

Kuva: Erkki Oksanen, Luke.

liskon tasolla. Vientimäärät sekä Kiinaan (-38 %) että Japaniin (-17 %) laskivat vuoden 2021 alkupuoliskolla vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna.

Vaikka hintahuiput ovat sahatavaran vientimarkkinoilla pääasiassa ohitettu ja sahatavaran hintakehitys hakee suuntaansa kysynnän ja tarjonnan tasapainottuessa, odotetaan Suomen sahatavaran vientikysynnän säilyvän vankkana erityisesti Euroopassa myös loppuvuoden aikana. Havusahatavaran vientimäärän ennustetaan vuonna 2021 kasvavan 12 prosenttia viime vuodesta 9,2 miljoonaan kuutiometriin. Viennin hyvän vedon ansiosta Suomen havusahatavaran tuotanto nousee kuluvana vuonna 12 miljoonaan kuutiometriin, ja tuotantomäärä on korkein sitten finanssikriisin.

Vuonna 2022 talouksien elpyminen maailmalla jatkuu, mikä heijastuu rakentamismääriin ja sahatavaran kysyntään. Euroconstruct ennustaa rakentamisen kasvavan Euroopassa ensi vuonna kolme pro-

senttia, eli hieman kuluvaan vuoteen hitaammin. Keskimääräistä rivakampaa rakentamisen kasvu olisi kuitenkin Britanniassa, jonka merkitys suomalaisen sahatavaran viennin kohdemaana on noussut nopeasti. Turismin odotetaan vihdoin elpyvän Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä, mikä yhdessä öljyn hinnan nousun kanssa tukee talouskasvua. Havusahatavaran vientikysynnän odotetaan säilyvän hyvänä myös vuonna 2022, ja Suomen sahatavaran viennin kasvavan kaksi prosenttia 9,4 miljoonaan kuutiometriin. Havusahatavaran keskimääräisen vientihinnan odotetaan kuitenkin laskevan ensi vuonna parikymmentä prosenttia kuluvan vuoden huippulukemista. Euro-määräisesti vientihinnan ennakoidaan kuitenkin jäävän korkeammalle tasolle kuin esimerkiksi vuosina 2019 tai 2020. Sahatavaran tuotannon ennustetaan nousevan 12,2 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2022. Sekä tuotannon että viennin kasvu painottuu mäntysahatavaraan johtuen ensisijaisesti mänty-sahatavaran tuotantokapasiteetin lisäyksestä.

Suomessa investoidaan sahatavaran tuotantoon

Suomessa etenkin itsenäiset sahat ovat muutaman viime vuoden aikana toteuttaneet muun muassa kivaamoiden, tukin syötön, lajittelun ja sahalinjojen uudistamiseen tähtääviä investointeja. Investointitahtia on kiihdyttänyt sahatavaran hinnan nousun myötä kasvaneet kassavirrat ja taseiden vahvistuminen. Kuluvan vuoden aikana käyttöön otettavien investointien (Veljekset Kuusisto, Orasko, Kieppi Sawmill, Westas Raunio) vaikutuksesta sahatavaran tuotantokapasiteetin arvioidaan kasvavan runsaat 300 000 kuutiometriä. Vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä otetaan käyttöön Metsä Woodin Rau-

neljänneksellä otetaan käyttöön Metsä Woodin Rauman 750 000 kuutiometrin mäntysaha. Vuonna 2022 uusitaan lisäksi Versowoodin sahalinja Heinolassa. Vuonna 2023 valmistuu puolestaan kaksi suurta kokonaan uutta sahaa: Junnikkalan 300 000 kuutiometrin saha Ouluun sekä Koskisen 400 000 kuutiometrin

saha Kärkölään, joka korvaa Koskisen nykyisen sahan Kärkölässä. Lisäksi vuonna 2023 otetaan käyttöön Kuhmo Oy:n uusi pääsahalinja Kuhmossa. Investointien vaikutuksesta sahatavaran tuotantokapasiteetin arvioidaan kasvavan vuosina 2022–2023 noin 1,5 miljoonaa kuutiometriä, ja kasvu painottuu männyn

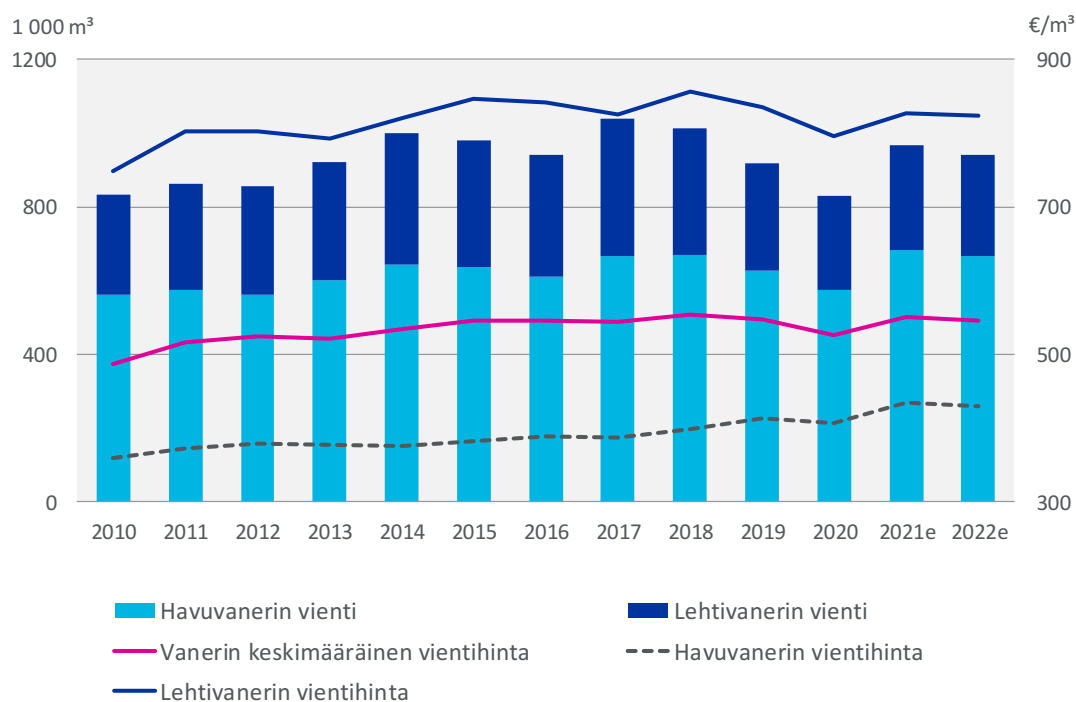
sahaukseen. Uuden tehokkaan sahauskapasiteetin käyttöönoton myötä vanhaa kapasiteettia tullaan mahdollisesti myös sulkemaan.

Vanerien vientihinnat nousseet sahatavaraa maltillisemmin

Vuonna 2020 Suomen vanerin tuotanto, vientimäärä sekä -hintat laskivat, ja lasku oli sahatavaraa voimakkaampaa. Tee se itse -rakentaminen ei tukenut vanerin kysyntää samalla tavoin kuin sahatavaran, ja etenkin koivuvanerinmarkkinoilla tarjonta oli kysyntään nähden runsasta. Havuvanerin (ml. viilupuu) osalta markkinatilanne alkoi kohentua etenkin Britannian ja Saksan markkinoilla rakentamisen elpyessä vuoden 2020 loppua kohden, ja vientimäärä sekä -hintat kohosivat. Myönteinen kehitys on jatkunut vuoden 2021 aikana. Vuoden 2021 alkupuoliskolla havuvanerin vientimäärä oli 38 prosenttia suurempi ja vientihinta viisi prosenttia korkeampi kuin vuoden 2019 vastaavaan aikaan. Heinäkuun 2021 tullitilastojen mukaan havuvanerin vientihinta oli jo kohonnut 470 euroon kuutiometriltä ja nousua kertynyt vuoden 2019 heinäkuuhun verrattuna 18 prosenttia.

Koivuvanerin kysyntä alkoi kohentumaan havuvaneria myöhemmin vasta vuoden 2021 puolella kuljetusvälineiteollisuuden elpyessä. Myös koivuvanerin vientimäärät ovat vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä kasvaneet ja vientihinta noussut mutta suhteellisesti havuvaneria vähemmän. Alkuvuoden maltillisen nousun jälkeen koivuvanerin vientihinta nousi heinäkuussa 881 euroon kuutiometriltä, ja nousua kesäkuuhun verrattuna oli 50 euroa kuutiometriltä. Koivuvanerista on Euroopassa raportoitu olevan pulaa liittyen etenkin venäläisen koivuvanerin

Vanerin viennin määrä ja nimellinen vientihinta 2010–2022e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Suomen vaneriteollisuus vuonna 2020.

	Vaneri 1 000 m ³	Osuus tuotantosta %	Määrän muutos 2020/2019
Tuotanto, josta	990	100	-9
Kotima*	162	16	-6
Vienti, josta	828	84	-10
Euroalue	362	37	-13
<i>Saksa</i>	127	13	-10
<i>Alankomaat</i>	118	12	-15
<i>Muut</i>	116	12	-14
Muu Eurooppa	330	33	-14
<i>Britannia</i>	108	11	-22
<i>Ruotsi</i>	93	9	-12
<i>Tanska</i>	40	4	-11
<i>Norja</i>	40	4	-14
<i>Muut</i>	48	5	5
Aasia	38	4	9
Afrikka	3	0	-13
Pohjois-Amerikka	59	6	9
Muut	36	4	26

*Käyttö kotimaassa = tuotanto - vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

Suomen vanerin vienti tammi-kesäkuussa 2021.

		Vientimäärä 1–6.2021 1 000 m ³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1–6.2021/ 1–6.2020 %	Vientihinta* 1–6.2021 €/m ³	Hinnan muutos 1–6.2021/ 1–6.2020 %
Vaneri	Koko vienti, josta	506	100	32	542	1
	Euroalue	222	44	24	544	2
	Muu Eurooppa	205	40	37	531	3
	Aasia	17	3	-2	822	2
	Afrikka	2	0	-25	577	-15
	Pohjois-Amerikka	40	8	68	490	-6
	Muut	21	4	60	508	2
Havuvaneri	Koko vienti, josta	354	100	38	425	4
	Euroalue	106	30	0	394	1
	Muu Eurooppa	165	46	48	433	6
	Aasia	3	1	-34	427	0
	Afrikka	1	0	20	249	-43
	Pohjois-Amerikka	39	11	72	458	-3
	Muut	20	6	64	498	7
Lehtivaneri	Koko vienti, josta	151	100	20	818	2
	Euroalue	94	62	30	747	0
	Muu Eurooppa	40	27	6	934	13
	Aasia	14	9	9	905	-4
	Afrikka	1	1	-37	750	1
	Pohjois-Amerikka	1	1	1	1 401	2
	Muut	0	0	-47	1 248	-4

* Vientihinta = viennin yksikköarvo.

Lähde: Tulli.

saatavuusongelmiin. Venäläisen vanerin tilanteeseen Euroopan markkinoilla vaikuttavat myös EU:n kesäkuussa voimaan tulleet väliaikaiset polkumyyntitullit, jotka ovat saaneet ostajat varovaisiksi etenkin Saksassa ja Alankomaissa. Mikäli polkumyyntitullit säädettäisiin pysyviksi, heikentäisivät ne venäläisen vanerin hintakilpailukykyä EU-markkinoilla noin 15 prosenttia.

Huolimatta sekä havu- että koivuvanerin vientihin-
nan nousun kiihtymisestä kesällä, koko vuoden 2021 osalta vanerin keskimääräisen vientihinnan nousun odotetaan jäävän maltillisesti viiteen prosenttiin. Vanerin kysynnän vahvistumisen ansiosta Suomen vanerin viennin odotetaan kasvavan 17 prosenttia ja tuotannon 18 prosenttia 1,17 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2021. Vuonna 2022 vanerin vienti- ja tuotantomäärien sekä vientihinnan odotetaan laske-

van hieman kuluvasta vuodesta. Vaikka sekä havu-
että lehtivanerin kysynnän tason odotetaan säilyvän hyvänä, tuotantomäärien kasvua alkaa rajoittaa käytössä olevan kapasiteetin määrä. Vuonna 2020 vanerikapasiteetti supistui UPM:n sulkiessa koivuvaneri-
tehtaansa Jyväskylässä.

Vaneriteollisuudessa investoinnit ovat viime vuosina kohdistuneet viilupuuhun. Viilupuuinvestoinnit näyttävät myös saavan jatkoa, sillä syyskuussa 2021 Metsä Group ilmoitti suunnittelevansa uuden, kapasiteetiltaan 150 000 kuutiometrin viilupuutehtaan rakentamista Äänekoskelle. Tehdas rakennettaisiin vaiheissa vuosien 2022–2026 aikana, mutta lopullista investointipäätöstä ei ole tehty. Viilupuu sisältyy Suomen havunvanerin vienti- ja tuotantotilastoihin sekä esitettyihin vaneriennusteisiin.

Viilupuun lisäksi viime vuosina on investoitu koivuvii-
lun tuotantoon Sastamalassa (Riga Wood Finland) ja Äänekoskella (Metsä Wood). Molemmista vuosina 2018 ja 2019 käynnistyneissä koivuvii-
luinvestoinneissa liiketoimintamallina on viedä viilu jatkojalostettavaksi vaneriksi Suomen ulkopuolelle. Vuonna 2020 Suomen viilun vienti oli 146 000 kuutiometriä, ja vuodesta 2007 vientimäärä oli 2,5-kertaistunut. Suurimpia viilun viennin kohdemaita ovat Latvia ja Viro. Toisin kuin viilupuu viilu ei sisälly Suomen vanerin vienti- ja tuotantotilastojen lukuihin eikä tässä suhdannekatsauksessa esitettyihin ennusteisiin.

- [Tilasto: Puutuoteteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus](#)
- [Tilasto: Metsäteollisuuden tuonti ja vienti kuukausittain](#)

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto- ja vientiennusteet, 1 000 m³
(muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla).

	Tuotanto			Vienti		
	2020	2021e	2022e	2020	2021e	2022e
Havusahatavara	10 880	12 000	12 200	8 218	9 200	9 400
%	-5	10	2	-8	12	2
Vaneri	990	1 170	1 140	828	970	940
%	-9	18	-3	-10	17	-3

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Havusahatavaran ja vanerin nimelliset vientihin-
nat, €/m³ ja muutosprosentit edellisvuodesta.

	2020	2021e	2022e
Havusahatavara	189	260	207
%	-2	38	-20
Vaneri	526	550	545
%	-4	5	-1

Lähteet: Tulli ja Luke.

Venäläistä koivuvaneria uhkaavat polkumyöntitullit

Esa-Jussi Viitala ja Antti Mutanen

Euroopan unionissa otettiin kesäkuussa 2021 käyttöön 15–16 prosentin väliaikaiset polkumyöntitullit venäläiselle koivuvanerille (CN-luokka 44123300). Ne ovat voimassa puoli vuotta. Komission on määrä päättää 11.12.2021 mennessä, säädetäänkö polkumyöntitullit pysyväksi. Sitä ennen venäläisen vanerin luovutus EU-alueelle vaatii polkumyöntitullia vastaavan vakuustalletuksen. Polkumyöntitullia kannetaan venäläistä koivuvaneria koskevan yleisen seitsemän prosentin tuontitullin lisäksi.

Tutkintapyyntö komissiolle teki eurooppalaisten koivuvanerin tuottajien yhteenliittymä Woodpecker syksyllä 2020. Sen jäsenyritykset kattavat noin 60 prosenttia EU-alueen koivuvanerin tuotannosta. Pääosa yhteenliittymän tuotannosta on peräisin Suomesta, Baltiasta ja Puolasta.

Suomessa toimivista vaneriyhtiöistä Woodpecker-yhteenliittymään kuuluu ainakin Latvijas Finieris Group. Se ja Metsä Wood ovat mukana komission tutkimusotoksessa, jonka avulla mahdollisia vahinkoja arvioidaan. Tutkinnan aikana on kuultu myös UPM:n vaneriyhtiöitä Suomessa, Virossa ja Venäjällä. Väliaikainen polkumyöntitulli koskee UPM:n Venäjällä sijaitsevan Chudovon vaneritehtaan vientiä Euroopan unionin alueelle.

Komissio perusteli väliaikaista rangaistusluonteista tullia sillä, että venäläiset tuottajat (mm. Sveza, Starwood, Segezha, Syktyvkar ja Zheshartsky) olivat polkeneet koivuvanerin hintoja ajanjaksolla 1.7.2019–30.6.2020. Keinotekoisien alhaisilla hinnoillaan ne olivat vallanneet markkinoita paikallisilta tuottajilta Euroopan unionissa. Komission mukaan tämä oli aiheuttanut vahinkoa unionin koivuvanerteollisuudelle ja toimijoille. Venäläisten tuottajien on myös epäilty saavan erilaisia valtion tukia sekä etua maan asettamista raakapuun vientitulleista ja -kiintiöistä. Tutkintapyyntö tekijät arvioivat vahingot unionin teollisuudelle erittäin suuriksi.

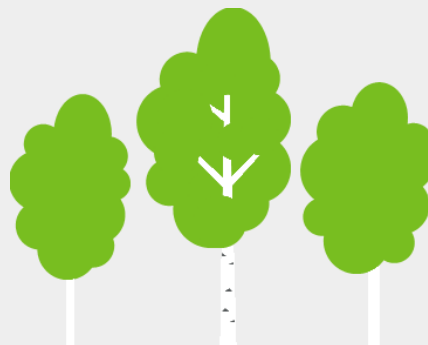
Väliaikaisten polkumyöntitullien asettamiseen johtanut komission tutkinta kesti kahdeksan kuukautta. Sen aikana tutkinnan kohteena olleet yhtiöt ja jotkut

muut asianosaiset pyrkivät kiistämään syytökset, mutta komissio ei pitänyt niiden väitteitä perusteltuina. Komission mukaan polkumyöntitullit eivät esimerkiksi johda vanerin käyttäjien vaikeuksiin tai hiilivuotoon niin kuin useat osapuolet esittivät. Hiilivuodolla tarkoitettiin sitä, että venäläistä koivuvaneria olisi korvattu esimerkiksi kiinalaisella poppelivanerilla EU-markkinoilla.

Komission arvion mukaan polkumyöntitullien mahdolliset haitalliset vaikutukset unionin sisämarkkinoilla jäävät vähäisiksi. Suurin osa koivuvanerista käytetään rakentamisessa ja liikennevälineissä, vähemmän huonekaluissa ja pakkauksissa. Pieni haitallinen vaikutus polkumyöntitulleista voi komission mukaan koitua koivun käytölle parkettiteollisuudessa.

Komission päätelmät ovat alustavia, sillä tutkinta jatkuu vielä syksyllä 2021. Jotkut asianosaiset ovat esittäneet, että tilanne vanerimarkkinoilla on muuttunut merkittävästi alkuperäisen tutkinta-ajanjakson jälkeen. Komission kerrotaankin pohtivan polkumyöntitulliprosessin keskeyttämistä ainakin väliaikaisesti.

Kyseessä on komission ensimmäinen koivuvaneria koskeva polkumyöntitutkimus. Euroopan unionin

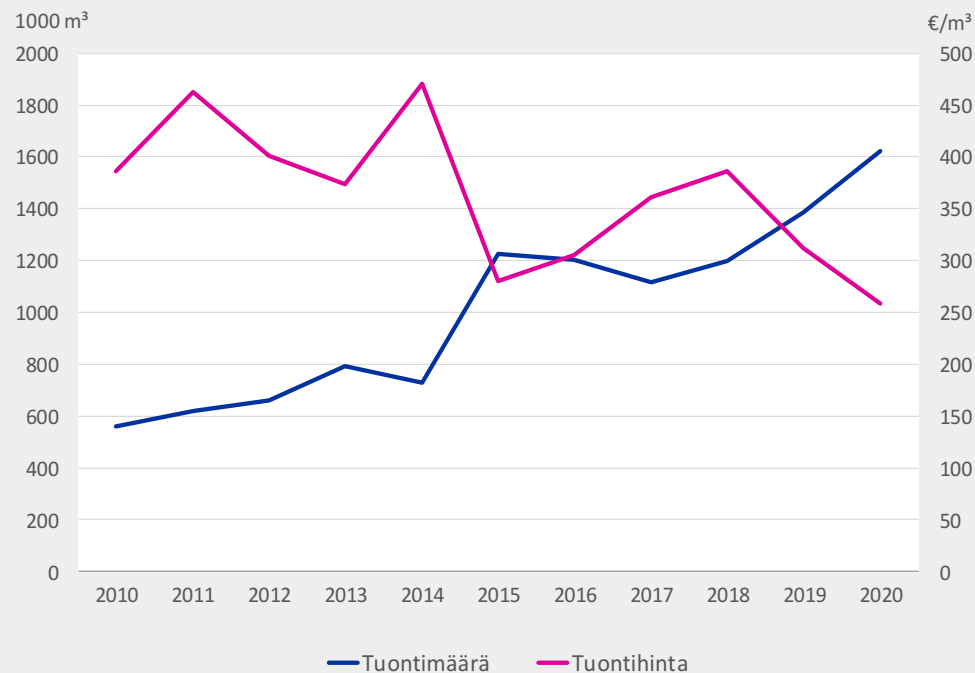
vaneriteollisuuden kannalta kyse on kuitenkin merkittävästä asiasta. Viimeisen kymmenen vuoden aikana venäläisen koivuvanerin tuonti EU-alueelle on kasvanut voimakkaasti (kuva). Samalla sen hinta on laskenut. Komission mukaan tutkimusjaksolla Venäjältä tuodun koivuvanerin markkinaosuus EU-alueella nousi 56 prosenttiin, mikä lienee kaikkien aikojen korkein luku.

Euroopan unioniin tuodaan koivuvaneria jonkin verran myös Valko-Venäjältä ja Ukrainasta, mutta niiden tuontia polkumyynnitullit eivät koske.

Epäilyt polkumyynnistä eivät ole vanerimarkkinoilla harvinaisia. Etenkin Pohjois-Amerikassa polkumyynntisyytöksiä ja -tutkintoja on ollut viime vuosina kohtalaisen paljon. Kohteina ovat olleet ennen muuta kiinalaiset ja brasilialaiset vanerintuottajat. Myös Etelä-Korea on asettanut polkumyynnitulleja kiinalaiselle, malesialaiselle ja vietnamilaiselle lehtipuuvanerille. Etelä-Korea on merkittävin suomalaisen koivuvanerin ostaja Aasiassa.

Tällä hetkellä EU:ssa ovat voimassa pysyvät polkumyynnitullit kiinalaiselle okumé-vanerille. Kyse on erikoisvanerista, jota käytetään erityisesti veneenrakennuksessa ja kalusteissa.

Koivuvanerin tuontimäärä ja nimellinen tuontihinta (CIF) Venäjältä EU:hun (EU27)

Lähde: Eurostat, CN 44122110 (2010–2016), CN 4413300 (2017–2020).

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti

Matleena Kniivilä ja Emmi Haltia

Maailmantalouden kasvun seurauksena paperin kysyntä on viime vuoden romahduksen jälkeen lähtenyt Euroopassa nousuun. Myös Suomen vienti on elpynyt, ja massiiviset paperikoneiden sulkemiset näkyvät vientimäärissä odotuksia vähemmän. Paperin tuotanto ja vienti kasvavat tänä vuonna prosentin viime vuodesta, mutta alenevat jälleen ensi vuonna. Paperin keskimääräinen vientihinta nousee prosentin sekä tänä että ensi vuonna parantuneen kysynnän, vähentyneen tarjonnan sekä nousseiden raaka-ainekustannusten seurauksena. Euroopassa toteutetut merkittävät kapasiteetin leikkaukset ovat nostaneet koneiden käyttöasteita selvästi viime vuodesta.

Koronapandemia on lisännyt kartonkituotteiden kysyntää verkkokaupan kasvun myötä, ja kysynnän kasvun odotetaan jatkuvan myös lähitulevaisuudessa. Suomen kartongin tuotannon kapasiteetti lisääntyy tänä vuonna selvästi Stora Enson Oulun kraftlainerituotannon käynnistyttyä, mikä heijastuu suoraan kartongin viennin kasvuun. Kartonkien hinnat ovat nousseet Euroopassa tänä vuonna selvästi, mikä nostaa myös Suomen kartongin viennin keskimääräistä hintaa huolimatta siitä, että taivekartonkia edullisemmän kraftlainerin osuus viennistä kasvaa. Kartonki nousee tänä vuonna paperin ohi Suomen tärkeimmäksi metsäteollisuustuotteeksi viennin arvolla mitattuna.

Sellun vienti on tänä vuonna noussut viime vuodesta siitä valmistettavien lopputuotteiden kysynnän vahvistuessa. Suomen sellun vienti kasvaa edelleen ensi vuonna, mutta tätä vuotta maltillisemmin. Sellun

Kuva: Pixabay.

hintaa on ollut maailmalla varsin korkealla ja Suomen tämän vuoden keskimääräinen vientihinta on 36 prosenttia viime vuotta korkeampi. Hinnannousu Euroopassa on kuitenkin jo tasaantunut ja Kiinassa hinta on laskenut jo pidempään. Sellun vientihinta jääkin ensi vuonna kuluvaan vuoteen alemmaksi. Massan kokonaistuotanto kasvaa tänä vuonna selvästi viime vuodesta. Ensi vuonna muutokset massantuotannossa ovat vähäisiä.

Paperin tuotanto odotuksia vahvempaa

Koronapandemian seurauksena paperin kysyntä väheni Euroopassa viime vuonna 18 prosenttia edellisvuodesta. Kysynnän väheneminen jatkui edelleen tämän vuoden alussa ja tammi-maaliskuussa 2021 kysyntä oli 14 prosenttia pienempää kuin edellisvuonna vastaavaan aikaan. Loppukeväästä alkaen kysyntä on kuitenkin parantunut. Tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana kysyntä on Euroopassa ollut 2,5 prosenttia viime vuoden vas-

taavaa aikaa korkeampaa. Kysyntä Euroopassa oli kuitenkin edelleen 19 prosenttia pienempi kuin vuoden 2019 vastaavan ajanjakson kysyntä, eikä kysyntä tule enää palaamaan tuolle tasolle. Kysynnässä on myös vaihtelua paperilajeittain. Sanomalehtipaperin kysyntä oli tammi-heinäkuussa 2021 vähäisempää kuin vuonna 2020 vastaavaan aikaan, kun taas muissa paperilajeissa kysyntä oli viime vuotta parempaa.

Digitalisaatio vähentää paperin käyttöä myös tulevaisuudessa, ja markkinatilanteen vähitellen normalisoidessa koronan jälkeen paperin tuotannon väheneminen jatkuu Euroopassa edelleen. Vuonna 2018 paino- ja kirjoituspapereiden kysyntä väheni Eurographin mukaan Euroopassa kaikkiaan 5,5 prosenttia ja 8,4 prosenttia vuonna 2019. Vuonna 2020 pudotus oli koronan seurauksena 18,2 prosenttia.

Suomessa kysynnän laskun ja kapasiteetin vähentymisen seurauksena sekä paperin vienti että tuotanto vähenivät viime vuonna noin neljänneksen edellisvuodesta. Paperikoneiden käyttöasteet olivat alhaiset. Tämän vuoden tammi-huhtikuussa vienti väheni edelleen noin seitsemän prosenttia verrattuna viime vuoden vastaavaan aikaan, mutta alkoi tämän jälkeen toipua ja kokonaisuutena vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden vientimäärä oli noin kolme prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan vientiä suurempaa. Viennin suhteellinen kasvu oli siis likimain samansuuruista kuin paperin kysynnän suhteellinen kasvu Euroopassa. Vuoden 2019 vastaavaan aikaan verrattuna Suomen paperin vientimäärät olivat kuitenkin 25 prosenttia pienempiä.

Suomen paperintuotannon lukuihin vaikuttavat kuluvana vuonna viime vuoden kapasiteetin sulkemiset. Syksyllä 2020 Stora Enso sulki kaksi hienopaperikoneita Oulussa. Koneiden kapasiteetti oli yhteensä noin miljoona tonnia. Toinen Oulun paperikoneista muutettiin tuottamaan aaltopahvin pintakartonkia eli kraftlaineria. UPM sulki viime vuoden lopussa 0,45 miljoonaa tonnia sanomalehtipaperia ja 0,27 miljoonaa tonnia päällystettyä mekaanista painopaperia tuottavan Kaipolan tehtaan Jämsässä. Tämän ja ensi vuoden tuotantomääriin Suomessa vaikuttaa Stora Enson Veitsiluodon tehtaan sulkeminen vuoden 2021 syksyllä. Tehtaan kolmen koneen vuotuisen tuotantokapasiteetti on yhteensä 0,79 miljoonaa tonnia, pääasiassa päällystämätöntä hienopaperia mutta myös aikakauslehtipaperia sekä paperia erilaisiin pakkaussovelluksiin.

Myös muualla Euroopassa on suljettu paperikoneita. SCA sulki Ruotsissa alkuvuodesta kolme paperikoneita, jotka tuottivat pääasiassa aikakauslehtipaperia (kapasiteetti 0,775 milj. t). Stora Enso on ilmoittanut sulkevansa syyskuun loppuun mennessä kaksi paperikoneita Kvarnsvedenin tehtaalla Ruotsissa. Tehdas tuotti päällystämättömiä aikakauslehtipapereita (SC) ja parannettua sanomalehtipaperia (0,565 milj. t). Sanomalehtipaperikapasiteettia ovat Euroopassa sulkeneet tai ilmoittaneet sulkevansa tänä tai ensi vuonna muun muassa UPM, Papresa, Norske Skog ja Stora Enso. Sanomalehtipaperikapasiteettia on Euroopassa suljettu yhteensä ainakin 1,7 miljoonaa tonnia vuosina 2020–2021.

Kapasiteetin sulkemisten ja elpyvän kysynnän seurauksena paperin hintakehitys on Euroopassa kääntynyt tuottajien näkökulmasta vähitellen paremmak-

Suomen massa- ja paperiteollisuus 2020.

	Sellu* 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Paperi 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Kartonki 1 000 t	Osuus tuotannosta %
Tuotanto, josta	7 680	100	4 520	100	3 690	100
Kotimaan kulutus **	3 740	49	277	6	105	3
Vienti, josta	3 940	51	4 243	94	3 585	97
Euroalue	1 169	15	1 912	42	1 270	34
<i>Alankomaat</i>	250	3	39	1	102	3
<i>Belgia</i>	7	0	453	10	63	2
<i>Espanja</i>	66	1	193	4	215	6
<i>Italia</i>	163	2	81	2	171	4
<i>Ranska</i>	99	1	112	2	84	2
<i>Saksa</i>	454	6	893	20	480	13
<i>Muut</i>	130	2	141	3	155	4
Muu Eurooppa	520	7	1 060	24	1 064	29
<i>Britannia</i>	77	1	394	9	187	5
<i>Puola</i>	104	1	177	4	192	5
<i>Ruotsi</i>	74	1	80	2	103	3
<i>Venäjä</i>	44	1	144	3	289	8
<i>Turkki</i>	194	3	124	3	159	4
<i>Muut</i>	27	0	141	3	134	4
Aasia	2 081	27	378	8	465	12
<i>Kiina</i>	1 735	23	47	1	47	1
<i>Muut</i>	346	4	331	7	418	11
Pohjois-Amerikka	33	1	497	11	277	8
Afrikka	108	1	180	4	152	4
Muut	29	0	216	5	357	10

* Tuotanto- ja vientiluvut koskevat kaikkea sellua. ** Kotimaa = Tuotanto - vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

si. Kopiopaperin hinnan lasku tasaantui jo vuoden vaihteessa, ja hinta kääntyi huhtikuussa nousuun. Kevyesti päällystetyn paperin (LWC) hinta nousi vasta heinäkuussa. Hintakehityksen kääntymistä selittävät tarjonnan ja kysynnän muutosten lisäksi korkeat sellun ja muiden raaka-aineiden hinnat sekä kasvaneet logistiikkakustannukset.

Suomen paperin keskimääräinen vientihinta oli vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana edelleen noin neljä prosenttia alhaisempi kuin vuoden 2020 vastaavan ajan keskihinta. Vientihinta oli kuitenkin jo alkuvuonna selvästi korkeampi kuin viime vuoden lopussa ja hintakehitys on ollut nousujohteista. Euroopassa paperin hinnat ovat nousseet kesällä, ja paperin tuottajat ovat ilmoittaneet hinnankorotuksista syksyllä. Suomalaisen paperin vientihintojen arvioidaan kehittyvän syksyn aikana eurooppalaisen hintakehityksen mukaisesti. Hinnan nousua tukevat arviot sellun hinnan säilymisestä korkealla. Kysynnän vahvistumisen, vähentyneen kapasiteetin ja nousseiden kustannusten seurauksena paperin keskimääräisen vientihinnan ennakoitua nousevan prosentin sekä tänä että ensi vuonna.

Paperin tuotanto- että vientimäärät kasvavat tänä vuonna prosentin viime vuodesta vahvistuneen kysynnän ja viime vuoteen nähden korkeiden koneiden käyttöasteiden seurauksena. Näin siitäkin huolimatta, että tuotantokapasiteetti on pienentynyt merkittävästi. Ensi vuonna viennin ja tuotannon odotetaan alenevan seitsemän prosenttia syksyllä 2021 tapahtuneen Veitsiluodon tehtaan sulkemisen ja asteittain normalisoituvan kysynnän seurauksena.

Kartongin tuotanto ja vienti kasvavat Stora Enson Oulun tehtaan investoinnin myötä

Metsä Boardin puolivuosisikatsauksen mukaan alkuvuonna 2021 kartonkitoimitukset ovat olleet ennätyskorkeita sekä valkopintaisen kraftlainerin että taivekartongin vahvan kysynnän myötä. Myös kartonkien keskihinnat nousivat vuoden toisella vuosineljänneksellä. Kraftlainerin kysyntää on lisännyt erityi-

sesti vähittäiskaupan ja verkkokaupan kasvu. Taivekartongin kysyntää on vahvistanut puolestaan elintarvike- ja lääkepakkausten kysynnän kasvu. Tämä vaikutus näkyy kummassakin kartonkilajissa tänä ja ensi vuonna.

Tämän vuoden ensimmäisen seitsemän kuukauden aikana kartongin vienti Suomesta kasvoi 14 pro-

Suomen sellun ja kartongin vienti tammi-kesäkuussa 2021 ja muutokset edellisvuodesta.

		Vientimäärä 1-6.2021 1 000 t	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1-6.2021/ 1-6.2020 %	Vientihinta* 1-6.2021 €/t	Hinnan muutos 1-6.2021/ 1-6.2020 %
Sellu	Koko vienti	2 120	100	12	553	20
	Euroalue	589	28	-1	488	4
	Muu Eurooppa	287	13	6	528	12
	Afrikka	43	2	-23	593	30
	Aasia	1 158	55	24	593	31
	Pohjois-Amerikka	32	1	100	496	-7
	Muut	11	1	-27	558	12
Kartonki	Koko vienti	2 042	100	15	773	-2
	Euroalue	777	38	19	771	-2
	Muu Eurooppa	583	29	10	835	0
	Afrikka	67	3	-8	686	-1
	Aasia	263	13	13	766	-6
	Pohjois-Amerikka	165	8	34	760	-2
	Muut	187	9	14	638	-2

*Viennin yksikköarvo.

Lähde: Tulli.

senttia viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Kartongin viennin kasvua selittää erityisesti Stora Enson Oulun tehtaan kraftlainerikoneen käynnistyminen, mutta myös viime vuoden työtaistelu, joka laski vientiä vertailujaksolla. Kartongin keskihinta on laskenut tammi-kesäkuussa kaksi prosenttia. Laskua on ollut erityisesti muu kartonki -tilastoluokassa, johon taivekartonki sisältyy. Alkuvuoden vientihinnan laskusta huolimatta taivekartongin markkinanäkymät ovat positiiviset. Talouskehityksen odotetaan olevan päämarkkina-alueilla suotuisaa, mikä tukee kartongin kysyntää. Taivekartongin tuotanto- ja vientimääriä kasvattaa tänä vuonna myös kapasiteetin käyttöasteen nousu.

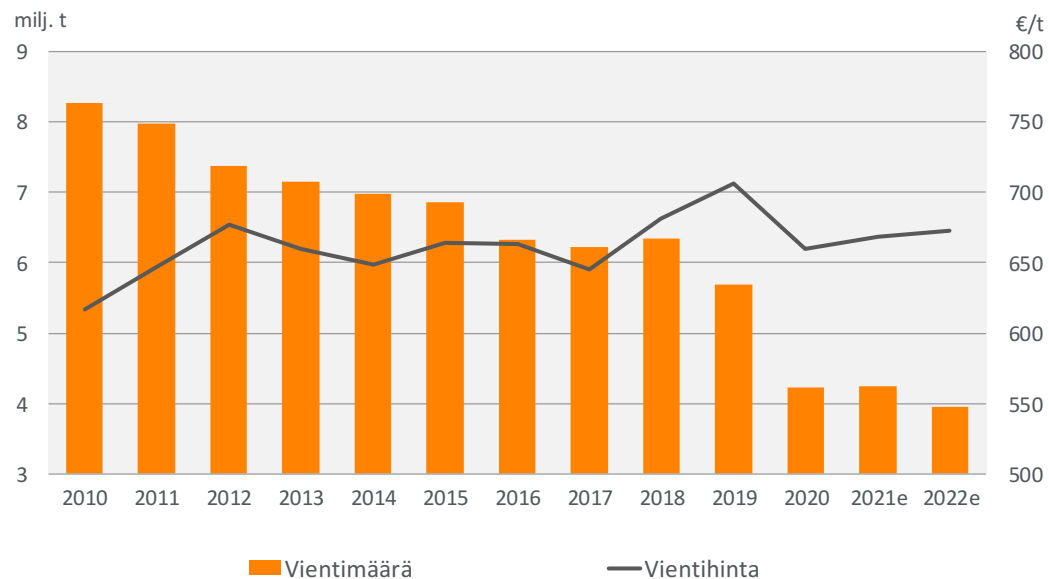
Vuoden 2021 alussa käynnistynyt ensikuitupohjaista kraftlaineria valmistava kone Stora Enson Oulun tehtaalla lisää merkittävästi Suomen tuotanto- ja vientimäärää tänä vuonna. Koneen vuotuinen kapasiteetti on 450 000 tonnia, mikä on noin kymmenen prosenttia Suomen koko kartonkikapasiteetista. Stora Enson puolivuosisikatsauksen mukaan uusi kartonkikone saavutti täyden tuotantokapasiteetin toisen vuosineljänneksen loppuun mennessä. Suomen kartongin kokonaistuotantomäärä kasvaa tänä vuonna 14 prosenttia viime vuodesta hyvän kysynnän ja lisääntyneen kapasiteetin siivittämänä.

Kysyntätilanne, kustannustason ja raaka-aineiden hintojen nousu lisäävät mahdollisuuksia siihen, että osa kartongin tuottajien ilmoittamista hinnan korotuksista toteutuu loppuvuoden aikana. Suomen kartongin viennin keskimääräinen hinta nouseekin tänä vuonna siitä huolimatta, että taivekartonkia halvemmän kraftlainerin osuus viennissä kasvaa Oulun teh-

taan käynnistymisen myötä. Ensi vuonna Suomen kartongin tuotannossa ja viennissä ei tapahdu yhtä suuria muutoksia kuin tänä vuonna, mutta Oulun kraftlainerituotannon myötä tuotanto kasvaa kulu- vasta vuodesta pari prosenttia. Kartonkien hyvän markkinatilanteen odotetaan jatkuvan pitkälle ensi vuoteen, mitä tukee talouksien kasvu päämarkkina-alueilla. Kartonkien viennin keskihinnan ennakoitaan nousevan hieman myös vuonna 2022.

Kartonkikapasiteetin kasvamisen ja paperikoneiden sulkemisten seurauksena Suomen metsäteollisuudessa tapahtuu lopulta tänä vuonna jo viime vuodelle ennakoitu historiallinen muutos, kun kartonki nousee viennin arvolla mitattuna paperin ohi Suomen metsäteollisuuden tärkeimmäksi vientituotteeksi. Muutos on ollut nopea, sillä vielä vuonna 2015 kartongin viennin arvo oli noin puolet paperin viennin arvosta.

Paperin viennin määrä ja viennin nimellinen yksikköarvo 2010–2022e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Sellun hinta korkea

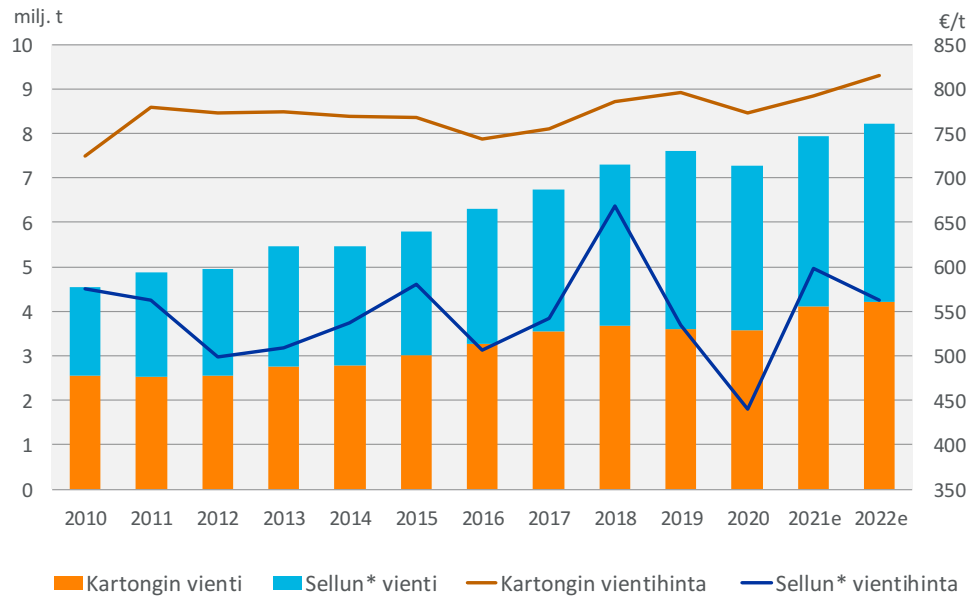
Sellun tuotanto väheni Suomessa viime vuonna vajaa kahdeksan prosenttia edellisvuodesta. Myös vienti väheni lähes saman verran. Tämä oli seurausta koronan myötä vähentyneestä kokonaiskysynnästä sekä metsäteollisuuden työtaistelutoimista alkuvuonna. Metsäteollisuus ry:n mukaan tämän vuoden ensimmäisellä puoliskolla sellun tuotanto kuitenkin

kasvoi yli 11 prosenttia edellisvuodesta. Sellun vienti oli kuluvaan vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana noin 14 prosenttia edellisvuoden vastaavaa aikaa suurempaa. Euroopassa sellutoimitukset olivat ensimmäisen vuosipuoliskon aikana noin kaksi prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan toimituksia suuremmat, mutta globaalisti toimitukset laskivat neljä prosenttia.

Sekä lyhyt- että pitkäkuituisen sellun hinnat nousivat Euroopassa voimakkaasti koko kevään ja nousu tasaantui vasta loppukesästä. Pitkäkuituisen sellun (NBSK) dollarimääräiset hinnat ovat syys-lokakuussa 2021 olleet ennätyskorkealla. Hintaa on nostanut erityisesti sellusta valmistettavien lopputuotteiden elpyvä kysyntä. Korkeaan hintaan vaikuttavat myös alhaiset varastotasot, logistiikkaan liittyvät globaalit ongelmat sekä kohonneet raaka-aineiden hinnat.

Kartongin ja sellun* viennin määrät ja nimelliset yksikköarvot 2010–2022e

► Tilasto: Massa- ja paperiteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus

* Valkaistu sulfaattisellu.

Lähteet: Tulli ja Luke.

Hintojen voimakas nousu on näkynyt myös suomalaisen sellun vientihinnoissa. Valkaistun sulfaattisellun keskimääräinen vientihinta oli kesällä yli 200 euroa/tonni kalliimpaa kuin vielä edellisvuoden lopussa. Vuoden 2020 seitsemään ensimmäiseen kuukauteen verrattuna sellun viennin keskihinta tämän vuoden vastaavana aikana oli yli viidenneksen korkeampi. Vaikka hintojen merkittävä nousu näyttää nyt Euroopassakin tasaantuneen, koko vuoden tasolla sellun keskimääräinen vientihinta nousee merkittävästi viime vuoden hintaa korkeammaksi vahvana säilyvän kysynnän ansiosta. Syksyllä sellun korkeaa hintatasoa ylläpitävät jossain määrin myös huoltoseisokit, jotka rajoittavat tarjontaa. Kiinassa pitkäkuituisen havusellun hinta on kuitenkin ollut voimakkaassa laskussa jo alkukesästä alkaen muun muassa aiempaa heikommasta paperin ja kartongin kysynnästä johtuen. Kiinan hintojen aleneminen heijastuu myös Euroopan hintoihin.

Vuonna 2022 erityisesti lyhytkuituisen sellun markkinoihin vaikuttavat uudet investoinnit. Vaikutus pitkäkuituisen havusellun markkinoihin on välillinen. Tämän vuoden puolella Brasiliassa Bracell on käynnistänyt yhden sellulinjan ja käynnistää toisen lähikuukau-

sina. Bracellin tehdas voi valmistaa liukosellua sekä eukalyptussellua. Ainoastaan eukalyptussellua valmistettaessa tuotantokapasiteetti on 2,6–3 miljoonaa tonnia/vuosi. Chilessä Arauco käynnistää uudistetun lyhytkuitusellua valmistavan linjan tehtaallaan lähikuukausina (nettolisäys noin 1,3 milj. t). UPM:n 2,1 miljoonan tonnin eukalyptussellutehtaan Uruguayssä puolestaan on arvioitu valmistuvan vuoden 2022 toisella puoliskolla. Tehdas lisää UPM:n sellukapasiteettia yli 50 prosenttia.

Kaikkiaan sellun kysyntä säilyy tänä vuonna vahvana hyvän talouskasvun seurauksena. Myös ensi vuonna kysyntä säilyy melko vahvana. Lisääntyvä kapasiteetti sekä Kiinan alentuneet hinnat painavat kuitenkin hintoja myös Euroopassa alaspäin. Sellun vienti Suomesta kasvaa tänä vuonna selvästi viime vuoden koronakuopasta. Ensi vuonna hyvänä jatkuva kysyntä sekä liukosellun tuotannon lopettaminen Stora Enson Enocellin tehtaalla ja siirtyminen täysin havuselluun lisäävät sellun tuotantoa Suomessa arviolta pro-

sentin verran. Sellun keskimääräinen vientihinta alenee tämän vuoden hinnoista, mutta säilyy edelleen korkealla tasolla.

Kartongin ja sellun viennin kasvu nostavat tänä vuonna massan kokonaistuotannon Suomessa (sellun lisäksi mekaaninen massa) huomattavasti viime vuotta korkeammaksi. Ensi vuonna massan tuotanto säilyy likimain tämän vuoden tasolla.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto- ja vientiennusteet, 1 000 t
(muutosprosentit edellisvuodesta määrälukujen alla).

Tuote	Tuotanto			Vienti		
	2020	2021e	2022e	2020	2021e	2022e
Sellu	7 680	8 290	8 380	3 920	4 290	4 470
%	-8	8	1	-7	9	4
Paperi	4 520	4 550	4 240	4 220	4 250	3 959
%	-25	1	-7	-26	1	-7
Kartonki	3 690	4 200	4 300	3 580	4 080	4 180
%	0	14	2	0	14	2

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Massantuotanto 2021: 11,3 milj.t (+8%), 2022: 11,3 (0%).

Massa- ja paperiteollisuuden vientihintaennusteet
muutosprosentteina edellisvuodesta.

Tuote	2020	2021e	2022e
Sellu	442 €/t	603	567
%	-18	36	-6
Paperi	660 €/t	668	673
%	-7	1	1
Kartonki	773 €/t	792	815
%	-3	2	3

Lähteet: Tulli ja Luke.

Metsäteollisuuden kannattavuus

Esa-Jussi Viitala

Kartonkiteollisuuden kannattavuus nousee vuonna 2021 ennätystasolle, ja myös sellun valmistus on poikkeuksellisen kannattavaa. Kaikista kovinta tulosta historiaansa nähden tekee kuitenkin sahateollisuus. Sen liiketulos nousee 10–15 prosenttiin, millaista tulostilaa ei ole alalla nähty 25 vuoteen. Perinteisellä paperintuotannolla sen sijaan riittää murheita: kannattavuus kyntää kuluvana vuonna syvemmällä kuin vuosikymmeniin. Vuonna 2022 kartongin, sellun ja sahatavaran tuotannon kannattavuudet eivät enää yllä samoille huipputasoille, koska kartonkia lukuun ottamatta lopputuotteiden hinnat laskevat ja myös kustannusinflaatio painaa tuloksia. Paino- ja kirjoituspaperien ahdinko jatkuu.

Sahateollisuuden unelmavuosi

Vuoden 2019 lopussa sahatavaran hintataso painui alas. Halvempien laatujen hinnat laskivat lähes kymmenen vuoden takaisille finanssikriisin mukaisille tasoille, eikä paremmisakaan laaduissa ollut nähty yhtä heikkoja hintoja vuoden 2012 jälkeen. Pääraaka-

aineen eli havutukin hinta ei joustanut yhtä nopeasti alaspäin tai se oli ostettu varastoon korkeilla hinnoilla. Tämän seurauksena sahojen kannattavuus jäi heikoksi. Muutos suhdanteessa ja kannattavuudessa on tämän jälkeen ollut ennennäkemättömän nopea.

Vuodesta 2021 muodostuu sahateollisuuden kannattavuudelle huippuvuosi, jopa selvästi parempi kuin edellisistä ennätysvuosista 2007 ja 2018. Sahatavaran vientihinnat ovat poikkeuksellisen korkeita, havutukin hinta on pysynyt kohtuullisella tasolla sahatavaran vientihintoihin nähden, työehtosopimukset ovat voimassa, puupolttoaineiden käytön lisääntyminen ja massateollisuuden hyvä vire tukevat sivutuotteiden menekkiä ja hintoja, ja puunkorjuu metsissä on sujunut hyvin pakkasten ja kuivuuden ansiosta. Hintaherkkien markkinoiden kuten Pohjois-Afrikan ja Kiinan sijaan sahatavaraa on päästy viemään entistä enemmän korkeamman hintatason maihin kuten Britanniaan, Saksaan ja Ranskaan.

Alan kannattavuuden jyrkän nousun ainoa merkittävä hidaste on ollut sähkön ja kuljetusten, erityisesti konttien ja merikuljetusten, selvä kallistuminen. Merirahlien hintoja mittaava Baltic Dry Index on nousut viimeisen vuoden aikana erittäin nopeasti, yli 150 prosenttia, ollen tällä hetkellä korkeimmalla tasollaan yli kymmeneen vuoteen. Toisaalta ne sahat, joiden päämarkkinat ovat Suomessa tai lähialueilla, eivät ole kärsineet tilanteesta yhtä paljon kuin Aasiaan vientiä harjoittavat. Sähkön hinta on myös nousut poikkeuksellisen korkeaksi, kun teollisuuden kysyntä on kovaa. Norjan vesivarastot ovat lähes pie-

nimmillään 30 vuoteen, ja päästöoikeuden hinta on kohonnut uusiin ennätyskursseihin.

Viimeisen kymmenen vuoden aikana sahateollisuuden liikevoitto on ollut keskimäärin kolme prosenttia liikevaihdosta. Huonoina vuosina se on jäänyt 1–2 prosenttiin, hyvinä kivunnut yli viiden prosentin. Vuoden 2018 noususuhdanteessa liikevoiton osuus nousi poikkeuksellisen korkeaksi, seitsemään prosenttiin. Tänä vuonna luku nousee 10–15 prosenttiin, millaista liiketulostasoa ei ole nähty sahateollisuudessa vuosikymmeniin. Lähimmäksi päästiin vuonna 2007 juuri ennen finanssikriisiä.

Sahat hyvään tulokseen myös vuonna 2022

Sahatavaran hinnan ennustetaan laskevan ensi vuonna 20 prosenttia. Tämän vuoden ennakoitun hinnan nousun (38 %) jälkeen hintataso jäisi siis edelleen varsin korkealle. Kun lisäksi tuotantomäärän ennakoidaan hieman kasvavan ja sivu- ja energiateollisuuden kysynnän pysyvän vahvana, myös vuosi 2022 näyttäisi tuottojen perusteella muodostuvan sahoille erittäin hyväksi. Sivu- ja energiateollisuuden (kuori, puru ym.) osuus suurten sahojen liikevaihdosta on tyypillisesti 15–20 prosenttia.

Panospuolenkin osalta sahojen tilanne näyttää varsin valoisalta. Tärkeimmän tuotantopanoksen eli havutukin hinnan ennustetaan alenevan ensi vuonna 4–7 prosenttia, kuusen enemmän kuin männyn. Myös sähkön hinnan ennakoidaan kääntyvän selvään laskuun nykyiseltä poikkeuksellisen korkealta tasolta, joskin vasta alkuvuoden 2022 jälkeen.

Mekaanisen metsäteollisuuden työehtosopimuskausi päättyy 31.12.2021. Jos uusi sopimus noudattaisi Paperiliiton ja Stora Enson sopimuksen kustannustasoa, palkat kohoaisivat vuonna 2022 noin kaksi prosenttia, mitä voidaan pitää maltillisena korotuksena nykyoloissa. Suorien henkilöstökustannusten osuus sahojen kustannuksista on noin 10 prosenttia.

Puunkorjuun ja kaukokuljetuksen hinnat nousevat edelleen vuonna 2022, jos öljyn hinta säilyy korkeana. Suurin epävarmuus vientisahoilla liittyy sahatavaran kuljetuskustannuksiin erityisesti siltä osin, kun vaihtoehtoja konteille ja laivoille ei ole. Aasian ja Afrikan kaupassa kuljetuskustannusten osuus sahatavaran loppuhinnasta on yleensä merkittävä. Suomen sahatavaran viennistä noin puolet suuntautuu Aasiaan ja Afrikkaan.

Vuonna 2022 sahateollisuuden kannattavuus alenee selvästi vuoden 2021 ennätystasolta mutta säilyy edelleen erittäin hyvänä. Monilla sahoilla on kotimaassa pitkiä toimitussopimuksia, jotka lykkäävät ja vaimentavat lopputuotteiden hintamuutosten vaikutuksia. Lisäksi isot sahat käyttävät johdannaisia suojatakseen valuuttasaataviaan, sähkön ostohintojaan ja korkokulujaan.

Sahojen taseet ovat parantuneet viime vuosina selvästi, ja ne ovat nykyään jo varsin hyvässä kunnossa. Tämä on heijastunut uusina investointeina joko tuotannon laajentamiseen tai jalostusasteen nostoon. Edullinen rahoitus tukee sahojen investointeja myös lähivuosina, joskin joillakin sahoilla on ollut vaikeuksia pankkilainoituksen saamisen kanssa tiukentuneen rahoitussääntelyn takia.

Vanerilla menee tasaisesti

Vaneriteollisuuden kannattavuus säilyy kohtalaisen hyvällä tasolla vuonna 2021. Lopputuotteiden hinnat nousevat viisi prosenttia, mutta toisaalta pääraaka-aineet kallistuvat suunnilleen saman verran: kuusitukki 10 prosenttia ja koivutukki 4 prosenttia. Vane-reissa käytettyjen kemikaalien ja päällysteiden hinnat ovat kovassa nousussa. Useimmat niistä ovat öljypohjaisia. Alan kannattavuutta ylläpitää tehtaiden korkea käyttöaste: vuonna 2021 kotimainen tuotanto lisääntyy lähes viidenneksellä.

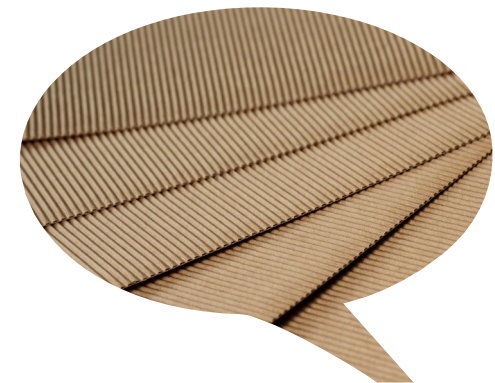
Lopputuotteiden hintojen ja tuotantomäärän ennustetut yhden ja kolmen prosentin laskut kääntävät vanerin kannattavuuden pieneen alamäkeen vuonna 2022. Kuusi- ja koivutukin kantohintojen ennakoitu aleneminen seitsemällä ja neljällä prosentilla loiventaa tätä laskua, mutta energian, kemikaalien ja kuljetuskustannusten kallistuminen vaikuttaa toiseen suuntaan. Myös työvoimakustannusten voidaan olettaa nousevan muutaman prosentin. Työvoimakustannusten osuus vaneriteollisuudessa on ollut hieman suurempi kuin sahateollisuudessa.

Kotimaisen vaneriteollisuuden kilpailutilanne Euroopan markkinoilla jatkuu yleisesti ottaen tiukkana. Koivuvanerissa suurin kilpailu tulee Venäjältä ja Baltian maista. Havuvanerissa kilpailua tulee jonkin verran myös Etelä-Amerikasta, joskin kyseessä on yleensä heikkolaatuinen rakennusvaneri Brasiliasta. Myös OSB-levyt kilpailevat alempilaatuisen havuvanerin kanssa rakentamisessa. OSB-levyjä valmistetaan Euroopassa eniten Irlannissa, Latviassa ja Saksassa. Suomessa sijaitsevien tehtaiden kilpailuvaltit erityisesti koivuvanerissa ovat korkea laatu sekä innovatiiviset tekniset ja kaupalliset ratkaisut.

Kartongeilla ja sellulla huippuvuosi

Massa-, paperi- ja kartonkiteollisuuden kannattavuudet ovat vaihdelleet vuosien mittaan keskenään hyvin eri tavalla. Kartongin valmistuksen tulos on ollut nousujohteinen, sellumarkkinat menevät vuoristorataa ja painopaperin osalta kyseessä on ollut jo pitkään (n. 15 vuotta) vähenevän kysynnän sävyttämä viivytystaistelu, jossa hinnat pääosin laskevat trendimaisesti mutta voivat suhdanteiden ja markkinatasapainon muutosten takia välillä myös hieman nousta.

Vuonna 2021 kartonki ja sellu tuovat valmistajilleen korkeat tuotot. Lopputuotteiden hinnat ovat poikkeuksellisen korkeat, eikä kustannusinflaatio ole vielä päässyt täysimääräisesti vaikuttamaan monien raaka-aineiden hintoihin pitkien hankintasopimusten ansiosta. Kartonkiteollisuuden liiketulos oli viime vuonna historiallisen hyvä, 12–13 prosenttia liikevaihdosta, mutta tänä vuonna se kohoaa yli 15 pro-

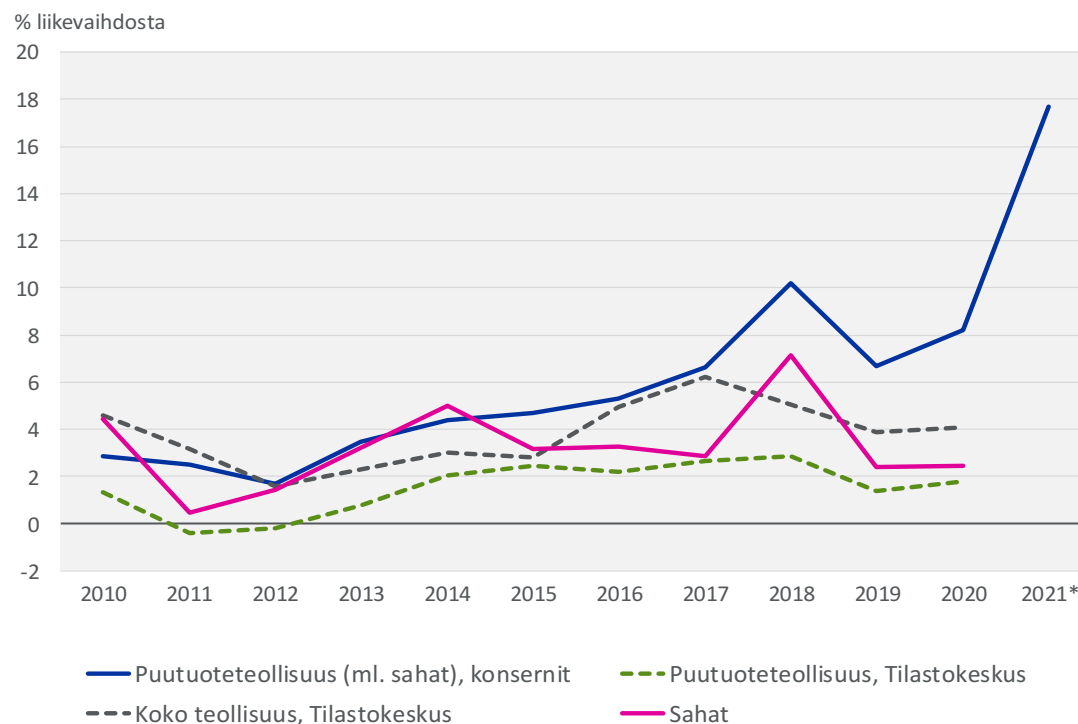
senttiin, mikä lienee alan ennätys. Sellulla liike-
tulosprosentti nousee vuoden 2020 hyvin vaatimattomista
lukuista erinomaiseksi, noin 25 prosenttiin. Näin
korkeaa tulosta sellulla on tehty 2000-luvulla vain
kolme kertaa: vuosina 2001, 2010 ja 2018.

Painopapereiden kannattavuus jää tänä vuonna
erittäin heikoksi. Stora Enso on tehnyt viimeisen puo-
lentoista vuoden aikana papereillaan operatiivista
liiketappiota 120 miljoonaa euroa. Myös rahavirratt
ovat kääntyneet negatiivisiksi. UPM:n tilanne on pa-
rempi mutta ei hyvä sekään. Yhtiön graafisten pape-
reiden vertailukelpoinen liikevoitto vajosi alkuvuon-
na 2021 vain kuuteen miljoonaan euroon (0,4 % liike-
vaihdesta). Luvut sisältävät yhtiöiden kaikki paperi-
tehtaat.

Vertailun vuoksi todettakoon, että UPM:n kotimaiset
paperitehtaat (UPM Communication Papers Oy) teki-
vät vuosina 2018–2019 yhteensä 220 miljoonan eu-
ron liikevoiton (8 % liikevaihdesta), mutta putosivat
pandemiavuonna 2020 liiketappiolle 57 miljoonaa
euroa (-6 % liikevaihdesta). Tosin liiketoiminnan ra-
havirrassa ei tapahtunut olennaista muutosta. Se oli
70 miljoonaa euroa positiivinen myös vuonna 2020,
jolloin papereiden teko kotimaassa tuotti yhtiölle
tämän verran rahaa.

Pehmopaperien tuotannon liikevoittoprosentti oli
vuonna 2020 yli 10 mutta tänä vuonna se jäänee ta-
vanomaisemmalle tasolle, noin viiteen prosenttiin.
Näissä luvuissa ovat mukana tiivispaperit, jotka Met-
sä Tissue ilmoitti vastikään siirtävänsä kahteen eri
yhtiöön Saksassa ja Suomessa. Tämän voi enteillä
tarkoittavan jonkinlaisia liiketoiminnan järjestelyitä.

Puutuoteteollisuuden sekä Suomen koko teollisuuden yritysten keskimääräinen kannattavuus 2010–2021* liike- tulosprosentilla mitattuna**

* Tammi-kesäkuu 2021

** Sahojen tiedot poimittu 10 suuren itsenäisen sahan
tilinpäätöksistä.

Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj,
UPM-Kymmene Oyj, itsenäisten sahojen tilinpäätökset.

Metsä-konserni on jo pitkään panostanut tiivis- ja ruoanlaittopapereihin ilman varsinaista läpimurtoa. Lautasliina- ja muut kattauspaperit se myi pari vuotta sitten saksalaiselle yhtiölle tehtyään omistuksistaan sitä ennen mittavat alaskirjaukset. Tehtaat osti Metsä-Serla parikymmentä vuotta sitten pyrkiessään kii-vaasti laajentamaan liiketoimintaansa Keski-Eurooppaan.

Kustannukset kasvussa

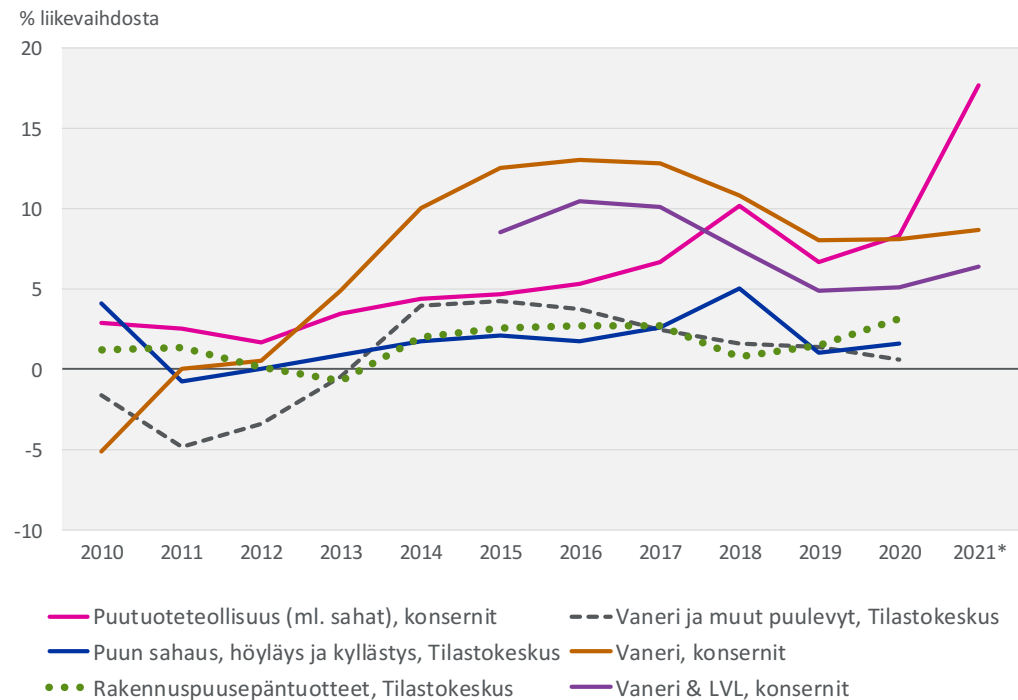
Vuonna 2022 kotimaisella sellu-, kartonki- ja paperiteollisuudella on edessään poikkeuksellisen voimakas kustannusinflaatio puuraaka-ainetta lukuun ottamatta. Kuitupuun hintojen ennustetaan laskevan 3–4 prosenttia ja palautuvan jotakuinkin vuoden 2020 tasolle. Muista kuituraaka-aineista keräyspaperin hinta pysynee korkealla. Vajaan vuoden aikana sen hinta on noussut Euroopassa erittäin jyrkästi jopa kaksinkertaistuen. Nousu on jatkunut syksyllä 2021 siten, että keräyspaperi on tällä hetkellä selvästi kalleinta yli 10 vuoteen. Keski-Euroopassa keräyspaperia käytetään paljon papereissa ja kartongeissa, mutta Suomessa sitä käytetään lähes yksinomaan pehmopapereihin: Metsä Tissue Mäntässä ja Essity (ent. SCA) Nokialla.

Metsäteollisuuden käyttämien kemikaalien hinnat ovat kovassa nousussa. Alan suurimpiin tuottajiin kuuluva Kemira ilmoitti nostavansa kaikkien sellu-, paperi- ja kartonkikemikaaliensa hintoja 30 prosenttia lokakuun 2021 alusta tai siitä lähtien, kun sopimukset umpeutuvat. Kemira tekee metsäyhtiöiden kanssa lähes yksinomaan yksivuotisia ja sitä pitempiä sopimuksia, joissa kemikaalien hinta on yleensä kiinteä. Lisäksi Kemira on ilmoittanut nosta-

vansa kaikkien polymeerien hintoja 10–20 prosenttia. Puoli vuotta aikaisemmin niiden hintoja nostettiin 4–12 prosenttia. Muut kemikaaliyhtiöt ovat ilmoittaneet vastaavan tyyppisistä korotuksista.

Vuonna 2022 kartongin hinnan ennakoidaan nousevan kolme prosenttia ja sellun laskevan kuusi prosenttia. Kun otetaan huomioon tuotantopanosten kallistuminen (sellua lukuun ottamatta), kartongin kannattavuuden voidaan olettaa kääntyvän laskuun

Puutuoteteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2010–2021* liikutulosprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2021.

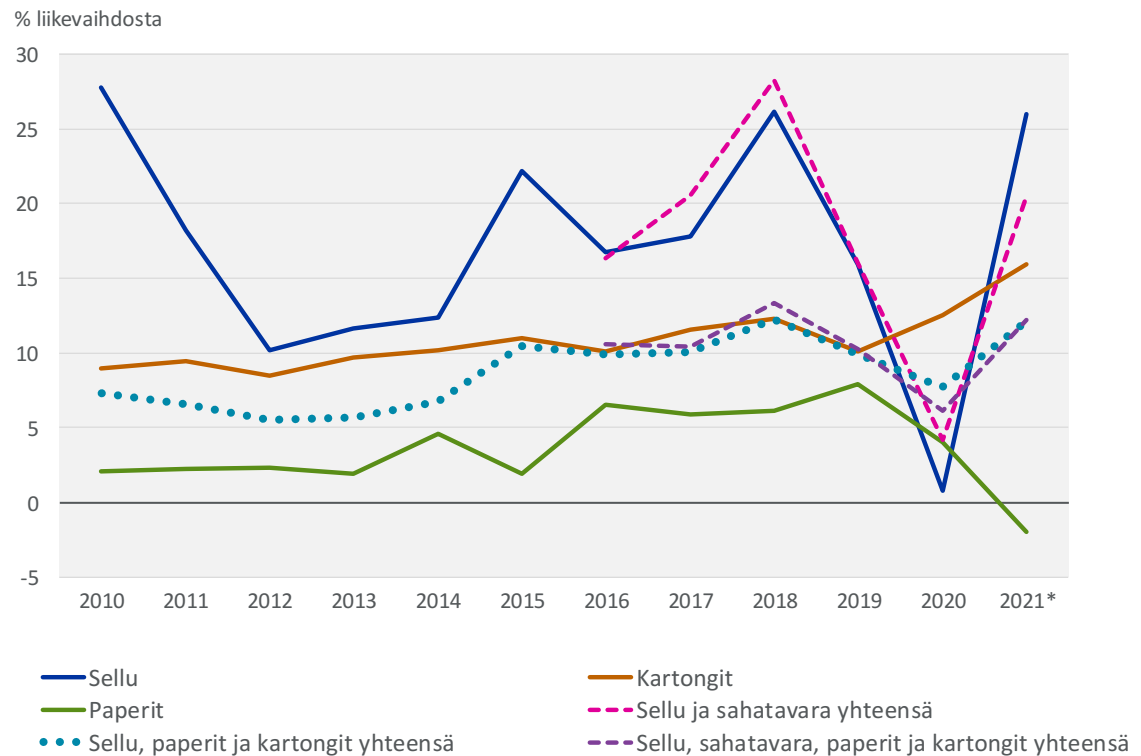
Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj.

vuoden 2021 ennätystasolta, mutta pysyvän edelleen hyvällä tasolla. Iso kysymys on, miten erityisesti pintakartonkien markkinat kehittyvät, kun uutta tuotantoa tulee jatkuvasti lisää markkinoille. Taivekartongissa johtavat eurooppalaiset tuottajat ovat olleet varovaisia laajentamaan tuotantoaan mahdollisten hintavaikutusten takia. Jos laajennuksia on tehty, uusi tuotanto tai merkittävä osa siitä on pyritty myymään Euroopan ulkopuolelle, erityisesti Pohjois-Amerikkaan.

Jos papereiden hinnat kohoavat vuonna 2022 ennusteiden mukaisesti vain yhden prosentin ja voimakas kustannusinflaatio jatkuu tai ei ainakaan taitu, papereiden kannattavuus tulee jäämään edelleen hyvin heikoksi. Tilannetta tosin voi hieman kohentaa se, että oletettavasti huomattavasti huonommin kannattavia tuotantolaitoksia on viimeisen vuoden aikana suljettu Suomessa. Myös sellun hinnan ennakoitu lasku kuudella prosentilla toisi papereille pientä helpotusta. Paperiteollisuuden kannattavuus ratkeaa pitkälti sen perusteella, miten paperintuottajat pystyvät siirtämään korkeammat muuttuvat kustannukset lopputuotteidensa hintoihin vuoden 2022 alussa.

Dollarin vahvistuminen euroon nähden hyödyttäisi kotimaista kartonki-, sellu- ja paperiteollisuutta. UPM:n tulokseen ylivoimaisesti eniten vaikuttaa kuitenkin graafisten papereiden myyntihinta. Kymmenen prosentin muutos myyntihinnassa keikauttaa yhtiön liikevoittoa 300 miljoonaa euroa. Sellun hinnan nettomääräinen vaikutus yhtiön tulokseen sen sijaan on varsin pieni, vajaa 60 miljoonaa euroa.

Massa- ja paperiteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2010–2021* liiketulosprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2021.

Lähteet: Metsä Group, Stora Enso Oyj ja UPM-Kymmene Oyj.

► [Tilasto: Metsäteollisuuden liikevaihto Suomessa](#)

► [Tilasto: Metsäteollisuuden kannattavuus Suomessa](#)

Työlliset metsäsektorilla

Marja Kallioniemi

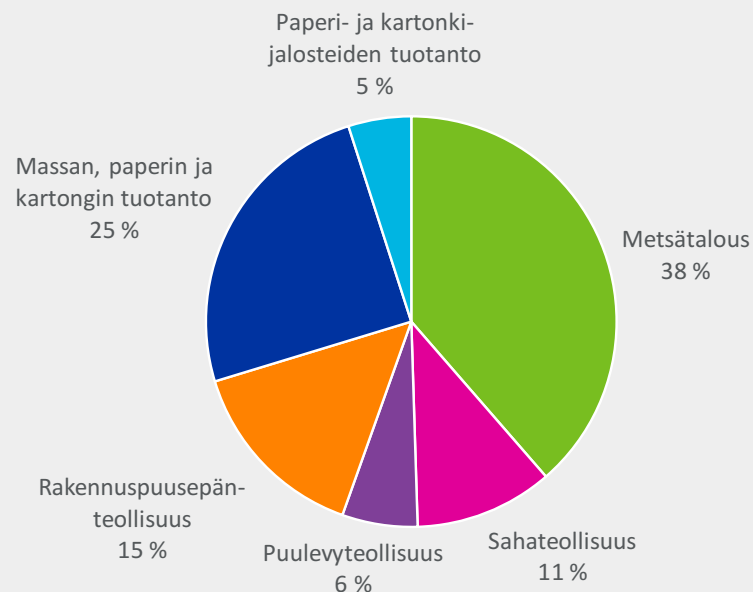
Koko metsäsektorilla työllisyys lisääntyi vuosien 2017–2019 aikana, mutta vuonna 2020 työllisten määrä väheni miltei 3 000 henkilöä eli neljä prosenttia vuoteen 2019 verrattuna. Työllisten määrä väheni eniten massan, paperin ja kartongin tuotannossa, metsätaloudessa sekä sahateollisuudessa, joissa kussakin työllisten lukumäärä laski runsaalla tuhannella henkilöllä. Vastaavasti työllisyys lisääntyi eniten paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa sekä rakennuspuusepänteollisuudessa. Metsätaloudessa työllisyystilanne kokoanaisuudessaan heikkeni, mutta toimihenkilöiden määrä säilyi ennallaan. Metsäteollisuus työllisti vuonna 2020 runsaat neljä prosenttia ja metsätalous runsaat viisi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019.

Vuosien 1985 ja 2020 välillä työllisten määrä on metsäsektorilla vähentynyt merkittävästi, sillä vuonna 1985 työllisiä oli yhteensä liki 150 000 ja vuonna 2020 yhteensä noin 63 000 henkilöä. Työvoiman tarvetta on vähentänyt teknologian kehittyminen puun korjuussa sekä tuotantolaitoksilla (hakkuiden koneellistuminen, automaatio, digitalisaatio, tekoäly, robotit yms.). Työllisten määrää ovat vähentäneet myös ajanjaksoon ajoittuneet lama- ja metsäteollisuuden rakennemuutoskaudet, joiden jälkeen työllisten määrä ei ole palautunut lamaa edeltäneelle tasolle. 1990-luvun alkuvuosien lama vähensi työllisten määrää varsinkin puutuoteteollisuudessa ja metsätaloudessa, kun taas vuosina 2005–2010 työllisten määrä väheni massa- ja paperiteollisuudessa ja vuoden 2008 jälkeen myös puutuoteteollisuudessa.

Puukaupan vilkas vuosi 2018 sekä investoinnit metsäteollisuuteen näkyvät hyppäyksenä vuoden 2018 jälkeen työllisyyslukemissa niin massa- ja paperiteollisuuden kuin metsätaloudenkin osalta. Vuoden 2009 jälkeen metsätalous, puutuoteteollisuus ja

massa- ja paperiteollisuus ovat työllistäneet melko samansuuruisen määrän työllisiä. Vuosina 2019 ja 2020 metsätalous on kuitenkin noussut näistä kolmesta toimialasta suurimmaksi työllistäjäksi.

Työlliset metsäsektorilla vuonna 2020

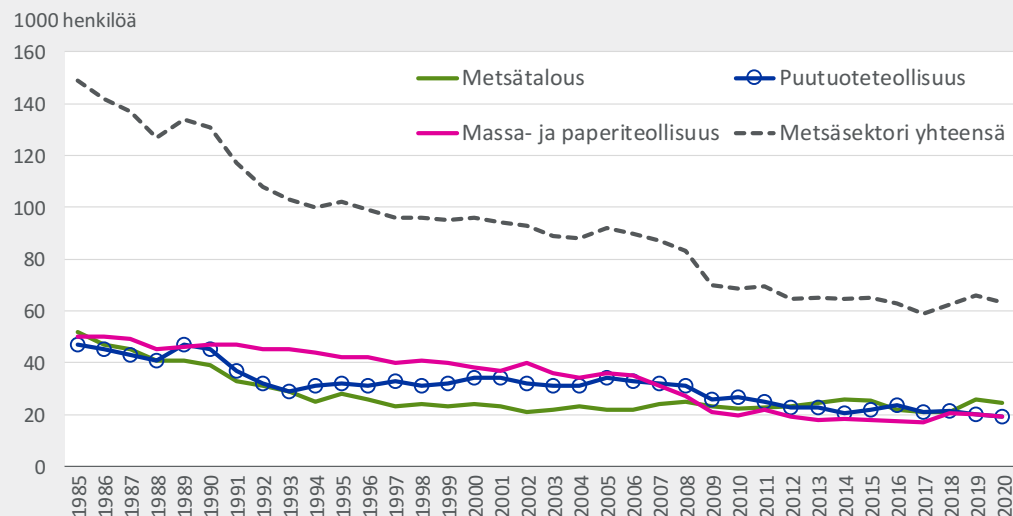

Lähde: Tilastokeskus.

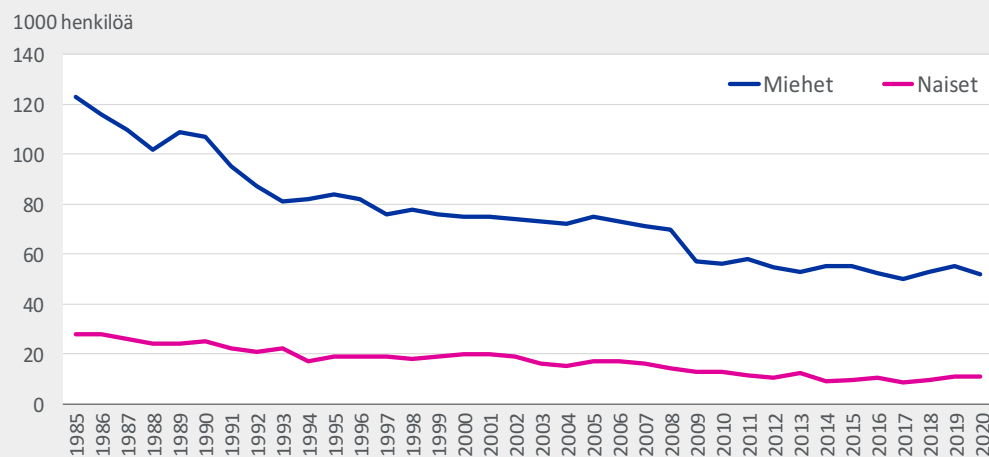
Vuosien 1985–2020 välillä metsäsektorin työllisistä valtaosa on ollut miehiä. Vuonna 2020 naisten osuus metsäsektorin työllisistä oli 17 prosenttia ja miesten osuus 83 prosenttia. Miesten työllisyys on laskenut vuoden 1985 yhteensä noin 123 000 työllisestä noin 52 000 työlliseen vuonna 2020. Prosentuaalisesti vähenemä on ollut 58 prosenttia. Samana ajanjaksona naisten määrä on laskenut 28 000 työllisestä noin 11 000 työllistyneeseen, mikä tarkoittaa 62 prosentin vähennystä.

► Tilasto: Metsäsektorin työlliset

Metsäsektorin työlliset vuosina 1985–2020

Metsäsektorin työlliset sukupuolen mukaan 1985–2020

Lähde: Tilastokeskus.

Metsäteollisuuden työllisyys

Marja Kallioniemi

Vuonna 2020 metsäteollisuus työllisti liki 39 000 henkilöä. Työllisten kokonaismäärä väheni neljä prosenttia vuoteen 2019 verrattuna koronatilanteen aiheuttaman tuotantomäärien vähenemisen, tuotantokapasiteetin sulkemisten ja työnseisausten siivittämänä. Toimialoittain työllisyys lisääntyi kartonki- tuotteiden valmistuksessa (+17 %) ja rakennuspuusepänteollisuudessa (+5 %), mutta väheni paperiteollisuudessa (-8 %) ja sahoilla (-16 %).

Puutuoteteollisuudessa työllisyyden ennakoidaan lisääntyvän vuonna 2021 kolme prosenttia ja vuonna 2022 kaksi prosenttia. Paperiteollisuuden työllisyyden väheneminen (-6 % vuodelle 2021 ja -3 % vuodelle 2022) pitää koko metsäteollisuuden työllisyyden nykyisellään vuosina 2021 ja 2022.

Vuosina 2017–2019 metsäteollisuuden työn tuottavuusindeksi on ollut selkeästi parempi kuin koko kansantaloudessa. Vuoden 2020 ennakkotiedon mukaan teollisuudenalan tuottavuus on kuitenkin kokonaissuudessaan heikentynyt. Poikkeuksen muodostavat sahat, joilla tuottavuus edelleen kasvoi.

Metsäteollisuuden työllisyys aleni vuonna 2020

Työllisten määrä laski metsäteollisuudessa vuoden 2020 aikana miltei 2 000 henkilöllä eli runsaalla neljällä prosentilla vuoteen 2019 verrattuna. Metsäteollisuus työllisti yhteensä liki 39 000 henkilöä vuonna 2020. Alan työllisyys on vähentynyt vuosina 2018–2020. Työllisten vähenemä johtuu vuonna 2020 koronan aiheuttamasta poikkeuksellisesta ajan-

jaksosta, mutta jäi kuitenkin ennako-odotuksia lievemmäksi. Työllisyystietojen lähteenä on Tilastokeskuksen työvoimatutkimus sekä kansantalouden tilinpito, ja luvut ilmoitetaan pyöristettynä lähimpään tuhanteen Tilastokeskuksen ohjeiden mukaisesti.

Puutuoteteollisuus sekä massa- ja paperiteollisuus työllistivät vuonna 2020 lähes saman verran työllisiä, runsaat 19 000 kumpainenkin. Työllisyys väheni molemmilla toimialoilla vajaalla tuhannella henkilöllä. Puutuoteteollisuus työllisti massa- ja paperiteolli-

suutta enemmän vuoteen 2018 saakka, mutta viime vuosina tilanne on muuttunut tasaväkiseksi.

Kartonki- ja rakennuspuusepänteollisuus lisäsivät työllisiä

Vaikka metsäteollisuuden kokonaistyöllisyys laski, paperi- ja kartonkijalosteiden valmistuksessa työllisten määrä lisääntyi 17 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna, mikä tarkoitti usean sadan työllisen lisäystä. Koronavuoden aikana niin verkkokaupan kuin ruokatilausten toimituksia käärittiin ja pakattiin erilaisiin paperipohjaisiin pakkauksiin. Myös pyrkimys

Metsäteollisuuden työlliset 2019 ja 2020 keskimäärin ja prosenttiennusteet vuosille 2021–2022.

Toimiala	Määrä, hlö		Muutos, %		
	2019	2020	2020/2019	2021e	2022e
Sahateollisuus	8 000	6 000	-15	5	3
Puulevyteollisuus	4 000	4 000	-5	4	2
Rakennuspuusepänteollisuus	9 000	9 000	5	2	1
Puutuoteteollisuus yhteensä	20 000	19 000	-4	3	2
Massan, paperin ja kartongin tuotanto	17 000	16 000	-8	-6	-3
Paperi- ja kartonkijalosteiden tuotanto	3 000	4 000	17	5	3
Massa- ja paperiteollisuus yhteensä	20 000	19 000	-3	-4	2
Metsäteollisuus yhteensä	40 000	39 000	-4	0	0

Taulukossa ja päätekstissä työllisten määrä on pyöristetty lähimpään tuhanteen henkilöön Tilastokeskuksen suositusten mukaisesti. Esitetyt prosenttiennusteet on kuitenkin laskettu tarkemmista, sadan työllisen tarkkuudella ilmoitetuista työllisyysluvuista. Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

muovin korvaamiseen puupohjaisilla materiaaleilla näkyy alan tuotteiden kysynnässä. Paperin kysynnän vähenemisen takia paperikoneita on muunnettu kartongin tuotantoon. Muutokset ovat luoneet edellytyksiä paperi- ja kartonkijalosteiden toimialan positiivisille työllisyyslukemille.

Työllisyys lisääntyi myös rakennuspuusepänteollisuudessa viisi prosenttia. Koronatilanteen aiheuttama poikkeustilanne ei ole hiljentänyt uudis- tai korjausrakentamista, vaan asuinrakentaminen on koronan myötä jopa lisääntynyt. Samoin kuluttajien tee se itse -remontit ovat ylläpitäneet rakennustarvikkeiden hyvää kysyntää ja tuoneet tilauksia alan työpaikoille.

Paperin ja sahojen osalta työllisyys heikkeni 2020

Metsäteollisuuden suurin notkahdus työllisten määrässä nähtiin massan, paperin ja kartongin valmistuksessa, josta hävisi vuoden 2020 aikana runsaan tuhannen henkilön työpanos. Taustalla vaikuttaa paperin kulutuksen ja kysynnän nopea lasku, jota koronan aikaansaama poikkeustilanne on nopeuttanut. Vaikeavina ilmiöinä ovat toimistojen sekä koulujen siirtyminen etätöhyön ja -opetukseen, jolloin paperia on kulutettu vähemmän. Lisäksi mediaa seurataan yhä enemmän sähköisiltä alustoilta, ja äänikirjojen suosio on lisääntynyt. Paperitehtaiden sulkemisia on perusteltu myös logistiikkakustannuksilla, jolloin paperin tuotanto siirtyy lähemmäksi kulutuskohteita. On ennakoitu, etteivät paperin kulutuslukumat palaudu entiselle tasolle, mikä ei luo positiivisia tulevaisuuden näkymiä paperiteollisuuden työllisyyteen. Kokonaisuutena massan, paperin ja kartongin valmistus on edelleen kuitenkin huomattava työllistäjä, sillä

vuonna 2020 toimiala työllisti liki 16 000 henkilöä. Tämä oli 41 prosenttia kaikista metsäteollisuuden työllisistä.

Työllisten määrä väheni runsaalla tuhannella henkilöllä myös sahateollisuudessa. Vuoden 2020 työllisyystilanteeseen vaikuttivat negatiivisesti alkuvuoden aikana koettu notkahdus puutuotteiden kansainvälisessä kaupassa ja valmistuksessa sekä tilanne työmarkkinoilla työtaistelutoimineen. Loppuvuoden aikana siirryttiin nopeasti positiiviselle kehitysuralle, mutta alkuvuoden notkahdus näkyy koko vuoden työllisyyslukemassa. Työllisyys laski sahateollisuudessa 16 prosenttia runsaaseen 6 000 työlliseen.

Puulevyteollisuudessa vuoden 2020 notkahdus oli sahateollisuutta pienempi, joskin myös miinusmerkinen. Työllisyys laski vuoden aikana viisi prosenttia. Koko puutuoteteollisuudessa työllisten määrä väheni miltei tuhat työllistä eli neljä prosenttia.

Miltä tulevat vuodet näyttävät?

Koronapandemian vaikutusten vähittäinen väistyminen ja talouden elvytystoimien jatkuminen heijastuvat maailmantalouteen ja kasvattavat metsäteollisuustuotteiden tuotanto- ja vientimääriä paperia ja vaneria lukuun ottamatta vuosina 2021 ja 2022. Useille metsäteollisuuden toimialoille ennustetaan

siten työllisyyden kohenemista, mutta paperin tuotannon edelleen vähenemisen takia metsäteollisuuden kokonaistyöllisyys säilyy ennallaan vuosina 2021 ja 2022.

Tulevaisuudessa päästövähennystavoitteiden ja hiilineutraalisuuden aiheuttamat vaatimukset vaikuttavat metsäteollisuuden toimintaedellytyksiin ja kerrannaisvaikutuksena alan työllisyyteen. Metsäteollisuuden kilpailuvaltteina Suomessa ovat laadukas raaka-aine, toimivat liikenneyhteydet, infrastruktuuri ja tuotantokapasiteetti sekä osaava työvoima.

Innovaatioita ja hiiltä sitovia rakennuksia

Metsäteollisuudessa tapahtuu runsaasti innovaatio-toimintaa ja uusien puusta valmistettavien tuotteiden kehitystyötä, jonka tavoitteena on siirtyminen fossiilisista raaka-aineista kestävämpiin ja ilmastoa säästävämpiin tuotteisiin. Puuraaka-aineeseen liittyvät uudet tuotteet vaihtelevat puupohjaisista tekstiileistä ja kuitutuotteista biohiilen tuotantoon (esimerkiksi jätevesien puhdistus), liikennepolttoaineisiin, uusiin pakkausmateriaaleihin, puupohjaisiin liimoihin, kylpyhuonekalusteisiin sekä akkuteollisuuden raaka-aineisiin. Uusia työpaikkoja todennäköisesti syntyy kehitystyön myötä.

Positiivista virettä metsäteollisuuden työllisyysnäky-miin luovat myös alan investoinnit. Metsä Group rakentaa Raumalle maan suurinta sahaa, joka käynnistyy vuonna 2022. Vaikka uusi teknologia tulee olemaan tuotannon keskiössä, samalla investointi luo myös uusia työpaikkoja metsäsektorille. Myös muilla sahayrityksillä on tuotantokapasiteetin inves-

tointeja meneillään tai suunnitelmissa sahataran hyvän kysyntätilanteen siivittämänä.

Tänä vuonna työllisyys kasvaa, mutta epävarmuus tulevasta kehityksestä on suurta Metsäteollisuuden, ja erityisesti paperiteollisuuden, kysynnän ja tuotannon väheneminen vaikuttaa alan työllisyyteen myös tulevina vuosina. Ilmastomuutoksen torjumiseen, hiilinielutavoitteisiin ja luonnon monimuotoisuuden vähenemisen torjuntatoimenpiteisiin liittyvät politiikat ja niiden toteuttaminen luovat toisaalta epävarmuutta koko toimialalle.

Kansainvälisen kysynnän ja sahataran hinnan myönteinen kehitys näkyy vuonna 2021 sahateollisuuden työllisyydessä viiden prosentin kasvuna. Vuonna 2022 alan investointien arvioidaan näkyvän työllisyyden kolmen prosentin kasvuna. Vuoden 2020 negatiivinen viiden prosentin suuruinen työllisyyden alenema muuntuu positiiviseksi, neljän prosentin kasvuksi vuonna 2021 ja vuonna 2022 ylletään kahden prosentin kasvuun. Rakennuspuusepänteollisuus jatkaa kasvu-uralla ja vuonna 2021 työllisyyden ennakoidaan lisääntyvän kaksi prosenttia ja prosentin vuonna 2022.

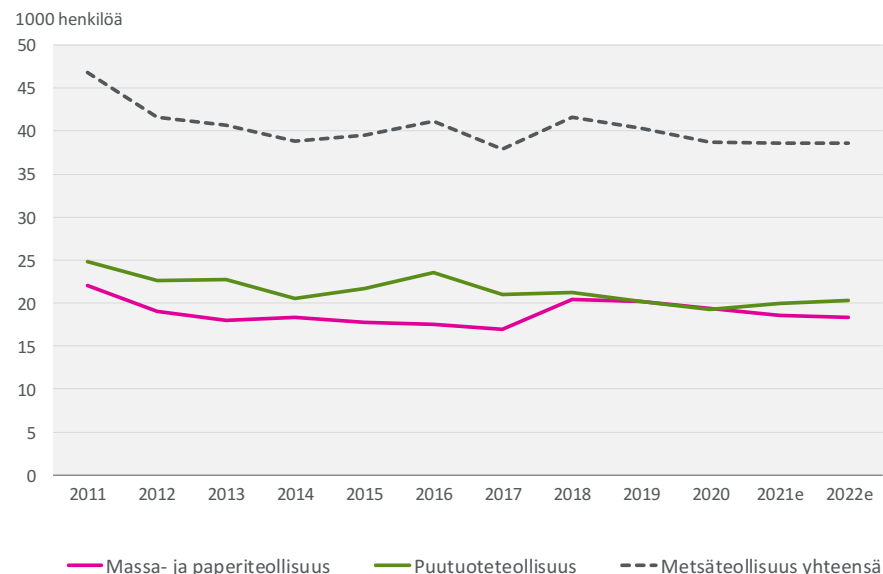
Ympäristöministeriö on julkaissut viime vuonna julkisen puurakentamisen kansalliset tavoitteet, joiden mukaan puurakentamisen osuuden uudisrakentamisessa tulisi lisääntyä vuoden 2019 miltei viidenneksen (18 %) osuudesta vuonna 2022 ensin 31 prosenttiin ja vuonna 2025 edelleen 45 prosenttiin. Rakennussektorin osuudeksi on arvioitu kolmannes Suomen kasvihuonepäästöistä. Tavoiteraportin mukaan puurakentaminen on keino vähentää alueellisia

päästöjä, sillä puurakenteet sitovat ja säilövät ilmakehän hiiltä rakennuksiin. Ympäristön kannalta kestävänä ja miellyttäviä olosuhteita luovana vaihtoehtona puurakentamisen toivotaan lisääntyvän myös yleisemmin kuin julkisessa rakentamisessa. Puurakentamisen etuina mainitaan myös kotimaisen talouden sekä paikallisen elinkeinon tukeminen. Samalla

luodaan toimeentuloa ja lisää työpaikkoja puutuote-
teollisuuteen.

Paperin alamäen ennakoitaan jatkuvan, mikä kerrannaisvaikutuksena vähentää mekaanisen massan kysyntää ja tuotantomääriä. Veitsiluodon tehtaen sulkeminen vähentää työllisiä liki 700 henkilöllä, ja Kaipolasta hävisi 450 työpaikkaa. Työllisyyden arvioi-

Metsäteollisuuden työlliset 2011–2020, ennusteet 2021–2022

Tilastoseurannassa työllisten sosioekonomisen aseman luokitus uudistui vuonna 2011, joten ennen ja jälkeen vuotta 2011 ilmoitetut työllisyysluvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Tämän vuoksi työllisyyden kehittymistä tarkastellaan kaaviokuviissa vuodesta 2011 lähtien.

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

daan vähenevän massan, paperin ja kartongin valmistuksessa vuonna 2020 kuusi prosenttia ja vuonna 2021 edelleen kolme prosenttia. Paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa työllisyyden ennakoidaan vuonna 2021 kasvavan viisi prosenttia ja vuonna 2022 kasvu hidastuu kolmeen prosenttiin.

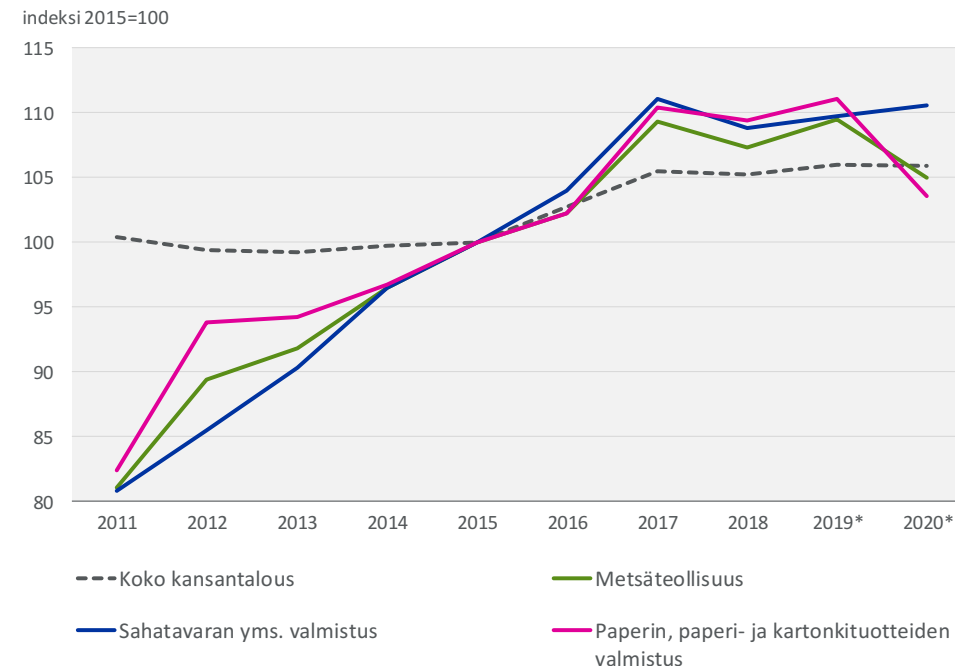
Metsäteollisuuden muiden toimialojen kuin paperiteollisuuden positiiviset työllisyysvaikutukset kumoutuvat, kun paperin huomattavan työllisyysosuuden vuoksi metsäteollisuuden kokonaistyöllisyys pysyy lähes muuttumattomana vuosina 2021 ja 2022.

Sahoilla tuottavuus lisääntyy

Metsäteollisuuden tuottavuuskehitys on ollut vuodesta 2017 lähtien selkeästi kansantalouden keskimääräistä tuottavuuskehitystä parempi. Vuoden 2020 ennakkotiedon mukaan tämä kehitys on kuitenkin taittunut. Tuottavuusindeksi eli työtuntia kohti laskettu tuotos on paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistuksessa sekä koko metsäteollisuudessa laskenut koko kansantalouden tuottavuusindeksin alapuolelle. Oletettavasti vuoden 2020 koronatilanteen aiheuttama lopputuotteiden kysynnän ja valmistusmäärien väheneminen sekä tuotanto-seisokit näkyvät tuottavuusindeksin heikkenemisenä.

Metsäteollisuuden toimialoista sahatavaran valmistus on säilyttänyt viime vuosien tason tuottavuudessa ja jopa noussut. Parhaillaan on meneillään sahateollisuudessa investointeja ja vanhan kapasiteetin uudistustöitä. Investoinnit uuteen teknologiaan todennäköisesti varmistavat sahateollisuuden tuottavuusindeksin säilymisen hyvällä tasolla.

Metsäteollisuuden työn tuottavuusindeksin (tuotos per työtunti) kehitys 2011–2020

* Ennakkotieto

Lähde: Tuottavuustutkimukset, Tilastokeskus.

► [Lukun tilastopalvelu: Metsäsektorin työvoima](#)

Metsätalous

Puuvarojen käyttö

Kari Härkönen

Toistaiseksi eniten Suomen metsistä hakattiin puuta vuonna 2018, jolloin runkopuun hakkuumäärä nousi 78,2 miljoonaan kuutiometriin. Vuoden 2018 jälkeen hakkuumäärien kehitys on ollut laskevaa. Vuoden 2019 hakkuut olivat 73,3 miljoonaa kuutiometriä ja vuoden 2020 hakkuut 66,6 miljoonaa kuutiometriä. Vuonna 2021 runkopuun hakkuumäärän ennustetaan nousevan runsaaseen 74 miljoonaan kuutiometriin, ja hakkuut olisivat noin 95 prosenttiala ennätysvuoden 2018 hakkuista. Vuonna 2022 runkopuun hakkuumäärän ennustetaan pienenevän alle prosentin vuodesta 2021.

Puuston poistuma korkeimmillaan vuonna 2018

Valtakunnan metsien 12. inventoinnin (VMI12, maastotyöt 2014–2018) mukaan Suomessa on noin 22,8 miljoonaa hehtaaria metsä- ja kitumaata, josta puuntuotannon piirissä on 19,8 miljoonaa hehtaaria. Puuston runkotilavuus on lähes 2,5 miljardia kuutiometriä, josta mäntyä on 50, kuusta 30, koivua 17 ja muita lehtipuita 3 prosenttia. Puuston vuotuinen kasvu on 108 miljoonaa kuutiometriä. Puuntuotannon piirissä on koko maan tasolla 90 prosenttia puustosta eli runsaat 2,2 miljardia kuutiometriä. Vain Kainuun (86 %) ja Lapin (69 %) maakunnissa puuntuotannon piirissä on alle 90 prosenttia puuston tilavuudesta. Metsämaan alasta puuntuotannon piirissä on keskimäärin 91 prosenttia. Lapin maakunnassa puuntuotannon ulkopuolelle jää 24 prosenttia metsämaasta ja muissa maakunnissa alle 10 prosenttia.

Puuston poistuma oli korkeimmillaan 93,7 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2018. Vuoden 2021 poistuman arvioidaan olevan runsaat 89 miljoonaa kuutiometriä ja ensi vuonna vajaan 89 miljoonaa kuutiometriä. VMI12:n kasvuluvun 108 miljoonan kuutiometrin mukaisesti vuonna 2021 puuvarannon lisäyksen arvioidaan olevan noin 19 miljoonaa kuutiometriä.

Vuoden 2019 alussa suojeltuja metsä- ja kitumaita oli yhteensä 2,88 miljoonaa hehtaaria. Näistä lakisääteisiä suojelualueita oli 2,4 miljoonaa hehtaaria ja talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteita 0,5 miljoonaa hehtaaria. Vuoteen 2016 verrattuna metsä- ja kitumaan suojelupinta-ala oli noussut 12 prosentista vajaan 13 prosenttiin, mikä valtaosin johtui talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteiden lisääntymisestä. Tiukasti suojeltua metsä- ja kitumaata, jolla metsätaloutta ei harjoiteta lainkaan, oli 2,2 miljoonaa hehtaaria eli noin 10 prosenttia metsä- ja kitumaan kokonaispinta-alasta. Tiukasti

suojeltua metsämaata oli puolestaan 1,2 miljoonaa hehtaaria eli noin 6 prosenttia metsämaan pinta-alasta. Suojelluista metsistä (metsä- ja kitumaa) lähes 80 prosenttia sijaitsi Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakuntien alueilla, joissa suojeltuna oli 20 prosenttia metsäpinta-alasta. Etelä-Suomessa vastaava lukema oli viisi prosenttia metsäpinta-alasta.

Viimeisimmät hakkuumahdollisuusarviot perustuvat VMI12:n (maastotyöt 2014–2018) aineistoon. Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuukertymäarvio vuosille 2016–2025 on 74,6 miljoonaa kuutiometriä ainespuuta (tukki- ja kuitupuuta) sekä 5,9 miljoonaa kuutiometriä energiapuurunkoja vuodessa eli yhteensä 80,5 miljoonaa kuutiometriä runkopuuta vuodessa. Tästä ainespuukokoista runkopuuta on lähes 80 miljoonaa kuutiometriä. Tämän lisäksi metsistämme voitaisiin puuntuotannollisesti kestävästi korjata energiapuuna latvuksia 6,6 sekä kantoja ja juuria vajaan 6,8 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Yhteensä energiapuun kertymäarvio on lähes 19,4 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Energiapuun kertymäarviosta runsas 12 miljoonaa kuutiometriä koostuu avohakkuiden hakkuutähteistä ja kannoista.

Lyhyellä aikavälillä metsänhoidollisesti ja taloudellisesti perusteltavissa oleva suurin ainespuun hakkuumäärä on 103 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja tämän lisäksi energiapuuta voidaan korjata noin 25 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

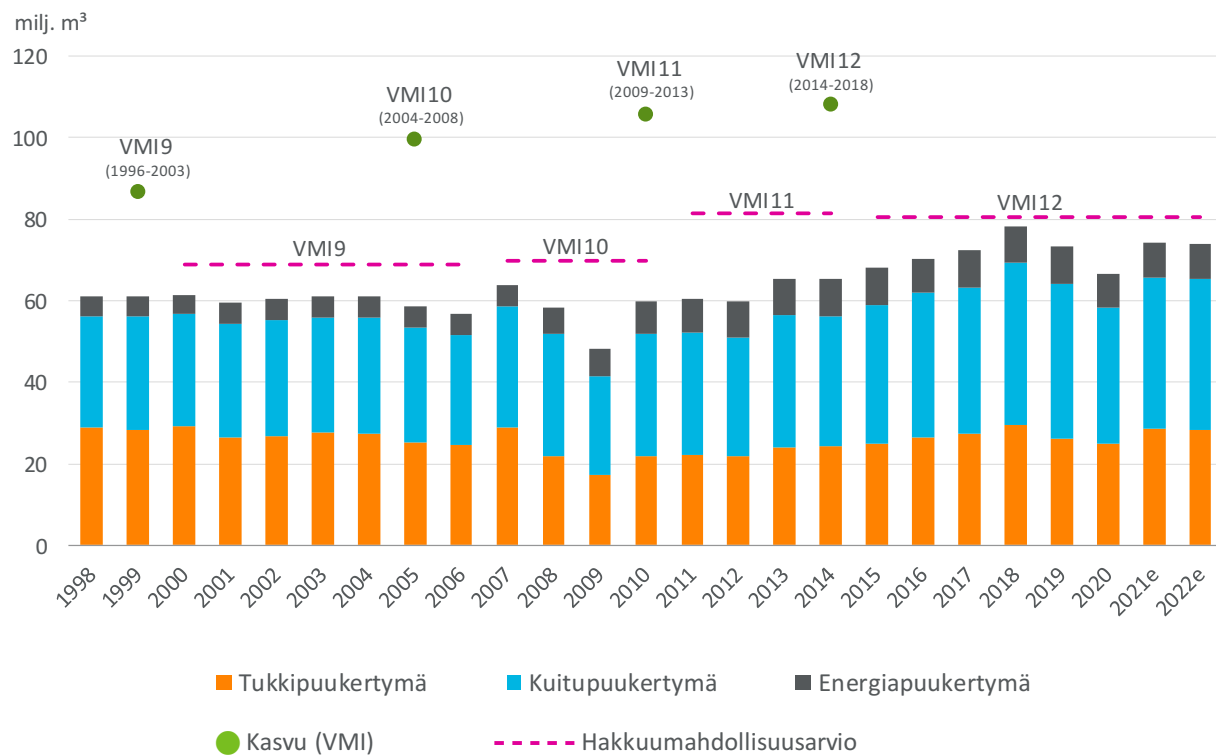
Turvemaiden metsänhoitoon uusia keinoja

Turvemaiden metsänhoito on parhaillaan muutoksessa. Syynä tähän on pyrkimys vähentää turpeen hajoamisesta aiheutuvia kasvihuonekaasupäästöjä sekä välttää ravinne- ja kiintoainevalumia, joita ojitukset aiheuttaisivat. Riittävän puuston ylläpitäminen haihduttaminen kasvupaikalla nähdään keinona hallita vesitaloutta, jolloin kunnostusojituksista harvennusten ja uudistusten yhteydessä voidaan luopua. Metsänhoidollisesti tämä tarkoittaa sellaisten menetelmien käyttöönottoa, joita kutsutaan esimerkiksi nimillä 'jatkuva kasvatus', 'eri-ikäisrakenteinen metsänkasvatus' tai 'jatkuvapeitteinen metsänkasvatus'. Useat suuret toimijat ovat siirtymässä tämän suuntaisiin käytäntöihin turvemaiden metsänhoidossa.

VMI12-aineistoihin perustuvissa hakkuumahdollisuusarvioissa puuntuotantoon käytettävissä olevasta maa-alasta 30 prosenttia on turvemaita. Etelä-Suomessa osuus on 24 ja Pohjois-Suomessa 37 prosenttia. Turvemaiden osuus puuston tilavuudesta on Etelä-Suomessa 21, Pohjois-Suomessa 33 ja koko maassa 25 prosenttia. Tukkipuun tilavuusosuudet ovat vastaavasti 18, 22 ja 19 prosenttia. Suurimasta ylläpidettävissä olevasta ainespuun hakkuukertymästä turvemaiden osuus on 16,1 miljoonaa kuutiometriä, mikä vastaa 22 prosenttia ainespuukertymästä. Uudistushakkuiden osuus tästä on 12,7 miljoonaa kuutiometriä, mikä on 17 prosenttia koko ainespuukertymästä. Avohakkuiden osuus laskelmasa on lähes 8,5 miljoonaa kuutiometriä eli 11 prosenttia koko ainespuukertymästä.

Kyseiset luvut perustuvat turvemaille simuloituihin hakkuihin, jotka ovat niin sanottuja perinteisiä hak-

Puuston kasvu ja poistuma, tilastoidut hakkuukertymät sekä runkokuun suurin ylläpidettävissä oleva hakkuumahdollisuusarvio

VMI11-VMI12 Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuumahdollisuusarvio sisältää ainespuun ja energiarunkopuun. VMI kasvutiedot esitetään kunkin inventoinnin kasvunlaskentajakson keskivuonna.

Lähteet: Kertymätiedot ja kasvut: Luke2019. [Luke tilastopalvelu](#) [viitattu 21.11.2019]. Hakkuumahdollisuusarviot: Luke 2019. [MELA tulospalvelu](#) [viitattu 12.02.2020]. VMI12 hakkuumahdollisuusarviot 12.02.2020. Markkinaennusteet: Metsäsektorin suhdannekatsaus 2021–2022.

kuita, eli ne eivät sisällä jatkuvapeitteistä metsänkasvatusta. Jos oletetaan, että esimerkiksi 30 prosenttia laskelman kaikkien turvemaiden avohakkuiden hakkuukertymästä säästetään jatkuvapeitteisen metsänhoidon tarpeisiin, se tarkoittaisi noin 2,5 miljoonan vähennystä ainespuukertymiin, mikä vastaa runsasta kolmea prosenttia koko ainespuukertymästä. On huomattava, että talvikorjuuta edellyttävien turve- maaleimikoiden korjuumahdollisuudet vaihtelevat jo nykyisin suuresti riippuen talvien lämpötiloista ja sademääristä. Uhkana on, että ilmaston lämmetessä yhä useammin tulee talvia, jolloin suotuista korjuu- aikaa jää kovin lyhyeksi, eikä kaikkia suunniteltuja leimi- koita päästä korjaamaan. Tämä saattaa johtaa tilan- teeseen, jossa korjuuta joudutaan siirtämään kangas- maille, mikä pitkään jatkuessaan nakertaa esitetyn hakkuulaskelman perusteita. Tilanne on ongelmalli- nen myös jääteiden rakentamisessa ja saattaa johtaa kuljetusmuodon muutoksiin.

Esitetyt hakkuumahdollisuyslaskelmat perustuvat tietoihin puuston määrästä, rakenteesta ja kasvusta sekä oletukseen, että metsänhoitotoimenpiteet teh- dään ajallaan. Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuu- kertymäärä kuvaa maksimitasoa, jolle hakkuut voi- vat laskentakaudella nousta ilman että hakkuumah- dollisuudet tulevaisuudessa pienenevät. Laskelma on optimointilaskelma, jossa käytetty 4 prosentin laskentakorko johtaa taloudellisesti tehokkaaseen ja nykyistä voimakkaampaan metsien käsittelyyn. Las- kelma ei ota huomioon tila- ja omistajakohtaisia ta- voitteita ja rajoitteita tai eikä metsänomistajien hak- ku- ja puunmyyntikäyttäytymistä, eikä se siten ole ennuste toteutuvista hakkuista.

Kuva: Erkki Oksanen, Luke

► [Luken tilastopalvelu: Hakkuukertymä ja puuston poistuma](#)

► [Luken tilastopalvelu: Metsävarat](#)

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Raakapuumarkkinat ovat vuonna 2021 jälleen huippusuhdanteessa, vain reilut pari vuotta edellisen huippusuhdanteen päättymisen jälkeen. Veturina ovat olleet erityisesti sahatavaran mutta myös sellun erinomainen kysyntä ja hintataso maailmanmarkkinoilla. Vuonna 2021 tukkipuun hakkuiden ennustetaan kasvavan viime vuodesta 15 prosenttia 28,6 miljoonaan ja kuitupuun hakkuiden 10 prosenttia 37,1 miljoonaan kuutiometriin. Havutukkien keskimääräiset kantohinnat nousevat 10–11 prosenttia, koivutukin neljä ja kuitupuiden 4–6 prosenttia. Kun myös raakapuun tuonti kasvaa 11,8 miljoonaan kuutiometriin, teollisuuspuiden hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä kasvaa 11 prosenttia 77,5 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2022 sekä tukki- että kuitupuun hakkuiden ennustetaan pysyvän lähes kuluvan vuoden tasolla.

Taustalla ovat aiemmin ostettujen pystyvarantojen hakkuut, sahateollisuuden kapasiteetin kasvu ja puun tuonnin väheneminen Venäjältä. Havutukkien keskimääräiset kantohinnat laskevat 4–7 prosenttia sahatavaran alenevien hintojen perässä. Sellun hinnan heikentyminen vetää myös kuitupuiden kantohinnat 3–4 prosentin laskuun. Venäjän oman metsäteollisuuden puuraaka-aineen saantia turvaava ja korkeiden vientitullien avulla toteutettava vientipolitiikka käytännössä lopettaa pyöreän havupuun tuonnin Venäjältä Suomeen. Kun myös koivukuitupuun tuonti Suomeen vähenee, raakapuun tuonti vähenee 12 prosenttia 10,4 miljoonaan kuutiometriin. Teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä alenee kaksi prosenttia 75,6 miljoonaan kuutiometriin.

Puumarkkinoilla vahvaa kasvua

Vuonna 2021 puumarkkinoiden toiminta on noudattanut pitkälti vuoden 2018 huippusuhdannetta. Sahatavaran vientihinnat olivat kesällä poikkeuksellisen korkealla tasolla ja ylittivät jopa vuoden 2007 huippusuhdanteen hintatason. Puutuotemarkkinoilla koettu kysynnän kasvu ja yksittäisten kuukausien erinomainen vientihintataso eivät kuitenkaan ole heijastuneet kovin voimakkaasti puumarkkinoihin, joilla kehitys on ollut suhteellisen tasaista. Juhannuksen alla Paula-myrsky aiheutti alueellisia tuhoja, jotka näkyivät Kainuun-Koillismaan puunhinta-alueella kantohintojen pudotuksena heinäkuussa. Myös Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueella kantohinnat laskivat tilapäisesti, mutta palautuivat elokuussa (erillinen tietoikkuna).

Vuoden 2021 tammi-elokuussa teollisuuspuun hakkuukertymä oli yhteensä 41,7 miljoonaa kuutiometriä, mikä on 19 prosenttia enemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Hakkuut kasvoivat yksityismetsissä 22 prosenttia 34,9 miljoonaan kuutiometriin. Myös Metsähallituksen ja yhtiöiden metsissä hakkuut lisääntyivät 8 prosenttia 6,8 miljoonaan kuutiometriin.

Puutuoteteollisuuden kasvanut kysyntä on näkynyt tukkipuun hakkuissa, jotka lisääntyivät vuoden 2021 tammi-elokuussa 33 prosenttia vuodentakaisesta 18,6 miljoonaan kuutiometriin. Kuitupuun hakkuut lisääntyivät selvästi vähemmän, 10 prosenttia, 23,1 miljoonaan kuutiometriin. Tammi-elokuussa mänty-tukin hakkuut lisääntyivät 25 ja kuusitukin 40 prosenttia. Koivutukin hakkuut lisääntyivät 32 prosenttia. Mäntykuitupuun hakkuut lisääntyivät viisi prosenttia, kuusikuitupuun 21 ja koivukuitupuun kahdeksan prosenttia.

Yksityismetsien puukauppa on ollut kuluvan vuoden tammi-elokuussa 53 prosenttia vuodentakaisesta vilkkaampaa ja yhteensä 31,5 miljoonaa kuutiometriä. Puutuoteteollisuuden kysynnän kasvu näkyi hakkuiden tapaan myös puukaupan rakenteessa, sillä tukkipuukauppa kasvoi tammi-elokuussa 82 prosenttia. Kuitupuukauppa lisääntyi 31 prosenttia. Puukauppa on ollut vuodentakaisesta uudistusleimikkovaltaisempaa. Kun tukit ja kuidut lasketaan puulajeittain yhteen, yksityismetsien puukauppa kasvoi männyn osalta 48 prosenttia, kuusen osalta 71 prosenttia ja koivun osalta 28 prosenttia.

Teollisuuden puunhankinta 2020–2022e.

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2020	2021e	Muutos	2022e	Muutos
	milj. m ³	milj. m ³	%	milj. m ³	%
Teollisuuspuun hakkuut, yht. ¹	58,4	65,7	13	65,2	-1
Yksityismetsät ²	47,3	53,4	13	52,9	-1
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,1	12,3	11	12,3	0
Tukkipuu	24,8	28,6	15	28,4	-1
Kuitupuu	33,6	37,1	10	36,8	-1
Raakapuun tuonti	11,7	11,8	1	10,4	-12
Teollisuuspuun hakkuut ja raakapuun tuonti	70,1	77,5	11	75,6	-2

1 Teollisuuspuun hakkuutilaston tiedonkeruu on laajennettu vuodesta 2015 alkaen kaikkeen metsänhoitoyhdistysten kautta korjattuun puuhun. Se on lisännyt tilastoituja teollisuuspuun hakkuita.

2 Sisältää kunnat, seurakunnat ym.

Lähteet: Luke ja Tulli.

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2020–2022e.

Raakapuutavaralaji	2020	2021e	Muutos	2022e	Muutos
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	55,0	61,1	11	58,6	-4
Kuusitukki	59,1	64,9	10	60,3	-7
Koivutukki	43,4	45,1	4	44,1	-2
Mäntykuitu	17,6	18,5	5	17,9	-3
Kuusikuitu	19,9	20,7	4	19,8	-4
Koivukuitu	16,9	17,9	6	17,2	-4

Lähde: Luke.

Samankaltaisista piirteistä huolimatta kuluvan vuoden raakapuumarkkinoiden huippusuhdanne jää hie-
man vaisummaksi kuin vuonna 2018. Metsäteolli-
suus ry:n viikkoseurannan mukaan puukauppa oli
syyskuussa 2021 hidastunut edellisen huippusuhdan-
nevuoden 2018 määriin verrattuna, ja määrät ovat
alkaneet seurata vuoden 2020 kehitystä. Metsäkes-
kuksen julkaisema hakkuuaikomuksia seuraava ja
metsänkäyttöilmoituksiin perustuva aineisto viittaa
myöskin suhdanteen tasaantumiseen.

Koronasuhdanne kääntymässä vähitellen laskuun

Kuluvana vuonna taloudellinen toimeliaisuus on ollut
korkealla tasolla koronapandemian vaikutusten vähi-
tellen lieventyessä ja taloudellisen elvytyksen jatku-
essa. Kotimaan sahatavaran kysyntä on ollut vahvaa
ja Euroopassa puutuotteiden kysyntä on ollut laaja-
alaista. Kuusisahatavaralle tärkeässä Aasiassa kasva-
va talous on edistänyt sahatavaran vientiä, mutta
toisaalta kysynnän heikkeneminen Kiinassa on jo
hidastanut sitä. Mäntysahatavaralle tärkeissä Pohjois-
Afrikan ja Lähi-idän maissa öljyn hinnan vahvistumi-
nen on parantanut talouskasvua ja puutuotteiden
kysyntää, ja alueen maat ovat myöskin valmistautu-
massa turismin palautumiseen. Puutuoteteollisuu-
den tavoin suhdannehuipussaan olevalla sellulla ky-
syntänäkymät ovat myöskin hyvät.

Vaikka lopputuotteiden hintojen odotetaan käänty-
vän loppuvuodesta laskuun, mekaanisten puu-
tuotteiden ja sellun kysyntä ja hinnat ovat olleet ke-
sän jälkeen edelleen tavanomaista korkeammalla
tasolla. Se on näkynyt erityisesti tukkipuiden kanto-

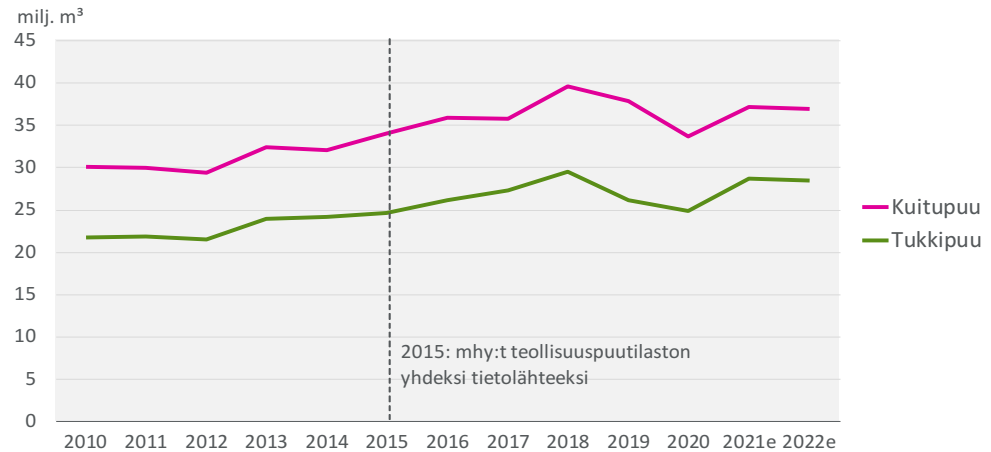
hintojen maltillisena alenemisena loppukesän ja syksyn mitta. Kuitupuilla kantohinnat laskivat kuitenkin hieman voimakkaammin jo heinäkuussa, jonka jälkeen lasku tasaantunut. Puumarkkinoiden suhdanteen odotetaan kääntyvän loppuvuoden tai viimeistään talven aikana laskuun.

Koronapandemia on nopeuttanut paperintuotannon alamäkeä ja tehtaita on suljettu. Kartongin kysyntä sen sijaan on kasvanut ja Stora Enson Oulun paperitehtaan muunnos kartongin tuotantoon valmistui alkuvuonna. Muunnos lisää havukuitupuiden käyttöä noin puolella miljoonalla kuutiometrillä. Toisaalta Stora Enson Veitsiluodon paperitehtaiden sulkeminen kuluvan vuoden kolmannella neljänneksellä alentaa puunkäyttöä noin kahdella miljoonalla kuutiometrillä ja vaikuttaa erityisesti koivukuitupuun mutta myös havukuitupuun kysyntään.

Tukkipuun hakkuiden ennustetaan kuluvana vuonna kasvavan 15 prosenttia lähes 29 miljoonaan kuutiometriin. Mäntytukin vuoden keskikantohinnaksi ennakoidaan 61,1 euroa ja kuusitukin 64,9 euroa kuutiometriltä, mikä tarkoittaa mäntytukeilla 11 ja kuusitukeilla 10 prosentin nousua viime vuodesta. Pääosin Eurooppaan vietävään vaneriin käytettävän ja suurelta osin sekaleimikoista korjattavan koivutukin kantohinnan ennakoidaan nousevan havutukkeja maltillisemmin, neljä prosenttia eli 45,1 euroon kuutiometriltä.

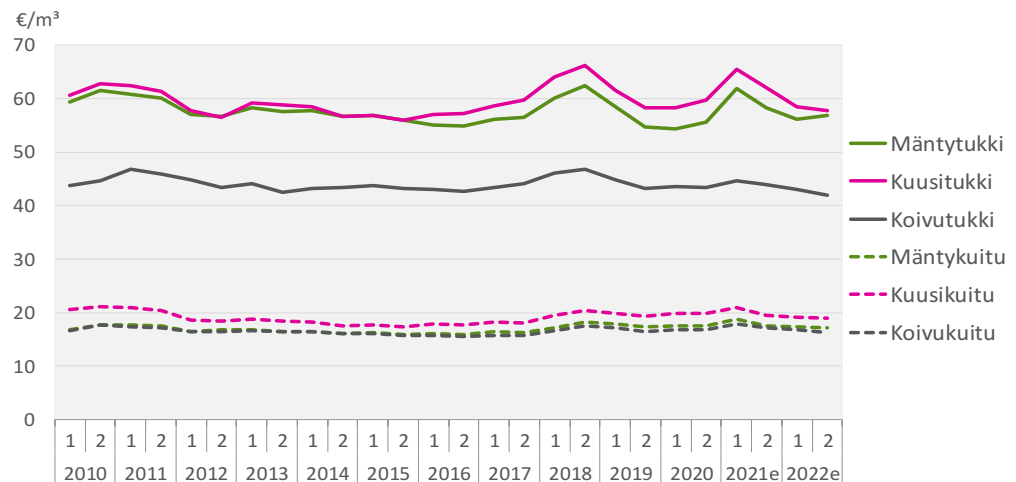
Kuluvana vuonna kuitupuiden hakkuut kasvavat viime vuodesta kymmenen prosenttia 37 miljoonaan kuutiometriin. Uudistushakkuista tehdään suhteessa selvästi enemmän kuin viimeisten yli kymmenen vuoden aikana, mikä alentaa kuitupuiden puunkor-

Tukki- ja kuitupuun hakkuut 2010–2022e

Lähde: Luke.

Puutavaralajien kantohinnat puolivuositain 1/2010–2/2022e vuoden 2020 hinnoin*

*deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

juukustannuksia. Puutuoteteollisuuden tuotannon kasvaessa myös sahakkeen tarjonta lisääntyy. Kun myös sellun kysyntä on hyvällä tasolla, kuitupuiden kantohintojen ennustetaan kuluvana vuonna nousevan 4–6 prosenttia. Mäntykuitupuun koko vuoden keskikantohinta nousee 18,5 euroon, koivukuitupuun 17,9 euroon ja mekaanisiin massoihin sekä havuselluun käytettävän kuusikuitupuun kantohinta 20,7 euroon.

Raakapuun tuonti Suomeen kaikista maista kasvoi selvästi alkuvuonna, mutta tuonnin kasvu on hidastunut merkittävästi kesää kohden. Kuluva vuoden aikana Venäjä on vähitellen täsmentänyt vuoden 2022 alusta raakapuun vientiä rajoittavia vienti- ja tullisäännöksiä. Tulevan tilanteen ennakoiti näyttäisi kasvattavan puun tuontia Suomeen muista maista kuin Venäjältä ja vaikuttavan myös tuonnin rakenteeseen Venäjältä. Raakapuun tuonnin ennustetaan kasvavan kuluvaan vuonna vain prosentin viime vuodesta 11,8 miljoonaan kuutiometriin. Kokonaisuudessaan kotimaan teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärän ennakoidaan kasvavan kaikkiaan 11 prosenttia 77,5 miljoonaan kuutiometriin.

Vuoden 2022 lopulla tuotantokapasiteetin kasvu lisää puun kysyntää

Metsäteollisuudessa tehtaiden sulkemiset ja uusien investointien valmistumiset vaikuttavat merkittävästi tuotannon tasoon ja tuotantokustannuksiin. Veitsiluodon tehtaiden sulkeutuminen vähentää erityisesti koivukuitupuun käyttöä vuonna 2022. Koska koivua kertyy kotimaasta merkittävästi havuleimikoiden

sekapuustosta, vähennyksen odotetaan heijastuvan erityisesti koivukuitupuun tuontiin.

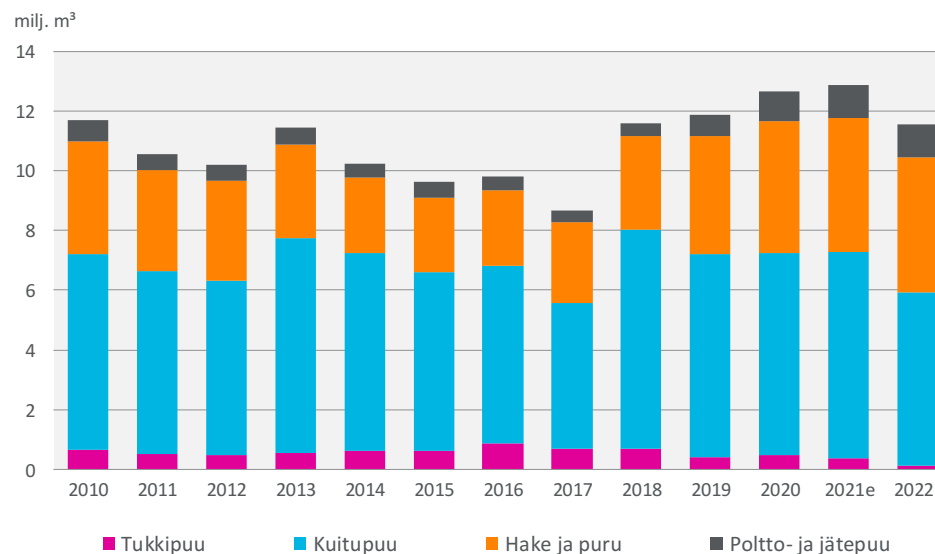
Suurimman ja merkittävimmin raakapuumarkkinoihin vaikuttavan yksittäisen puutuoteteollisuuden investoinnin, Metsä Fibren Rauman uuden mäntysahan on tarkoitus valmistua ja tuotannon käynnistyä vuoden 2022 kolmannen neljänneksen aikana. Tuotantokapasiteetiltaan 750 000 sahatavarakuutiometrin saha lisää mäntytukin käyttöä noin 1,5 miljoonaa

kuutiometrillä. Tukin myötä myös mäntykuitupuun hakkuut lisääntyvät merkittävästi: lisäys voi olla tukkipuun hankinnan rakenteesta riippuen selvästi yli miljoona kuutiometriä.

Myös useat muut puutuoteteollisuuden yritykset ovat toteuttamassa tai käynnistämässä tuotantoa kasvattavia investointeja vuosien 2021–2023 aikana, ja hankkeita on myös edelleen rahoitusvaiheessa. Samaan aikaan vanhentuneita sahoja myös sulje-

Tuontipuun määrä puutavaralajeittain 2010–2022e

► Tilasto: Puun tuonti

Lähteet: Tulli ja Luke.

taan. Tiedossa olevat yhteenlasketut puutuoteteollisuuden sahauskapasiteettien lisäykset ovat lähellä Rauman suursahan suuruusluokkaa, ja näistä vuoden 2022 loppuun mennessä on toteutumassa noin puolet. Lisääntyvälle sahakkeelle ja tukkileimikoiden hankinnassa tulevalle kuitupuulle on tulossa käyttöä vuoden 2023 loppupuolella käynnistytvässä Metsä Fibren Kemlin uudessa biotuotetehtaassa.

Kokonaisuudessaan teollisuuspuun hakkuiden ennustetaan alenevan vuonna 2022 vain hieman kuluva vuodesta ja pysyvän yli 65 miljoonassa kuutiometrissä. Tukkipuun hakkuiden ennustetaan olevan hieman yli 28 miljoonaa kuutiometriä ja kuitupuun hieman alle 37 miljoonaa kuutiometriä. Vuoden 2022 hakkuista osa on ostettu pystyvarannoiksi kuluvan vuoden korkeilla puun hinnoilla, sillä vuonna 2022 tukkipuun kantohinnat alenevat sahatavaran hintojen perässä kuluva vuodesta 2–7 prosenttia. Myös kuitupuiden kantohinnat alenevat 3–4 prosenttia, kun sellun hinta laskee. Loppuvuonna 2022 sahauskasvaessa mäntyukin kysynnän kasvun ennustetaan parantavan männyn suhteellista asemaa raakapuumarkkinoilla.

Puun tuonti vähenee 2022

Venäjän syyskuussa 2020 ilmoittama politiikkamuutos puun viennin rajoittamisessa on etenemässä. Venäjä nostaa jalostamattomien ja vain nimellisesti jalostettujen havu- ja jalopuiden viennin kustannuksia merkittävästi tullipolitiikan avulla vuoden 2022 alusta alkaen. Karkeasti jalostetun sahatavaran vientiä Venäjältä on jo alettu rajoittaa kuluvan vuoden jälkipuoliskolle ajoitetulla asetuksella: heinäkuusta joulukuuhun yli 22 kosteusprosentin havu- ja tammi-

Kuva: Erkki Oksanen, Luke

sahatavaralle on asetettu 10 prosentin vientitulli, kuitenkin vähintään 13 euroa havupuulle ja 15 euroa tammelle kuutiometriltä. Vastaavalla tavalla liian kostealle pyökki- ja saarnisahatavaralle tulli on vähintään 50 euroa kuutiometriltä.

Vientimäärien rajoittamiseksi Venäjän hallitus kumosi keväällä 2021 vuonna 2012 voimaan tulleen WTO-sopimukseen perustuvat havupuiden tavanomaista alhaisemman tullitason vientikiintiöpäätökset EU-alueelle. Vientikiintiö on ollut kuusella 5,96 miljoonaa kuutiometriä, jonka sisällä on peritty 13 prosentin tullia; männyllä vientikiintiö on ollut 3,65 miljoonaa kuutiometriä ja tulli 15 prosenttia. Vientikiintiöt ovat uuden päätöksen vuoksi siten voimassa enää vuoden 2021 loppuun.

Vuoden 2022 alusta alkaen Venäjä ryhtyy soveltamaan koko havupuun vientiin EU-alueelle aikaisemmin vain kiintiön ylitystä koskeneita vientitulleja, jotka tällä hetkellä ovat kuusella ja männyllä 80 prosenttia, kuitenkin vähintään 55,2 euroa kuutiometriltä. Näin korkea tullimaksu käytännössä lakkauttaa havupuun tuonnin Venäjältä Suomeen, mikä vähentää puuntuontia noin 0,8 miljoonaa kuutiometriä. Kun myös Venäjän vientirajoitusten ulkopuolella olevan mutta Suomen puuntuonnissa merkittävän koi-vukuitupuun kysyntä vähenee Suomessa Veitsiluodon tehtaiden sulkemisen vuoksi, raakapuun tuonti vuonna 2022 laskee 12 prosenttia noin 10,4 miljoonaa kuutiometriin.

Pidemmällä aikavälillä on mahdollista, että Venäjä asettaa myös havupuuhaikkeelle vientirajoituksia. Hake on ehdotettu lisättävän Venäjän sisämarkkinoille tärkeisiin tuotteisiin, joille voidaan asettaa väliaikaisia vientirajoituksia tai -kieltoja. Vientirajoitukset ja niiden mahdollinen kiristymisen liittyvät puunsaannin turvaamiseen Venäjällä tehtyihin ja tehtäviin metsäteollisuuden investointeihin. Karjalan tasavallassa Segezha Group on saanut kuluvana vuonna Segezhan sellu- ja paperitehtaan modernisoinnin päätökseen. Lisäksi yhtiöllä on rahoitussopimusvaiheessa oleva investointisuunnitelma uuteen sellutehtaaseen Karjalan tasavallassa. Yhtiö on myös investoinut ja investoimassa sahatavaran ja vanerin tuotantoon. Karelia Pulp Holding on aloittanut Kontupohjan sellu- ja paperitehtaan uudelleenrakennushankkeen, joka olisi aikataulun mukaan valmis vuonna 2024. Pulp Mill Holding on ilmoittanut investoivansa Arkangelin sellu- ja kartonkitehtaaseen, joka olisi valmis vuonna 2027.

EU:n metsästrategia täsmentyi vai täsmentyikö?

Vaikka Euroopan unionilla ei ole yhteistä metsäpolitiikkaa, metsiin vaikuttavia päätöksiä tehdään useissa muissa yhteisissä politiikoissa. EU:n metsästrategian tarkoituksena on sovittaa yhteen eri politiikkojen ja jäsenmaiden näkemykset metsien käytöstä. Ennakkoon suurta mielenkiintoa ja kohua herättänyt EU:n uusi metsästrategia vuoteen 2030 julkaistiin heinäkuussa osana kasvihuonekaasupäästöjen 55 prosentin vähentämiseen tähtäävää komission ”Fit for 55” eli 55-valmiuspakettia. Edeltävä metsästrategia (2013) valmisteltiin pitkälti jäsenmaiden lähtökohdista. Uuden metsästrategian valmistelussa lähtökohdiana olivat EU:n vihreän kehityksen ohjelma Green Deal ja EU:n biodiversiteettistrategia vuodelle 2030, ja metsästrategian valmistelu tehtiin pitkälti EU:n komissiossa. EU:n neuvoston puheenjohtajamaa Slovenia laatii strategiasta neuvoston päätelmät, jotka on tarkoitus hyväksyä maatalous- ja kalastusneuvostossa marraskuussa.

Suomen virallinen kanta metsästrategiaan julkaistiin syyskuussa EU:n neuvoston työskentelyä varten. Suomen kannan mukaan, muun muassa, metsiin liittyvät ilmasto- ja biodiversiteettinäkökulmat ovat hyvin mukana ja metsästrategia on kytkeytynyt Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaan sekä EU:n biodiversiteettistrategiaan 2030. Sen sijaan metsien ja metsäsektorin kokonaispotentiaali ja kestävyden taloudelliset ja sosiaaliset ulottuvuudet olisivat kovanneet vielä tasapainoisempaa lähestymistä metsästrategiassa. Eri strategioiden tulisi edistää politiikka-koherenssin eli politiikkajohdonmukaisuuden toteu-

tumista. Metsien hyvään ekologiseen tilaan perustuva metsätalous ja metsäsektori muodostavat kokonaisuuden. Erilaisten lyhyt- ja pitkäikäisten puupohjaisten tuotteiden roolit tulisi tunnistaa ja nähdä osana kokonaisuutta nyt ja tulevaisuudessa. Toimivalta- jaon näkökulmasta EU:n perussopimuksissa ei ole määriteltä oikeusperustaa EU:n yhteiselle metsäpolitiikalle. EU:lla on kuitenkin toimivaltaa ympäristö-, maatalous- ja energiasektoreilla, jotka joko suoraan tai välillisesti vaikuttavat metsiin. Valtioneuvoston EU-selonteossa otetun kannan mukaisesti metsäpolitiikan tulee jatkossakin olla kansallisen päätäntävalan piirissä, sillä jäsenvaltiot ja niiden olosuhteet ovat erilaisia. Komissio esittää uuden ”Lähempänä luontoa” (Closer-to-nature) metsänhoito -sertifiointijärjestelmän perustamista. Komissio laatii parhailaan aiheeseen liittyvää ohjeistusta, ja sertifiointi perustuisi julkisen tahon arvottamiin metsänhoitomenetelmiin. Suomen kannan mukaan uusien metsien kestävään hoitoon ja käyttöön liittyvien kriteerien ja indikaattorien tulisi perustua tieteelliseen tietoon ja yleiseurooppalaisen FOREST EUROPE -metsäministeriprosessissa tehtävälle työlle. Metsästrategiassa ehdotetaan myös EU:n laajuista metsien seurantakehystä. Suomen mielestä komission tulisi tunnistaa olemassa olevien kansallisten metsäohjelmien tai -strategioiden rooli metsiin liittyvien tavoitteiden edistämässä. Tiedonkeruun ja analysoinnin tulee perustua kansallisiin metsäinventointeihin sekä muuhun metsäntutkimukseen mukaan lukien monimuotoisuustutkimus. Suomi pitää hyvänä huomioita rahoituskehityksen tärkeydestä metsänomistajien toimien mahdollistajana, ja muistuttaa, että tavoiteltujen toimien edistäminen tulee huomioida

muun muassa valtiontukisuuntaviivojen uudistamisessa ja EU-rahoituksen kohdentamisessa. Suomi toivoo, että metsästrategian esittämien haasteiden ratkaisemisessa tarvittavien rakenteiden kehittämisessä huomioidaan jäsenmaiden edustajista koostuvan Pysyvän metsäkomitean keskeinen, toiminnallinen ja kokonaisvaltainen rooli.

- [Luken tilastopalvelu: Teollisuuspuun hakkuut](#)
- [Luken tilastopalvelu: Teollisuuspuun kauppa](#)

Paula-myrskyn vaikutukset puumarkkinoihin

Jussi Leppänen

Juhannuksen alla Paulan päivän (22.6.2021) ukkos-myrsky syöksyvirtauksineen päätti puumarkkinoiden huippusuhdanteen Kainuun-Koillismaan puunhinta-alueella ja kuukauden ajaksi myös Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueella. Metsäkeskuksen vastaanottamiin metsänkäyttöilmoituksiin perustuvan seurannan avulla on saatu tarkempaa tietoa myrskytuhojen laajuudesta, joista lokakuun alkuun yli 30 000 hehtaaria on kohdistunut Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueelle, ja ala on edelleen kasvussa¹.

Syyskuussa Metsähallitus arvioi valtion maiden myrskytuhoiksi 1,5 miljoonaa ja Mhy Koillismaa yksityis-maiden myrskytuhoiksi noin 0,5 miljoonaa kuutiometriä. Vaikka Kainuun-Koillismaan alueella myrskyssä kaatunut puumäärä on merkittävä, koko maan tasolla se vastaa alle yhden kuukauden puukauppaa. Koko maassa myrskytuhot ovat olleet hieman suuremmat kuin yhden kuukauden puukauppamäärä, sillä muualla kuin Pohjois-Pohjanmaalla myrskytuhoja oli ilmoitettu Paulan päivästä lokakuun alkuun noin 15 000 hehtaarin verran, joista Kainuussa oli noin 5 000 hehtaaria. Yhteensä myrskytuhoja oli koko maassa ilmoitettu noin 45 000 hehtaaria.

Kainuun-Koillismaan puunhinta-alueella tärkeän mäntytukin keskimääräinen kantohinta laski heinäkuussa keskimäärin 15 prosenttia kesäkuuhun verrattuna. Kuusitukin kantohinta laski 10 prosenttia ja

havukuitupuiden 10–11 prosenttia. Uudistushakkuis-sa havukuitupuiden kantohinnat laskivat peräti 16–17 prosenttia. Alueen puukaupan osuus koko maan puukaupasta kasvoi heinäkuussa noin kolmin-

kertaiseksi, 5–6 prosentista 17 prosenttiin. Viereisel-lä ja myös osin myrskyn koettelemalla Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueella mäntytukin kanto-hinta laski heinäkuussa keskimäärin 8 prosenttia ja

Kuva: Erkki Oksanen, Luke

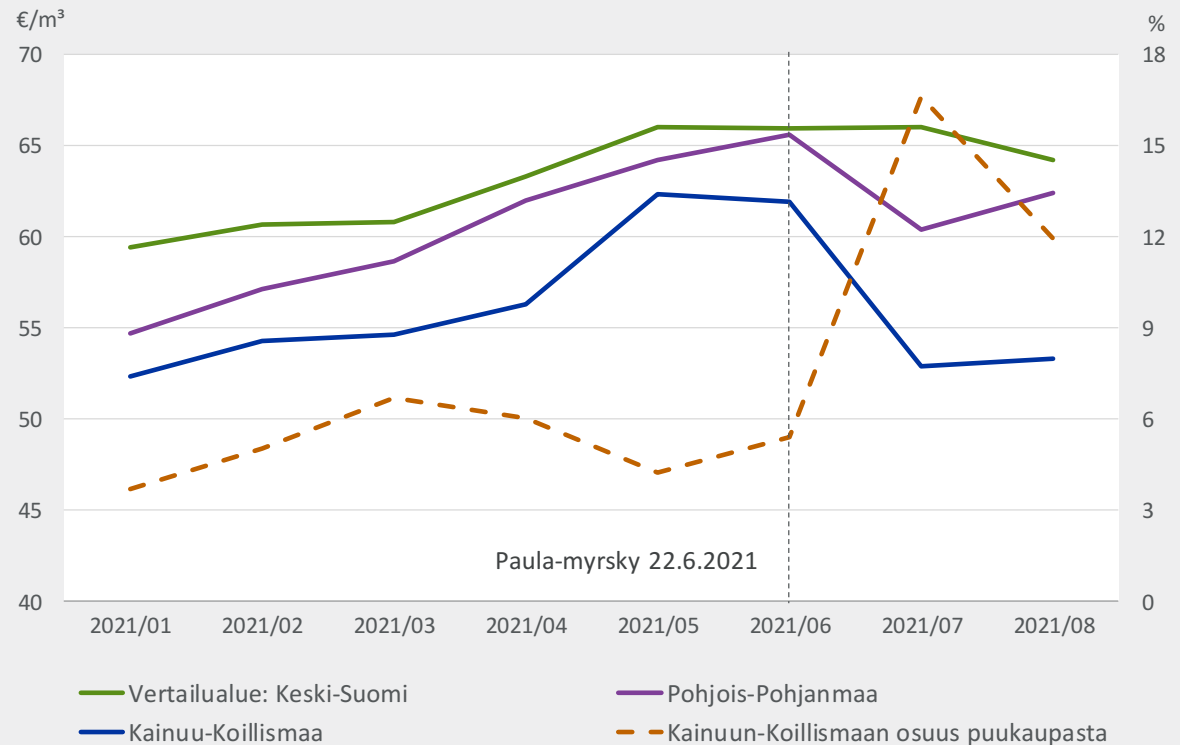
¹ Puukauppa tilastoidaan puunhinta-alueittain ja metsänkäyttöilmoitukset maakunnittain. Myrskytuhon keskus Koillismaa kuuluu Kainuun-Koillismaan puunhinta-alueeseen ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan, mutta ei Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueeseen.

mäntykuitupuun 10 prosenttia. Uudistushakkuissa mäntykuitupuun kantohinta laski 15 prosenttia. Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueen heinäkuun puukaupparamäärät eivät muuttuneet myrskyn vaikutuksesta, vaan määräosuus koko maan puukaupasta pysyi ennallaan. Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueella kantohinnat elpyivätkin jo elokuussa heinäkuun notkahduksen jälkeen.

Paula-myrskyn puumarkkinavaikutukset rajautuivat selkeästi Kainuun-Koillismaan ja Pohjois-Pohjanmaan metsätuhoalueelle. Muualla maassa myrskytuhojen vaikutus puumarkkinoihin oli hyvin vähäistä. Vertailualueena käytetyssä Keski-Suomessa mäntytukin kantohinta oli heinäkuussa samalla tasolla kuin kesäkuussakin ja muilla puunhinta-alueilla mäntytukin kantohinta laski 1–3 prosenttia. Tällaiset vaikutukset ovat tyypillisiä heinäkuulle asetuvien kesälomien ja puukaupan hiljenemisen vuoksi.

Kuitupuiden heinäkuussa useille puunhinta-alueille kohdistuneet melko suuret hintamuutokset eivät Kainuun-Koillismaan ja Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueita lukuun ottamatta johtuneet myrskytuhoista. Esimerkiksi Keski-Suomessa havukuitupuiden kantohinnat laskivat heinäkuussa keskimäärin 6–10 prosenttia ja uudistushakkuissa 11–12 prosenttia.

Mäntytukin keskimääräiset kantohinnat Keski-Suomen (vertailualue), Kainuun-Koillismaan ja Pohjois-Pohjanmaan puunhinta-alueilla sekä Kainuun-Koillismaan prosenttiosuus koko maan puukaupparamäärästä (kaikki puutavaralajit)

Lähde: Luke.

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö laski hieman vuonna 2020. Puupolttoaineet ovat kuitenkin edelleen merkittävin yksittäinen energianlähde 28 prosentin osuudella energian kokonaiskulutuksesta. Viileän alkuvuoden ansiosta metsähakkeen käyttömäärän odotetaan lisääntyvän tänä vuonna kaksi prosenttia ja ensi vuonna 4–5 prosenttia. Metsähakkeen keskimääräinen laitos hinta nousee tänä vuonna 3–5 prosenttia. Energiaturpeen alasajo tulee lisäämään metsähakkeen käyttömäärää merkittävästi lähivuosina. Päästöoikeuden hinta on korkeammalla kuin koskaan, mikä tekee turpeen ja kivihiilen energiakäytöstä kallista ja kiihdyttää niistä luopumista. Puupellettien tuotannon vuosittaiset vaihtelut ovat suhdanneherkällä alalla voimakkaita. Tänä ja ensi vuonna puupellettien tuotannon ennakoidaan kasvavan 6–7 prosenttia. Maailmanlaajuisesti pellettien kulutus ja tuotanto jatkavat myös kasvuaan.

Kiinteiden puupolttoaineiden käyttö laski hieman vuonna 2020

Tilastokeskuksen ennakkotiedon mukaan energian kokonaiskulutus oli 1,28 miljoonaa terajoulea (TJ) vuonna 2020, mikä oli kuusi prosenttia vähemmän kuin vuonna 2019. Metsäteollisuuden työtaistelut sekä suljetut paperikoneet näkyivät teollisuuden sähkönkulutuksen alenemisena, ja sähkön kokonaiskulutus Suomessa laski alimmilleen 20 vuoteen.

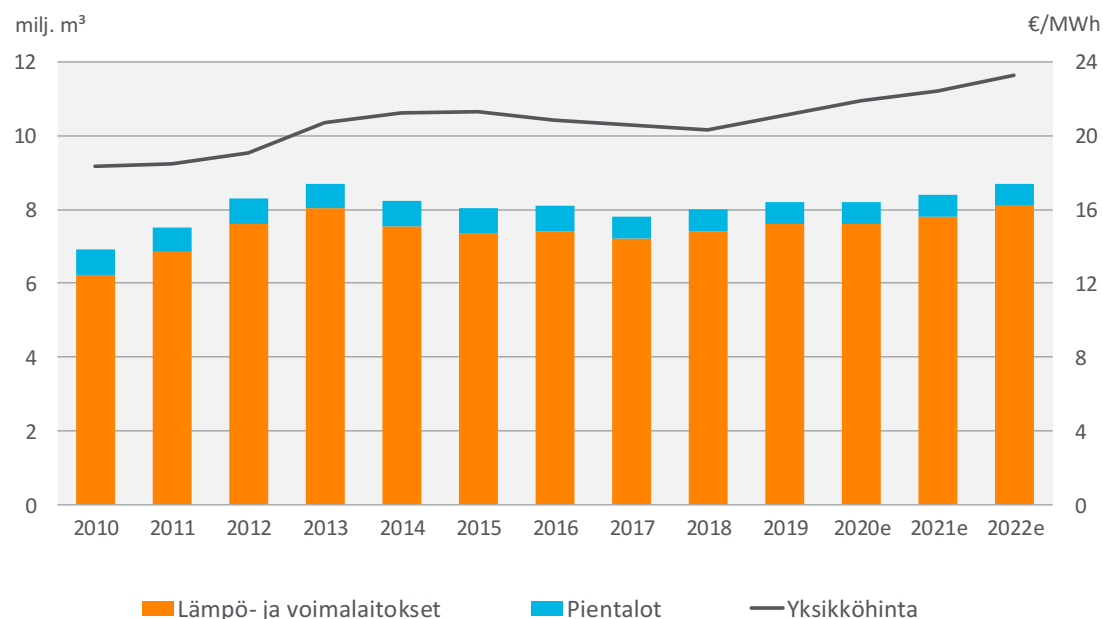
Kuluvan vuoden kylmä alkuvuosi nosti energian kulu- tusta, ja Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan energian kokonaiskulutus oli kolme prosenttia korkeampi tammi-kesäkuussa 2021, kuin viime vuonna

vastaavaan aikaan. Koronan vaikutukset ovat näkyneet merkittävänä laskuna majoitus- ja toimistokiinteistöjen sähkönkulutuksessa. Työnteon siirtyminen toimistoista koteihin on puolestaan lisännyt hieman asumisen sähkönkäyttöä.

Vuonna 2020 uusiutuvien energianlähteiden käyttö pieneni prosentin, ja fossiilisten polttoaineiden sekä turpeen kulutus väheni 10 prosenttia. Samalla uusiutuvien energianlähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta kasvoi 40 prosenttiin. Ensimmäistä kertaa tilastointihistoriassa uusiutuvan energian kulutus

Metsähakkeen käyttö ja voimalaitoshinta 2010–2022e

► Tilasto: Metsähakkeen kokonaiskäyttö käyttökohteittain

Lähde: Luke.

oli suurempaa kuin fossiilisten polttoaineiden (öljy, hiili ja maakaasu) ja turpeen kulutus yhteensä.

Vuonna 2020 uusiutuvien energianlähteiden käyttö pieneni prosentin, ja fossiilisten polttoaineiden sekä turpeen kulutus väheni 10 prosenttia. Samalla uusiutuvien energianlähteiden osuus energian kokonaiskulutuksesta kasvoi 40 prosenttiin. Ensimmäistä kertaa tilastointihistoriassa uusiutuvan energian kulutus oli suurempaa kuin fossiilisten polttoaineiden (öljy, hiili ja maakaasu) ja turpeen kulutus yhteensä.

Metsähaketta käytettiin 7,6 miljoonaa kiintokuutiometriä vuonna 2020, ja yhdessä pientaloissa poltetun metsähakkeen kanssa kokonaiskäyttö oli 8,2 miljoonaa kuutiometriä. Sähkön ja lämmön yhteistuotannossa metsähakkeen käyttö väheni kaksi prosenttia, mutta lisääntyi lämmöntuotannossa viisi prosenttia.

Tärkein metsähakkeen raaka-aine on pieniläpimittainen runkopuu, jota kului 4,3 miljoonaa kuutiometriä. Sen käyttö lisääntyi lähes kymmenen prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Hakkuutähteiden käyttö väheni 15 prosenttia 2,5 miljoonaan kuutiometriin. Kantojen käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa on vähentynyt merkittävästi vuoden 2013 yli miljoonasta kuutiometreistä 0,3 miljoonaan kuutiometriin vuonna 2020. Järeää runkopuuta (lähinnä lahovikaista ja pystykuivaa) käytettiin 0,6 miljoonaa kuutiometriä.

Talven sää vaikuttaa merkittävästi metsähakkeen vuotuisen käyttömäärään, ja tavanomaista kylmempi talvi voi lisätä käyttöä ennakoitua enemmän. Alkuvuosi 2021 oli viileämpi kuin alkuvuosi 2020. Metsä-

hakkeen käyttömäärän ennakoidaankin lisääntyvän noin kaksi prosenttia vuonna 2021 ja 4–5 prosenttia vuonna 2022. Energiaturpeen käytön väheneminen lisää lähivuosina metsähakkeen kulutusta lämpö- ja voimalaitoksissa. Metsähakkeen tuonti on kasvanut merkittävästi viime vuosina, ja tuontihaketta (erityisesti Venäjältä) käytettiin viime vuonna noin 11 prosenttia edellisvuotta enemmän. Vuonna 2020 tuontihakkeen osuus oli noin 24 prosenttia voimaloiden polttamasta hakkeesta, kun se vuonna 2015 oli vain noin kuusi prosenttia.

Metsähakkeen keskimääräinen laitoshinta (22,2 €/MWh) nousi vuonna 2020 kuusi prosenttia edellisvuodesta ja sen ennakoidaan nousevan 3–5 prosenttia tänä vuonna. Tuontihakkeen määrän voimakas lisääntyminen on kuitenkin hillinnyt hinnan nousua. Venäjän tempoilevan tullipolitiikan vaikutuksia hakkeen tuontiin on vaikea ennakoida, mutta esimerkiksi väliaikaiset vientirajoitukset tai kiellot ovat mahdollisia.

Luken energiapuukauppatilaston mukaan energia-puusta maksettiin vuonna 2020 pystykaupoissa keskimäärin 4,2 euroa ja hankintakaupoissa 23,9 euroa kuutiometriltä. Karsitun rangan keskihinta oli pystykaupoissa 4,6 euroa ja hankintakaupoissa 26,6 euroa kuutiometriltä. Latvusmassan keskihinta oli pystykaupoissa 3,9 euroa ja hankintakaupoissa 17,7 euroa. Pystykaupan osuus vuoden aikana tilastoidusta kaupasta oli lähes kolme neljäsosaa ja hankintakaupan osuus runsas neljäsosa.

Kuluvan vuoden toisella neljänneksellä latvusmassasta maksettiin pystykaupoissa keskimäärin 5,4 ja hankintakaupoissa 18,6 euroa kuutiometriltä. Vastaavasti karsitusta rangasta maksettiin pystykaupoissa keskimäärin 4,9 euroa ja hankintakaupoissa 26,9 euroa kuutiometriltä.

Vuonna 2020 hakkuiden väheneminen näkyi metsäteollisuuden sivutuote- ja jätteen puun käyttömäärissä; käyttö väheni kymmenen prosenttia eli lähes miljoonaa kuutiometriä 10,6 miljoonaan kuutiometriin. Kuorta poltettiin kaikkiaan 6,9 miljoonaa kuutiometriä. Purua poltettiin 2,3, puutähdehaketta 1,3 ja kierätyspuuta 1,0 miljoonaa kuutiometriä.

Päästökauppa nostaa energian hintoja

Päästöoikeuksien hinnat ovat nousseet kuluvan vuoden aikana nopeasti ennätykselliselle tasolle. Syyskuun 2021 alussa rikottiin 60 €:n rajapyykki, eikä hiili-dioksiditonin hinta ole koskaan ollut näin korkealla. Päästökauppa on ilmastopolitiikan työkalu, jolla päästöjä pyritään vähentämään. Mitä korkeampi päästöoikeuden hinta on sitä voimakkaammin se ohjaa yrityksiä vähäpäästöisempään tuotantoon, sillä

päästöoikeudet ovat kustannus yrityksille. Päästöoikeuden korkea hinta tukee hakkeen ja sivutuotteiden (kuori ja puru) kilpailukykyä lämmöntuotannossa.

Energian hintojen nousu on maailmanlaajuisia, ja siihen vaikuttaa päästöoikeuden hinnan nousun lisäksi fossiilisten polttoaineiden hintojen nousu. Kivihiilen hinnan nousu ja päästöoikeuden kohonnut hinta ovat vaikuttaneet kotimaisten polttoaineiden kilpailukykyyn siten, että ne ovat entistä kilpailukykyisempiä yhdistetyssä lämmön- ja sähköntuotannossa (CHP). Tasavallan presidentti vahvisti maaliskuussa 2019 lain, jolla kivihiilen käyttö sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena kielletään 1.5.2029 alkaen. Kielto edistää Suomen energiajärjestelmän vähähiilisyyttä ja uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa sekä tukee hakkeen ja sivutuotteiden käyttöä. Hiilen käytöstä ollaan luopumassa myös muualla Euroopassa, ja enää vain Saksa ja Puola ovat suuria hiilen kuluttajia.

Turve herättää keskustelua

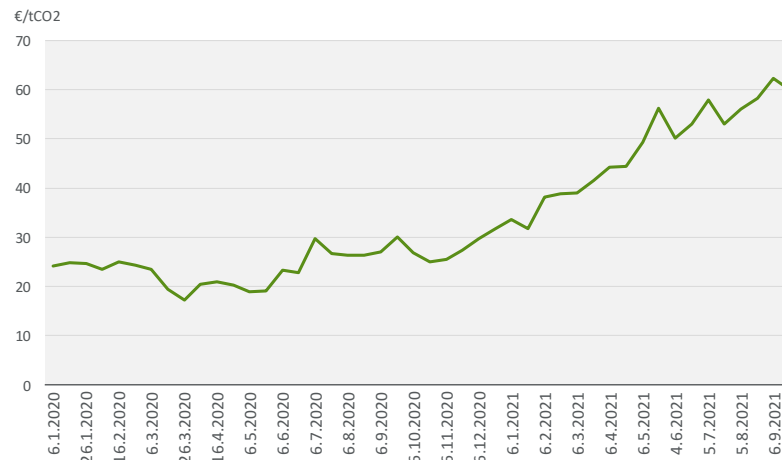
Turpeesta on tullut kallis polttoaine päästöoikeuden hinnan nousun myötä, ja turvealan alasajo alkoi paljon ennakoitua nopeammin. Lämpö- ja voimalaitokset ovat jo aloittaneet uudet investoinnit turpeen käytöstä luopumiseksi. Poliittiset paineet turpeen energiakäytön lopettamiseksi ovat kovat, ja hallitusohjelmaan on kirjattu turpeen energiakäytön puolittaminen vuoteen 2030 mennessä. Hallitus teki puoliväliriihessä (29.4.2021) päätöksiä, joilla pyritään vastaamaan turvealan ennakoitua nopeampaan murrokseen. Turvetuotannosta luopuville yrittäjille valmistellaan luopumispakettia ja lämpölaitosten pienimuotoista turpeen polton verotusta kevennetään.

Energiaturpeen verorajaa nostetaan viidestä gigawattitunnista (GWh) kymmeneen gigawattituntiin, mikä parantaa pienten lämpölaitosten toimitusvarmuutta ja tukee oikeudenmukaista siirtymää konkreettisesti. Hallitus linjasi myös, että uuden metsätalouden kannustejärjestelmän valmistelua jatketaan siten, että varmistetaan pienpuun keruutuen säilyminen osana järjestelmää ja kotimaisen kestävä energiapuun saatavuutta edistetään hankintaketjuja ja logistiikkaa vahvistamalla. Kotimaisen hakkeen käytön lisäämiseksi tarvitaan ripeitä toimia häiritsemättä muuta puukauppaa.

EU-politiikka kiristyy

Metsien käytön kestävyys ja kestävyuden määrittely ovat avainkysymyksiä Euroopan unionissa (EU) käynnissä olevissa politiikkaprosesseissa, ja metsäalaa kohdistuvaa sitovaa säätelyä on valmisteilla. EU:n päästökauppajärjestelmässä biomassan päästökerroin on nolla, jos biomassan käsitteen määritelmä täyttyy ja jos biopolttoaineiden tai bionesteiden ollessa kyseessä RED II -direktiivin mukaiset kestävyyskriteerit täyttyvät. RED II-direktiivin mukainen kestävyyskriteerisäätely laajennetaan päästökauppajärjestelmässä käytettävään kiinteään ja kaasumaiseen biomassaan. Komission maaliskuussa 2021 julkaise-

Päästöoikeuksien hinnat 2020–2021:9

Lähde: Intercontinental Exchange 2020.

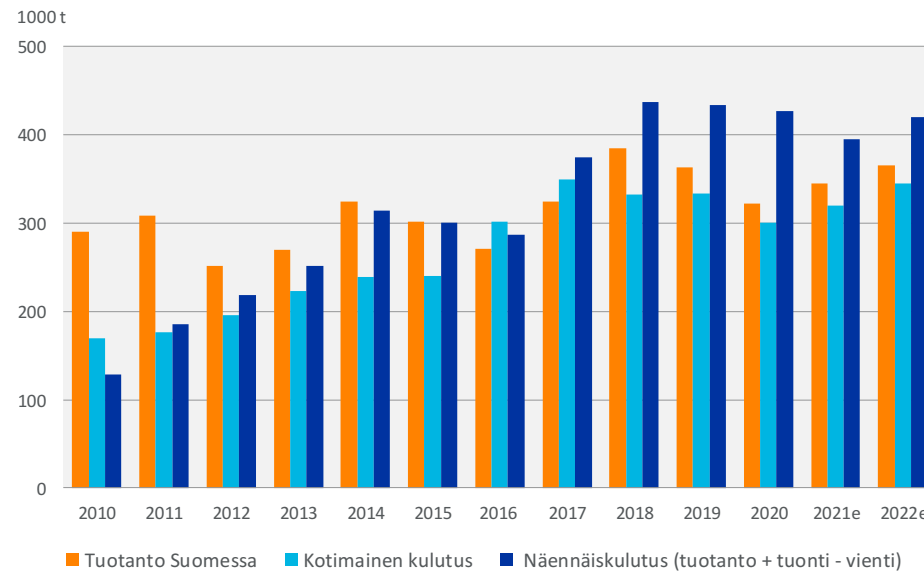
man RED II -direktiivin metsäbiomassojen kestävyyskriteerien täytäntöönpanoluonnos oli hyvin yksityiskohtainen, ja se lisäisi hallinnollista taakkaa erityisesti, mikäli kestävyyskriteerien tarkastelu jouduttaisiin suorittamaan hankinta-alueitasolla. Suomen on oletettu maatasolla täyttävän RED II:n kestävyyskriteerit, mutta komission luonnoksen sisältämien lainsäädäntövaatimusten vuoksi tämä ei olisi lainkaan varmaa. Vähintään yhtä hankalaa on maatason tarkastelun soveltaminen tuontihakkeen osalta. Myös tuontihakkeen kestävyys todentaminen on ensiarvoisen tärkeää, jotta tuontihake energiakäytössä voidaan tulkita päästökertoimeltaan jatkossa nolllaksi.

Komissio julkaisi 14.7.2021 osana niin sanottua Fit for 55 -pakettia esityksensä RED II -asetuksen päivittämiseksi. Esityksessä metsäbiomassalle määriteltäisiin niin sanotut no go -alueet (mm. aarniometsät ja vuoden 2008 jälkeen kuivatetut suot), joilta korjattua biomassaa ei katsottaisi kestäväksi. Lisäksi esitetään muutettavaksi riskiperusteisen tarkastelutavan kohtaa, joka koskee biodiversiteettiin ja maaperään kohdistuvia negatiivisia vaikutuksia. Muutoksen mukaisesti tulee välttää kantojen ja juurten korjuuta, aarniometsien tilan heikkenemistä tai muuttumista plantaasimetsiksi sekä korjuuta haavoittuvilla maaperillä. Lisäksi jäsenmailla ei saisi olla tukia tukkien, kantojen ja juurien käytölle energiantuotannossa. Direktiiviin piiriin kuuluvien laitosten kokorajaa esitetään alennettavaksi 20 MWh:sta 5 MWh:iin, ja vanhoille laitoksille asetetaan päästövähennysvaatimuksia. Komissiolle esitetään useissa kohdissa myös valtaa antaa delegoituja säännöksiä koskien esimerkiksi kaskadikäytön periaatteen soveltamista biomassoille.

Pellettien kotimainen tuotanto ja kulutus 2010–2022e

► Luken tilastopalvelu: Puupelletit

► Tilastotietokanta: Puupelletit

Lähde: Luke.

EU:n kestävän rahoituksen taksonomiakriteerit aiheuttavat myös huolta energia-alan toimijoissa. Taksonomian tavoitteena on luokitella eri taloustoimintoja niiden kestävyys perusteella siten, että yritysten rahoitus ja ilmastotavoitteiden toimeenpääntö kytketään yhteen. Kriteeristön laadinnassa taustalla on ajatus, että vain ilmaston ja ympäristön kannalta kaikkein parhaimmat toimintatavat täyttävät kriteerien vaatimukset. On vielä epäselvää, millä kriteereillä yrityksen eri toiminnot tai tuotantoyksiköt luokitellaan kestäviin ja vähemmän kestäviin. Suo-

men kannalta kriittisin kysymys on se, saavatko vähäpäästöisen teollisuutemme keskeiset energianlähteet – esimerkiksi ydinvoima, vesivoima, biomassa – taksonomiassa kestävän energian statuksen.

Pellettien kulutus kasvaa

Pellettien raaka-aineena käytetään pääosin puutuoteteollisuuden sivutuotteita, jolloin polttoaineen saatavuus riippuu suhdanneherkän teollisuudenalan tuotannon volyyymeistä. Siksi vuosittainen vaihtelu pellettien tuotannossa on voimakasta. Vuonna 2020

puupellettien tuotanto supistui 11 prosenttia 322 000 tonniin. Pellettivalmistajien kotimaiseen pellettituotantoon perustuvat toimitukset käyttäjille laskivat 10 prosenttia 300 000 tonniin. Lämpö- ja voimalaitoksille toimitettu määrä laski 11 prosenttia, samoin kotitalouksille toimitettu määrä supistui noin kolme prosenttia. Puupellettien tuonti Suomeen nousi suuremmaksi kuin koskaan aikaisemmin (112 000 tonnia), kun taas vientimäärä (7 000 tonnia) oli pienin tähän mennessä tilastoitu. Lähes 90 prosenttia pelleteistä tuodaan Venäjältä ja loput pääosin Baltian maista.

Pellettien vienti suuntautui Ruotsiin. Vientimäärät ovat supistuneet vuoden 2008 huipusta, jolloin pellettejä vietiin ulkomaille 227 000 tonnia. Puupellettien laskennallinen kulutus (tuotanto + tuonti – vienti) Suomessa oli 427 000 tonnia, mikä oli kaksi prosenttia edellisestä vuodesta vähemmän. Laskennallinen kulutus on suurempi kuin toteutunut kulutus, koska kaikkia kunakin vuonna tuotettuja ja tuotuja pellettejä ei aina kuluteta ja viedä samana vuonna; vastaavasti osa edellisenä vuonna tuotetuista ja tuo-

duista pelleteistä toimitetaan kulutukseen tai viedään seuraavana vuonna.

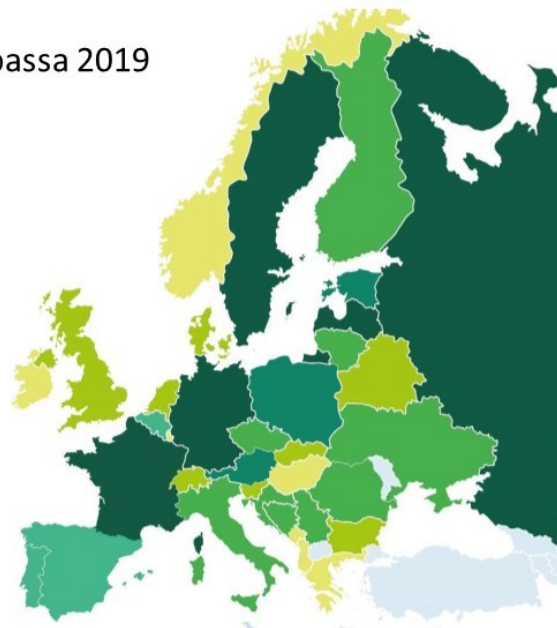
Pellettien osuus puupolttoaineiden käytöstä Suomessa on vain muutama prosentti, vaikka kulutus onkin viime vuosina kasvanut. Kotimaisen kulutuksen ja tuotannon ennakoita kasvavan edelleen muuttaman prosentin vuosivauhtia, kun uusia pellettilaitoksia otetaan käyttöön korvaamaan fossiilisia polttoaineita.

Puupellettien tuotanto Euroopassa 2019

Tuotanto Euroopassa	EU-28 tuotanto
22,0	17,8
miljoonaa tonnia vuonna 2019	miljoonaa tonnia vuonna 2019

Tuotanto, tonnia

>1,5M	<600.000
>1M	<300.000
<1M	<100.000

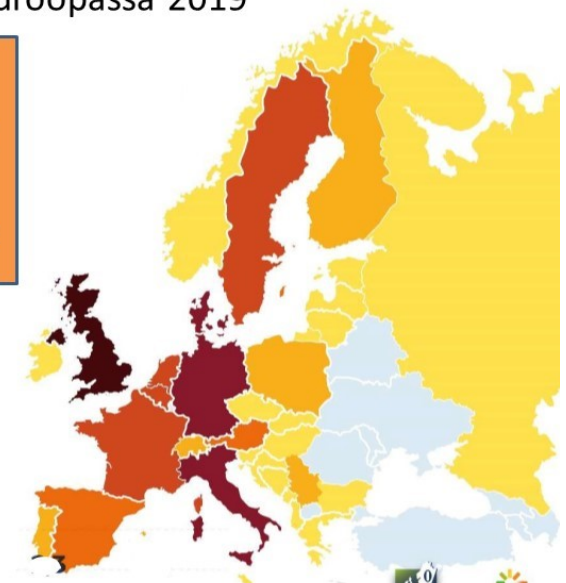

Puupellettien kulutus Euroopassa 2019

Kulutus Euroopassa	EU-28 kulutus
28,8	27,7
miljoonaa tonnia vuonna 2019	miljoonaa tonnia vuonna 2019

Kulutus, tonnia

>4m	<1m
<4m	<500.000
<2m	<250.000

Lähde: Bioenergy Europe.

Pellettien maailmanlaajuinen kulutus ja tuotanto jatkavat yhä kasvuaan. Pellettejä tuotettiin 12 prosenttia enemmän vuonna 2019 verrattuna vuoteen 2018. Eurooppa on sekä maailman suurin pellettien tuottaja (22 miljoonaa tonnia) että kuluttaja (28,8 miljoonaa tonnia). Pellettien tuotanto ja kulutus Euroopassa kasvoivat seitsemän prosenttia vuonna 2019 verrattuna vuoteen 2018.

Merkittävä osuus pelleteistä, lähes 80 prosenttia, käytetään lämmöntuotannossa. Britanniassa kulutetaan ylivoimaisesti eniten pellettejä Euroopassa, 9,2 miljoonaa tonnia vuonna 2019. Seuraavaksi eniten kulutetaan Italiassa, 3,4 miljoonaa tonnia, ja Tanskassa 3 miljoonaa tonnia. Eniten pellettejä tuotetaan Saksassa (2,8 miljoonaa tonnia vuonna 2019), Venäjällä (2,1 miljoonaa tonnia) sekä Latviassa, Ranskassa ja Ruotsissa (1,6 miljoonaa tonnia kussakin).

Saksa on Euroopan suurin pelletin tuottaja ennen kaikkea vahvan kotimarkkinan ansiosta. Myös Venäjän pellettiteollisuus on vahvistumassa. Venäjän halli-

tus tukee pellettien vientiä, ja uusista investoinneista tulevien vuosien aikana on kerrottu julkisuuteen. Eurooppaan tuodaan eniten pellettejä Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Uusia investointipäätöksiä energia-alalle

Kotimaiset lämpö- ja voimalaitokset ovat alkaneet suunnitella investointeja uuteen kattilateknologiaan, jotta turpeen käytöstä luopuminen on mahdollista. Turpeen tekninen käyttöminimi koskee ennen kaikkea vanhempia laitoksia, jotka on suunniteltu käyttämään osin turvetta, kun taas uudet kattilat voidaan suunnitella siten, että turvetta ei ole tarpeen käyttää.

Oulun Energian Laanilan biovoimalaitos otettiin käyttöön 2020. Vuosaaren biolämpölaitoksen rakennustyöt käynnistyivät keväällä 2020, ja laitos on tavoitteena saada tuotantokäyttöön lämmityskaudelle 2022–2023.

Merkittäviä uusia biotuotetehtaiden investointipäätöksiä on odoteltu jo useita vuosia. Vireillä on viisi

suurta biojalostamohanketta. Näistä ensimmäinen on toteutumassa, kun Metsä Groupiin kuuluva Metsä Fibre teki helmikuussa 2021 investointipäätöksen uuden biotuotetehtaan rakentamisesta Kemiin. Investoinnin arvo on 1,6 miljardia euroa ja se on Suomen metsäteollisuushistorian kaikkien aikojen suurin investointi kotimaahan. Uusi tehdas korvaa nykyisen, elinkaarensa päässä olevan sellutehtaan. Tehdas käyttää kuitupuuta vuosittain noin 7,6 miljoonaa kuutiometriä eli 4,5 miljoonaa kuutiometriä enemmän kuin Kemin nykyinen sellutehdas.

Kemijärven sellutehdashanke sen sijaan on kohdannut rahoitusvaikeuksia, mutta hankkeen suunnittelu jatkuu. Myös KaiCellin Paltamon sellutehtaan, Finnpulpin Kuopion biotuotetehtaan ja Kaidin Kemin biopolttoainelaitoksen hankkeet ovat edelleen vireillä ja suunnittelu jatkuu. Kaikkien neljän tehdashankkeen investoinnit olisivat toteutuessaan suuria, vajaan miljardin euron luokkaa.

Metsähakkeen ja pellettien käyttö- ja tuotantoennusteet.

	Metsähake, milj. m ³			Pelletit, 1 000 t		
	2020	2021e	2022e	2020	2021e	2022e
Käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa sekä koti- ja maatalouksissa	8,2	8,4	8,7	300	320	345
Muutos edellisvuodesta %	0	2	4	-10	7	8
Tuotanto Suomessa				322	345	365
Muutos edellisvuodesta %				-11	7	6

Lähteet: Tulli ja Luke.

- [Luken tilastopalelu: Energia](#)
- [Luken tilastopalvelu: Energiapuun kauppa](#)
- [Luken tilastopalvelu: Puun energiakäyttö](#)

Yksityismetsätalouden kannattavuus

Esa Uotila

Vuonna 2020 yksityismetsistä kertyi bruttokantorahatuloja 132 euroa hehtaarilta (1,8 mrd. €). Tulot olivat 10 prosenttia alemmat kuin viiden edeltävän vuoden keskiarvo. Vuonna 2021 tulot nousevat noin 160 euroon hehtaarilta (2,2 mrd. €), mutta laskevat vuonna 2022 alle 150 euroon hehtaarilta (2,0 mrd. €). Investoinnit puuntuotantoon vähenivät kuusi prosenttia vuonna 2020. Vuonna 2021 investointien enustetaan nousevan neljä prosenttia ja jatkavan nousuaan vuonna 2022.

Yksityismetsätalouden liike-tulos oli 114 euroa hehtaarilta (1,6 mrd. €) vuonna 2020. Lisääntyvät hakkuut ja puun hintojen nousu parantavat liike-tulosta noin 140 euroon hehtaarilta vuonna 2021, mutta vuonna 2022 tulos laskee alle 130 euroon hehtaarilta. Yksityismetsien puuntuotannon sijoitustuotto oli kantohintojen alentumisen vuoksi vain vajaat kolme prosenttia vuonna 2020. Kantohintojen nousu kuluvana vuonna nostaa yksityismetsien sijoitustuoton vajaaseen 10 prosenttiin. Ensi vuonna tuotto jää noin kolmeen prosenttiin.

Yksityismetsätalouden tulot kääntyvät nousuun

Vuonna 2020 yksityismetsätalouden bruttokantorahatulot olivat 132 euroa hehtaarilta (1,8 mrd. €). Tulot laskivat edellisvuodesta 10 prosenttia, ja olivat saman verran pienemmät myös verrattuna edeltäneen viisivuotiskauden keskiarvoon. Metsäteollisuuden ja valtion bruttokantorahatulot olivat yhteensä 0,3 miljardia.

Yksityismetsätalouden tuloista 80 prosenttia saatiin pystykaupoista ja 13 prosenttia hankintakaupoista. Loput olivat kotitarvepuun osuutta, josta kolme neljäsosa oli polttopuuta. Bruttokantorahatuloja laskettaessa puun hintana käytetään pystykauppahinto-

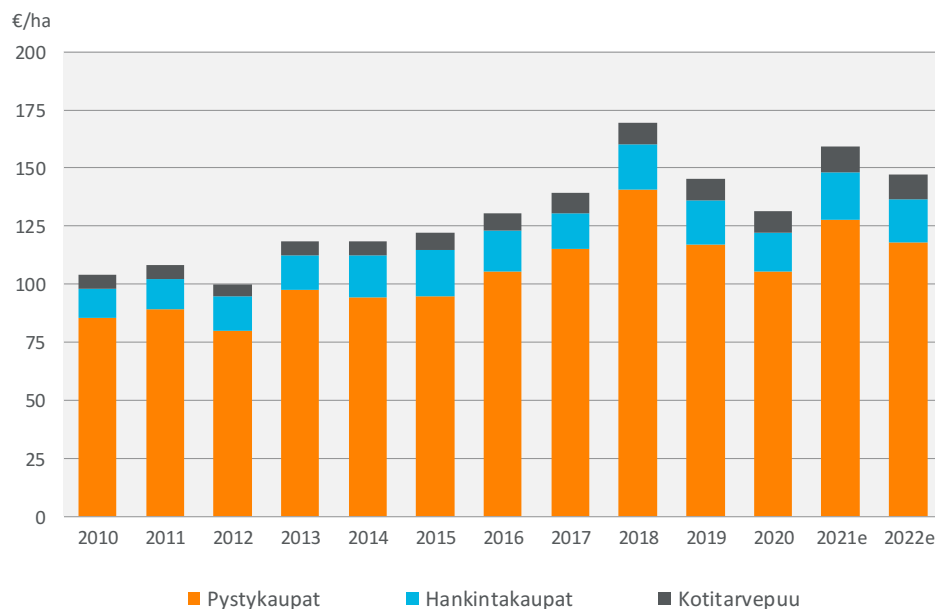
ja myös hankintakaupoista peräisin olevalle puulle ja kotitarvepuulle.

Tuloista lähes puolet saatiin kuusesta, ja kuusitukin osuus tuloista oli yli kaksi viidesosaa. Mänty-tukin osuus tuloista oli yli neljäsosa ja mäntykuitupuun

Yksityismetsätalouden bruttokantorahatulot tulolähteittäin 2010–2022e vuoden 2020 hinnoin*

► Luken tilastopalvelu: Kantorahatulot

► Tilastotietokanta: Kantorahatulot

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

reilu kymmenesosa. Tukkipuun osuus tuloista oli 67 prosenttia.

Vuonna 2021 toipuminen koronaepidemian aiheuttamasta notkahduksesta on ollut nopeaa. Hakuiden lisääntyminen ja pystykauppahintojen nousu kasvattaa yksityismetsätalouden kantorahatulot noin 160 euroon hehtaarilta (2,2 mrd. €). Vuonna 2022 puun hintojen aleneminen pudottaa tulot alle 150 euroon hehtaarilta (2,0 mrd. €).

Investoinneissa lisäyksen tarvetta

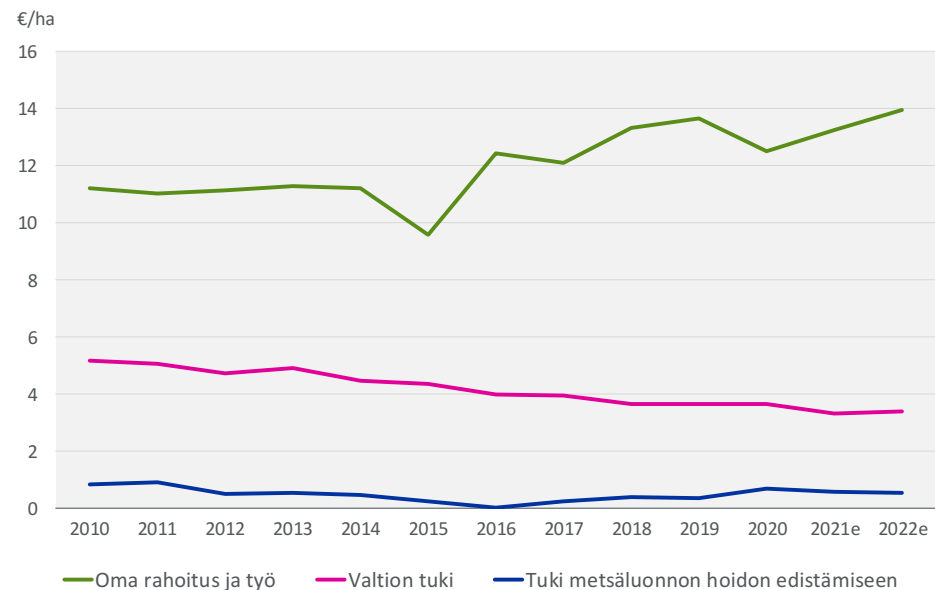
Vuonna 2020 yksityismetsien puuntuotannon investoinnit olivat 16 euroa hehtaarilta (222 milj. €). Määrä sisältää 26 miljoonan euron suuruisen arvion metsänomistajan omatoimisen työn arvosta. Valtion tuki puuntuotantoon säilyi 50 miljoonassa eurossa, ja metsänomistajien omarahoitusosuus oli 77 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna investoinnit laskivat reaalisesti kuusi prosenttia ja olivat samaa tasoa kuin viisivuotiskaudella aikaisemmin. Pääosin arviointiin perustuvat metsätalouden hallinto- ym. kulut olivat vajaat viisi euroa hehtaarilta vuonna 2020 ja pysyvät samalla tasolla vuosina 2021 ja 2022.

Vuonna 2020 metsien uudistamiseen ja nuoren metsän hoitoon investoitiin 182 miljoonaa euroa (82 prosenttia investoinneista). Investoinnit metsien uudistamiseen (85 milj. €) vähenivät reaalisesti lähes 20 prosenttia, mutta investoinnit nuoren metsän hoitoon (97 milj. €) lisääntyivät kuusi prosenttia. Vuonna 2019 uudistamisinvestointeja lisäsivät vuoden 2018 ennätysshakkuut. Investoinnit metsien parantamiseen kasvoivat 39 miljoonaan euroon. Investoinnit lannoituksiin (21 milj. €) lisääntyivät kolmanneksen.

Sen sijaan investoinnit suometsien hoitoon (5 milj. €) sekä metsäteiden perusparannukseen ja uusien teiden rakentamiseen (14 milj. €) alenivat lähes 30 prosenttia. Syynä näiden useita metsänomistajia koskevien metsänparannushakkeiden vähenemiseen voi olla metsänparannuspalveluja tarjoavan Otso Metsäpalvelut Oy:n talousvaikeudet sekä koronarajoitusten mukanaan tuomat haasteet esimerkiksi tieosuuskuntien kokousten järjestämisessä vuonna 2020.

Puuntuotannon investointien odotetaan nousevan 230 miljoonaan euroon vuonna 2021 ja lähes 250 miljoonaan euroon vuonna 2022. Valtion budjetissa kestävän metsätalouden rahoituksen määrärahat ovat kasvaneet kuluvalle vuodelle lähes 57 miljoonaan euroon. Vuonna 2021 määrärahat hieman alenevat. Määrärahojen käytön syyskuun 2021 tilanteen perusteella on epätodennäköistä, että koko budjetoi-

Yksityismetsien investointien julkinen ja metsänomistajien oma rahoitus 2010–2022e vuoden 2020 hinnoin*

*deflatointi tukkuhintaindeksillä

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

tu kestävän metsätalouden määräraha käytetään kuluvana vuonna.

Suomen metsäkeskus on tehnyt yhteistyössä maakunnallisten metsäneuvostojen kanssa alueelliset metsäohjelmat, joissa on esitetty arviot tarvittavista metsänhoito- ja metsänparannusmääristä. Jotta niihin päästäisiin, tulisi investointien yksityismetsissä nousta noin 350 miljoonaan euroon vuodessa.

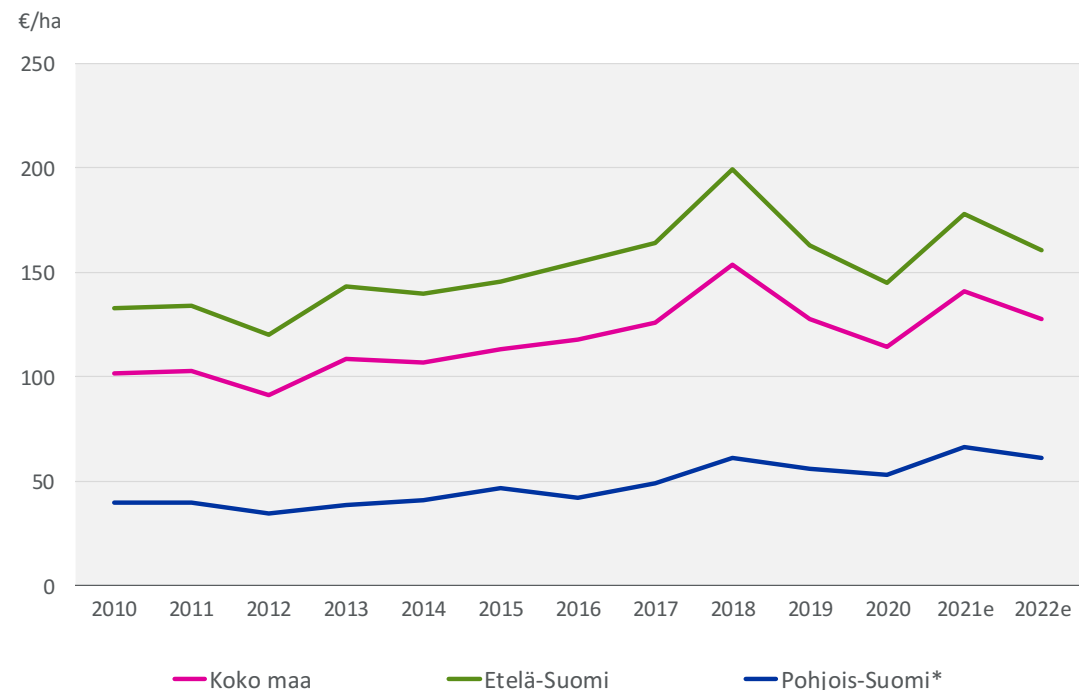
Valtio myöntää puuntuotannon kestävyden turvaamisen lisäksi tukea metsäluonnon hoidon edistämiseen. Vuonna 2020 tuki oli 9,5 miljoonaa euroa. Kuluvalla vuodelle 2021 on varattu 8 miljoonaa ja ensi vuodelle 7,5 miljoonaa euroa. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaukseen on varattu kuluvalla 5,6 ja ensi vuodelle 4,8 miljoonaa euroa.

Liiketuloksessa selvä nousu 2021

Vuonna 2020 yksityismetsätalouden liike-tulos laski 10 prosenttia 114 euroon hehtaarilta. Tulos oli saman verran matalampi kuin edellisen viiden vuoden keskiarvo, kun rahan arvonmuutos tehtiin elinkustannusindeksillä. Vuoden 2020 liike-tulos oli kaikkiaan vajaat 1,6 miljardia euroa.

Vuonna 2021 puunmyyntitulot lisääntyvät ja puuntuotannon investointien ennustetaan nousevan maltillisesti. Liike-tulos nousee lähes neljänneksen noin 140 euroon hehtaarilta eli 10 prosenttia korkeammalle kuin viiden edeltäneen vuoden keskiarvo. Vuonna 2022 tulos jää alle 130 euroon hehtaarilta.

Yksityismetsätalouden liike-tulos 2010–2022e vuoden 2020 hinnoin* puuntuotannon metsämaan hehtaaria kohti

* deflatointi elinkustannusindeksillä

* Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

► [Luken tilastopalvelu: Yksityismetsätalouden liike-tulos](#)

► [Tilastotietokanta: Yksityismetsätalouden liike-tulos](#)

Puuntuotannon sijoitustuotto korkealla 2021

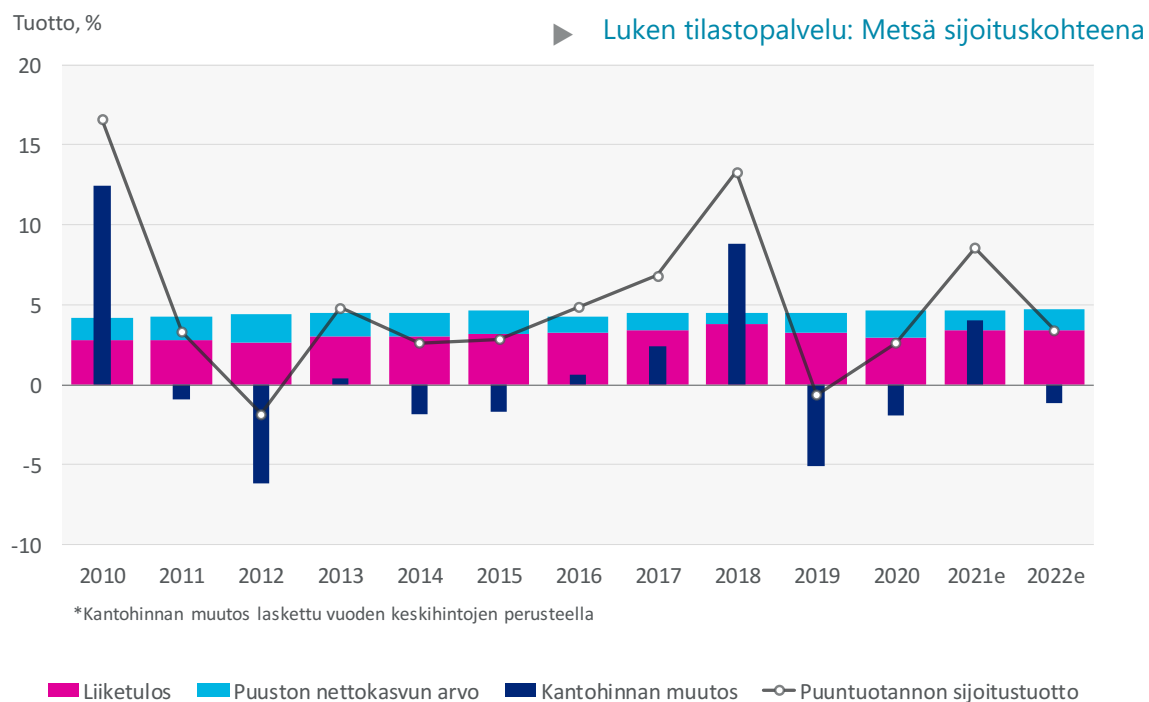
Puuntuotannon reaalin sijoitustuotto oli edelleen alhaalla vuonna 2020. Kantohintojen muutoksen vaikutus tuottoon oli -1,9 prosenttiyksikköä. Tuotosta 3,4 prosenttiyksikköä tuli puunmyyntituloista, 1,7 puuston nettokasvun arvosta ja 0,1 valtion tuista.

Tuottoa vähensivät puuntuotannon kokonaiskustannukset 0,6 prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2021 kantohintojen paraneminen nostaa yksityismetsätalouden puuntuotannon sijoitustuoton yli 8 prosenttiin. Vuonna 2022 pystykauppahinnat

laskevat ja tuotto jää runsaaseen 3 prosenttiin. Jos kantohintojen muutoksen vaikutusta ei oleteta huomioon, tuotto on tänä ja ensi vuonna 4,7 prosenttia.

Puuntuotannon reaalin kokonaistuotto osatekijöittäin 2010–2022e vuoden 2020 hinnoin*

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

Yksityismetsätalouden liikeluloslaskelma 2020–2022e.

	€/ha		
	2020	2021e	2022e
Tulot			
Koko maa	132	159	147
<i>Etelä-Suomi</i>	166	201	185
<i>Pohjois-Suomi</i>	61	74	70
- Kokonaiskustannukset			
Koko maa	21	22	23
<i>Etelä-Suomi</i>	26	26	28
<i>Pohjois-Suomi</i>	12	12	12
+ Puuntuotannon tuet			
Koko maa	3,7	3,4	3,5
<i>Etelä-Suomi</i>	3,8	3,2	3,4
<i>Pohjois-Suomi</i>	3,4	3,7	3,9
= Liiketulos			
Koko maa	114	141	128
<i>Etelä-Suomi</i>	145	178	161
<i>Pohjois-Suomi</i>	53	66	61

Pohjois-Suomi käsittää Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat.
Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

Metsätalouden työllisyys

Marja Kallioniemi

Työllisyys väheni metsätaloudessa vuoden 2020 aikana viisi prosenttia 25 000 henkilöön. Palkansaajien määrä väheni kuusi prosenttia ja yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä kolme prosenttia. Vuoden aikana koronapandemia vähensi lopputuotteiden kysyntää ja tuotantomääriä, puukauppaa tehtiin vähemmän, tuotantolaitoksilla oli seisokkeja ja korjuuta vaikeuttivat vaikeat korjuukelit.

Vuosien 2021 ja 2022 osalta työllisyysnäkymät ovat positiiviset, sillä puutuotteiden kysynnän ennakoidaan säilyvän hyvänä. Samalla puukauppa ja korjuuseen sekä metsänhoitoon liittyvät työtehtävät metsissä lisääntyvät. Myös energiapuun korjuu lisääntyy tulevana vuosina. Koko metsätaloudessa työllisyyden ennustetaan vuonna 2021 lisääntyvän kaksi prosenttia ja vuonna 2022 prosentin. Työn tuottavuusindeksi laski metsätaloudessa vuoden 2020 ennakkotiedon mukaan samansuuruiseksi kuin koko kansantaloudessa keskimäärin.

Metsätalouden työllisyys laskussa

Metsätalous työllisti vuonna 2020 yhteensä noin 25 000 henkilöä. Työllisyystietojen lähteenä on Tilastokeskuksen työvoimatutkimus sekä kansantalouden tilinpito, joiden mukaan työllisyystietoja raportoidaan pyöristettynä lähimpään tuhanteen Tilastokeskuksen ohjeiden mukaisesti.

Metsätalouden työllisyys laski viime vuoden aikana runsaalla tuhannella työntekijällä eli viisi prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vähentämisen taustalla on useita tekijöitä. Koronapandemian seurauksena sa-

hatavaran kysyntä väheni alkuvuonna 2020 ja rakentaminen hidastui, joskin tilanne elpyi nopeasti loppuvuoden aikana. Puukauppojen osalta vuoden 2020 alku oli selvästi edellistä vuotta hiljaisempi. Alkuvuonna puun käyttömääriä vähensivät tuotantolaitosten seisokit ja metsäteollisuuden työtaistelutimet. Puutavaran korjuuta metsissä hankaloittivat käytännössä myös lauha talvi ja heikot korjuukelit. Kaiken kaikkiaan teollisuuspuun hakkuissa jäätin kahdeksan prosenttia pienempään kuutiomäärään kuin edellisenä vuonna.

Viime vuosina hakkeen tuonti on lisääntynyt pääosin Venäjältä. Kun kulutus lämpö- ja voimalaitoksissa on pysynyt jotakuinkin samansuuruisena, on kotimaisen hakkeen kysynnän väheneminen myös osaltaan vä-

hentänyt metsätalouden työvoimatarvetta. Toisaalta valtioneuvosto on tänä vuonna osoittanut varoja nuorten metsän hoitoon ja pienpuun korjuuseen, mikä todennäköisesti lisää työllisyyttä energiapuun korjuussa.

Työllisyys väheni metsätalouden työntekijöillä ja yrittäjillä

Työllisyyden vähenemä vuonna 2020 metsätaloudessa kohdistui etenkin työntekijöihin (-10%), mutta myös yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä väheni muutamilla sadoilla henkilöillä (-3 %). Sen sijaan metsätalouden toimihenkilöiden määrä pysyi samansuuruisena vuosina 2019 ja 2020. Toimihenkilöiden määrä väheni tasaisesti vuosien 2013–2018 välillä, mutta kehitys kääntyi positiivisemmaksi vilk-

Metsätalouden työlliset 2020–2022e keskimäärin.

	Määrä, hlö		Muutos, %		
	2019	2020	2020/2019	2021e	2022e
Toimihenkilö	6 000	6 000	0	1	1
Työntekijä	9 000	8 000	-10	3	2
Palkansaajat yhteensä	14 000	13 000	-6	2	2
Yrittäjät ja yrittäjäperheen jäsenet	12 000	11 000	-3	2	0
Metsätalous yhteensä	26 000	25 000	-5	2	1

Luvut on pyöristetty lähimpään 1000 henkilöön Tilastokeskuksen suositusten mukaisesti. Esitetyt prosenttiennusteet on kuitenkin laskettu tarkemmista, sadan työllisen tarkkuudella ilmoitetuista työllisyyslukuista. Lähteet: Luke ja Tilastokeskus.

kaan puukauppavuoden 2018 jälkeen. Vuoden 2018 jälkeen lisääntyi myös alan yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten sekä työntekijöiden määrä.

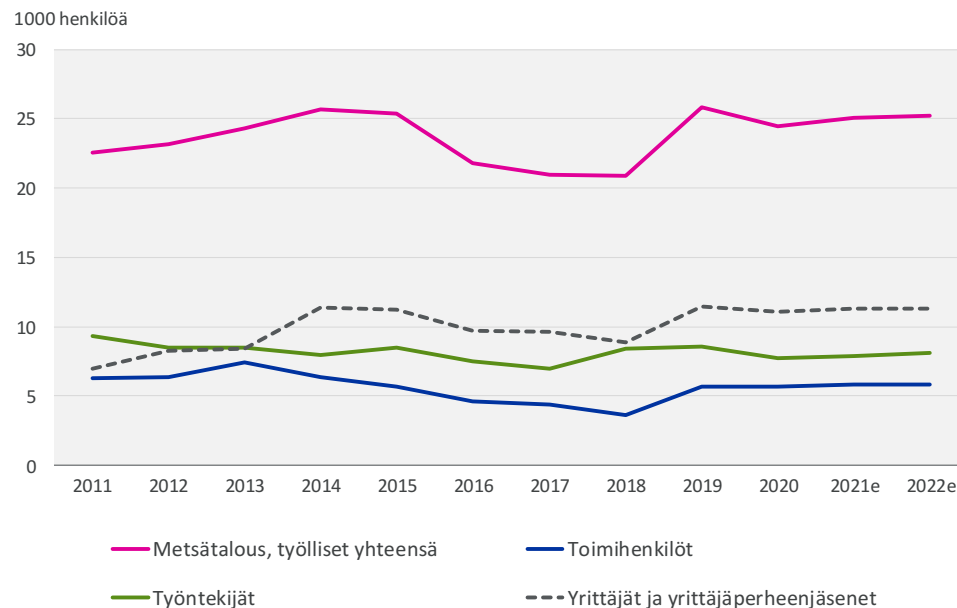
Tilastokeskuksen Työvoimatilaston keruutapaa on uudistettu kuluvana vuonna siten, että tutkimus kattaa nyt 15–89-vuotiailta kerättyjä tietoja. Otanta kohdistetaan satunnaisesti Tilastokeskuksen väestötietokantaan, ja kyselyyn voi vastata puhelinhaastattelussa tai verkkolomakkeella.

Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpitotietojen mukaan työllisten määrä metsänhoitotoissa lisääntyi hyppäksenomaisesti vuoden 2018 jälkeen. Tämän tilastolähteen mukaan työllisten määrä puunkorjuussa oli vuonna 2018 yhteensä runsaat 11 000 henkilöä, mutta vähentynyt sen jälkeen viisi prosenttia. Tosin työllisyysluvut vuosien 2020 ja 2019 osalta ovat ennakkotietoja. Kansantalouden tilinpito -tilasto noudattaa Euroopan kansantalouden tilinpitojärjestelmän keruutapaa, ja tilastoon kerätään tietoja lukuisista, myös Tilastokeskuksen ulkopuolisista tilastolähteistä. Työvoimatilasto sisältyy kansantalouden tilinpito -tilaston lähteisiin.

Ennusteissa positiivisuutta lisääntyneen kysynnän myötä

Vuoden 2021 aikana metsäteollisuuden loppu-
tuotteiden hinnat ovat nousseet ja kysyntä kansain-
välisillä markkinoilla on elpynyt odotettua nopeam-
min. Hyvä kysyntätilanne on nostanut puun kanto-
hintoja, lisännyt puukauppaa ja työtoimeksiantoja
metsätalouden työtehtävissä.

Metsätalouden työlliset 2011–2020 ja ennusteet 2021–2022

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

Myönteinen kehitys näkyy metsätalouden tulevien vuosien ennusteissa siten, että toimihenkilöiden määrän ennustetaan nousevan prosentin vuosina 2021 ja 2022. Työntekijöiden määrän ennustetaan hyvän suhdannetilanteen myötä nousevan kolme prosenttia 2021 ja kaksi prosenttia vuonna 2022. Palkansaajien määrä lisääntyy kaksi prosenttia sekä 2021 että 2022. Yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä lisääntyy kaksi prosenttia kuluvana vuonna ja vuonna 2022 määrä pysyy ennallaan. Koko metsä-

louteen ennakoidaan kahden prosentin lisäystä työllisyyteen vuodelle 2021 ja seuraavalle vuodelle prosentin kasvua.

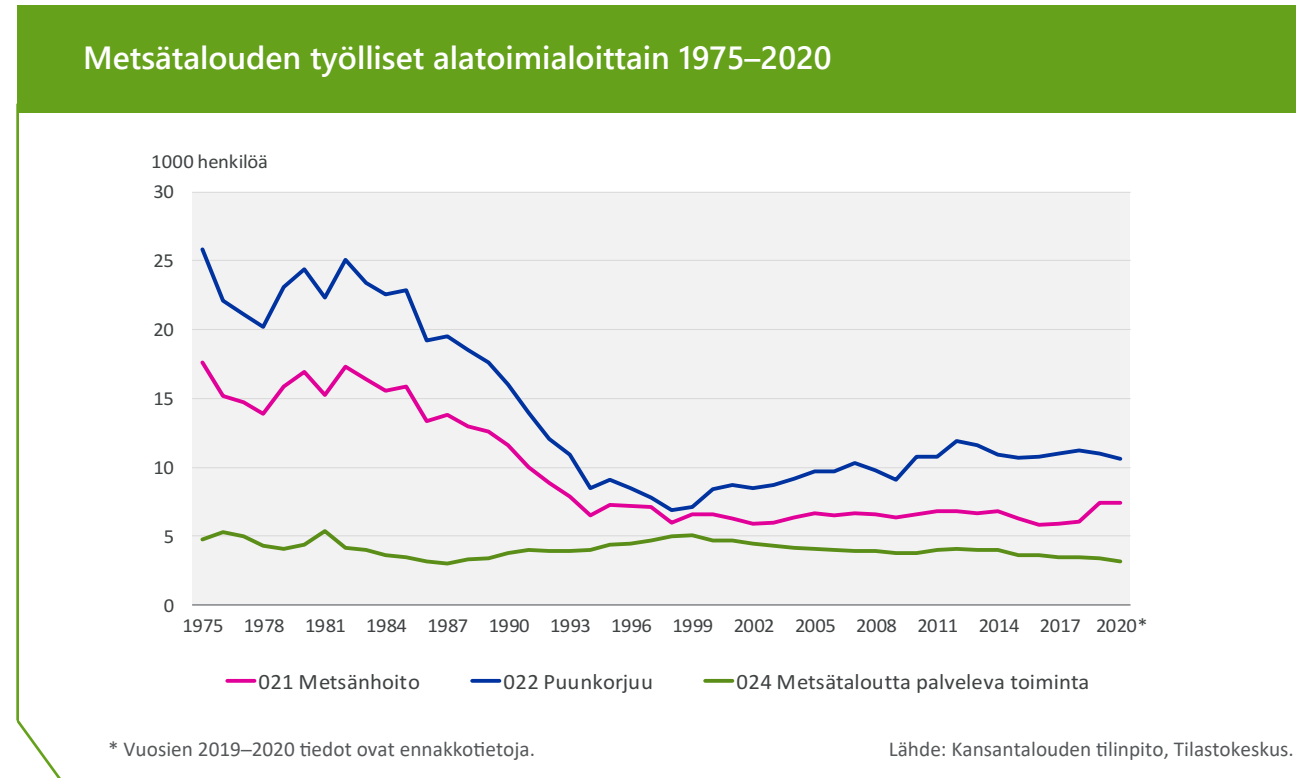
Kaikki metsätaloudessa työskentelevät eivät sisälly tilastolukuihin

Kahdesta tilastolähteestä huolimatta metsätalouden tilastojen ulkopuolelle jäävät työalat, jotka kirjataan sisältyväksi johonkin muun työalaaan. Tällaisia am-

sisältyväksi johonkin muun työalaan. Tällaisia ammattilaisia ovat metsäojittajat, metsäteiden rakentajat, perusparantajat sekä puuta tuotanto- ja energialaitoksille kaukokuljettavat henkilöt, jotka työskentelevät maanteilla, rautateilla tai puutavaran uitossa. Tosin isoista metsäyhtiöstä puuta uittaa enää UPM, joka kuljetti vesistöjä pitkin viime vuonna 450 000 kuutiometriä puuta.

Taloustutkimus selvitti kuluvana vuonna erilaisia kehityskulkuja metsäsektorin tulevaisuuden osalta, jolloin raakapuun kuljetustehtävissä työskentelevien määrä arvioitiin prosenttiosuutena (25–30 %) kaikista kuorma-autoliikenteessä työskentelevistä henkilöistä. Taloustutkimuksen laskelman mukaan puutuotteiden kuljetus työllistää 9 500–13 000 henkilöä. Tämä on muita arvioita selvästi korkeampi määrä. Noin 10 000 työllisen lisäys kasvattaisi metsätalouden työllisten kokonaismäärän 35 000 henkilöön ja koko metsäsektorin työllisten määrän 73 000 työlliseen. Puutuotteiden kuljetuksen työllisyyden todentamisesta tarvittaisiin kuitenkin tarkempi ja puolueettoman tahon tilastotieto.

Tilastoja varten toteutettavat kyselytannat kohdistuvat väestötietokantaan, jolloin lyhytaikaisesti metsätalouden töissä työskentelevät ulkomaiset työntekijät eivät kirjaudu alan työllisiksi. Metsänhoitotöitä tekee vuosittain huomattava määrä ulkomailta tilapäisiin sesonkitöihin saapuvia henkilöitä. Käytäntö on yleistynyt 2000-luvulla ja vakiintunut viime vuosina. Metsätaloudessa toimivien ulkomaalaisen sesonkityövoiman lukumäärä tai tehdyn työn määrä ei liene kenelläkään tiedossa kovin tarkasti, mutta ulko-

maisten keikkatyöntekijöiden määrän arvioidaan lisääntyneen selkeästi viime vuosina. Esimerkiksi taimikon varhaishoitotöitä metsänomistajat tekevät Pohjois-Suomessa vielä melko runsaasti itse, mutta omatoimisuus vähenee maan eteläisimpiin osiin siirryttäessä. Etelä-Suomeen on helppo matkustaa keikkatöihin, monet saapuvat Virosta, mutta myös etelämpää Baltian maista, Venäjältä ja Ukrainasta. On myös mahdollista, että työtoimeksiantoja ketjutetaan suomalaisen yrityksen kanssa tehneeltä sopusyrittäjältä eteenpäin alihankkijayritykseltä toisel-

le. Ruotsissa metsäomaisuuden omistaa huomattavalta osin isot yritykset, joiden teettämänä metsähoitotyöt teetetään miltei kokonaan ulkomaisella työvoimalla.

Suomalaiset viranomaiset muistuttavat, että työn teettäjien kannattaa pitää silmällä etenkin työvoiman välittäjien toimia. Osassa toimintaa on havaittu selkeitä puutteita ja rikkeitä. Ulkomaisten työntekijöiden lisääntymiselle on esitetty erilaisia syitä: heillä

den lisääntymiselle on esitetty erilaisia syitä: heillä työn teettäminen on halvempaa sekä melko vaivatonta, suomalaisia ei tahdo löytyä rivakkaan ulkotyöhön ja metsänomistajien omatoimisuus on vuosien myötä vähentynyt.

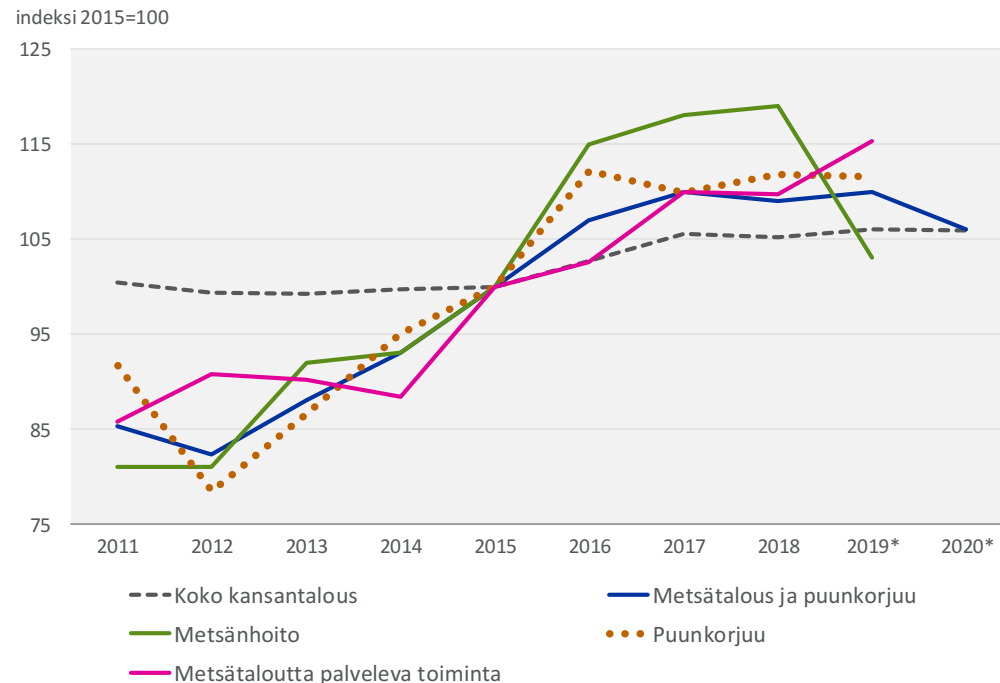
Metsätaloudessa työn tuottavuus on heikentynyt

Työn tuottavuusindeksi laskee vuoden 2020 ennakkotiedon mukaan koko metsätaloudessa ja puunkorjuussa samansuuruiseksi kuin koko kansantalouden tuottavuus keskimäärin. Tuottavuuden laskun taustalla vaikuttanee koronatilanteen aiheuttama loppu-tuotteiden kysynnän ja tuotantomäärien lasku sekä alkuvuoden 2020 tuotantolaitosten seisokit, jotka vähensivät toimeksiantoja metsissä.

Vuoden 2019 tuottavuustiedoissa erottuu erityisesti työn tuottavuuden lasku metsänhoidossa. Mahdollisesti muutoksen taustalla on Tilastokeskuksen työllisyystilaston otannan muutos, jolloin työllisyyttä kysytään aiempaa vanhemmilta henkilöiltä ikävuoteen 89 saakka. On mahdollista, että metsäomistajat työvuo-siensa jälkeen tekevät itse metsänhoitotöitä metsis-sään. Tämä on aiemmin jäänyt kirjaamatta, kun työl-lisyystietoja ei ole kysytty eläkeläisiltä.

► [Luken tilastopalvelu:](#)
[Metsäsektorin työvoima](#)

Työn tuottavuuden (tuotos per työtunti) kehitys metsätaloudessa vuodesta 2011 lähtien

* Ennakkotieto

Työn tuottavuus vuoden 2020 on osin salassapitosäännön alainen, joten tuottavuusindeksiä metsänhoidon, puunkorjuun ja metsätalouden palvelujen osalta ei ole saatavilla.

Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

Ennusteiden osuvuus

Ennusteiden osuvuus 2010-2020

Jari Viitanen

Metsäsektorin suhdannekatsauksissa esitettävät ennusteet vastaavat Luonnonvarakeskuksen (aiemmin Metsäntutkimuslaitoksen) suhdanne-ennusteryhmän tutkijoiden käsitystä metsäsektorin todennäköisimmästä kehityksestä. Metsäsektorin ennusteiden perustana on monien muidenkin toimialojen ennustemallien mukainen kysyntäjohteinen ajattelu. Kansainvälinen ja kotimainen talouskehitys määrittelevät vallitsevan ja tulevan suhdannekehityksen, joka yhdessä muiden metsäteollisuuden kilpailukykyyn vaikuttavien tekijöiden (valuuttakurssivaihtelut, puuraaka-aineen saatavuus, politiikkamuutokset toimintaympäristössä, kilpailijamaiden toiminta yms.) kanssa vaikuttaa vientimarkkinoiden kautta suomalaisten metsäteollisuustuotteiden kysyntään ja vientiin. Metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän vaihtelut puolestaan heijastuvat edelleen kotimaan metsätalouteen.

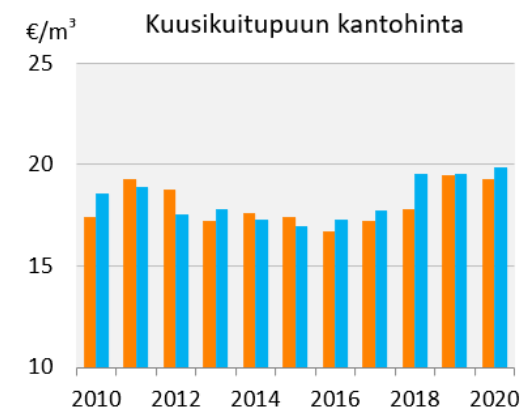
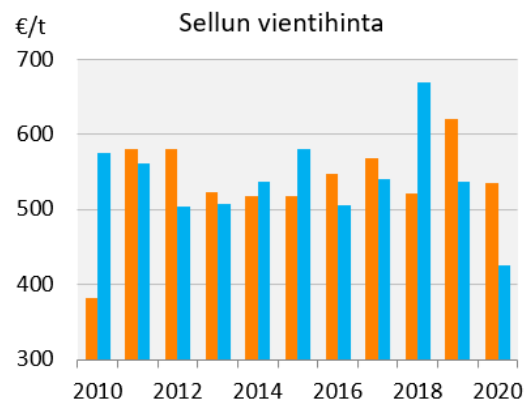
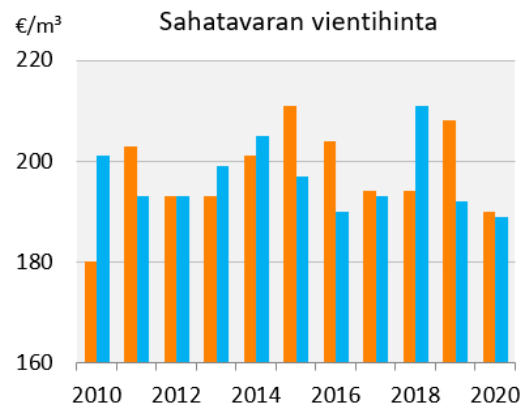
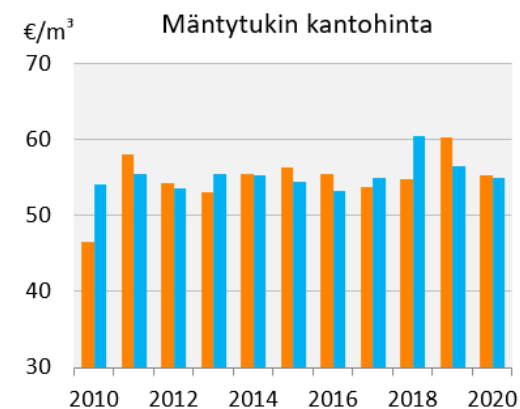
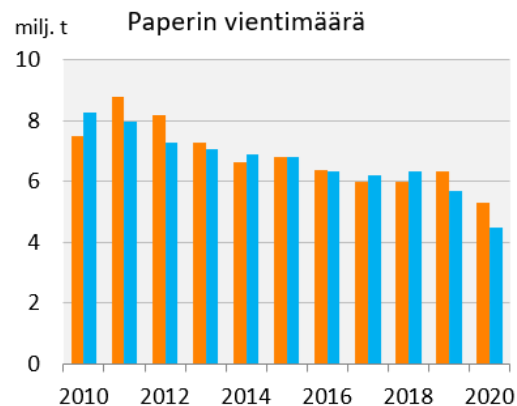
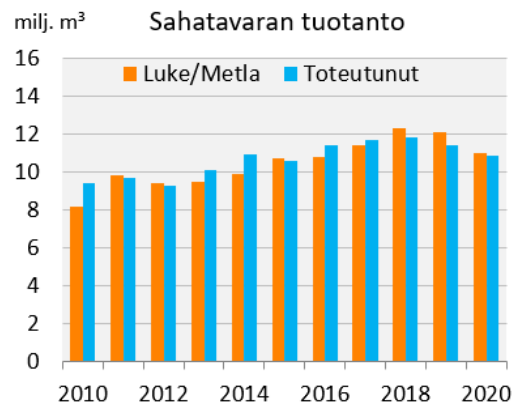
Ennusteet ovat taustaoletuksille ehdollisia odotusarvoja, ja mahdolliset ennustevirheet johtuvat muun muassa kansainvälisten talouskasvuennusteiden virheistä. Lisäksi ennustevirheisiin vaikuttavat muun muassa virheet talouspolitiikan päätöksentekijöiden käyttäytymisen arvioinnissa, virheet käytössä olleissa tilastoissa ja niiden ennakkotiedoissa, talouden rakennemuutokset ja satunnaisvaihtelu.

Kuva: Sari Karvinen, Luke.

Oheisissa kuvioissa tarkastellaan muutaman esimerkin avulla metsäsektorin suhdannekatsausten piste-ennusteiden toteutumista vuosina 2010–2020. Kunkin vuoden ennuste on tehty edeltävän vuoden syksyllä sen tiedon perusteella, mikä on ollut käytettävissä syys–lokakuun vaihteessa. Hintavertailut on tehty nimellishinnoin. Kuvioista käy selvästi ilmi, kuinka ennustevirheet ovat suuria niinä vuosina, jolloin maailmantalouden kasvuennusteet ovat poikenneet erityisen paljon toteutuneista kasvuista. Näin kävi esimerkiksi vuonna 2010, jolloin talouskasvu ylitti odotukset ja metsäsektorin ennusteet aliarvioivat myöhemmin toteutunutta kehitystä. Suhdanneherkkänä toimialana sahateollisuudessa tapahtuvia muutoksia on ollut erityisen vaikea ennakoida, mikäli taloutta koskevat ennusteet eivät toteudu. Vuoden 2020 kevättalvella puhjennutta koronapandemiaa ei edellisen syksyn ennusteissa pystytty ennakoimaan, mikä näkyy metsäteollisuuden tuotanto- ja vientimäärien yliarvioina. Lehti- ja havusellun keskinäinen tekninen korvattavuus sekä ostajien varastojen määrän arviointi ovat usein vaikeuttaneet sellun viennin yksikköhintojen ennustamista. Huomionarvoista kuitenkin on, että ennusteet eivät ole johdonmukaisesti ali- tai yliarvioineet mitään metsäteollisuuden osaluuetta.

Luken/Metlan ennusteet joistakin keskeisistä ennustemuuttujista sekä niitä vastaavat toteutuneet arvot, 2010–2020

Lähteet: Tulli, Metsäteollisuus ry ja Luke/Metla.

Metsäsektorin suhdannekatsaus on lokakuussa ilmestynyt, monipuolinen tietopaketti Suomen metsäteollisuuden ja metsätalouden tilanteesta ja lähiajan näkymistä.

Kuvaus metsäsektorin kehityksestä:

- ennusteet
- metsäteollisuuden tuotanto ja vienti
- raakapuumarkkinat
- bioenergiamarkkinat
- kannattavuus
- Työvoima

Suhdannekatsausta on julkaistu vuodesta 1991 lähtien. Vuosina 1998–2012 julkaistiin myös englanninkielinen Finnish Forest Sector Economic Outlook. Vuodesta 2013 lähtien suhdannekuvaa on täydennetty kesäkuun alussa ilmestyvällä Metsäsektorin suhdannetiedotteella.

Toimittajat

Jari Viitanen
Antti Mutanen
Sari Karvinen

Tiedustelut

Jari Viitanen
Luonnonvarakeskus Joensuu
Yliopistokatu 6B
80100 Joensuu
Puh. 029 532 3033

etunimi.sukunimi@luke.fi

Kirjoittajat

Kari Härkönen, MMM, tutkija
Marja Kallioniemi, MMT, dosentti, tutkija
Matleena Kniivilä, MMT, erikoistutkija
Jussi Leppänen, MMM, tutkija
Antti Mutanen, MMM, YTK, tutkija
Aarre Peltola, MMM, yliaktuaari
Johanna Routa, MMT, erikoistutkija
Esa Uotila, MMM, tutkija
Esa-Jussi Viitala, MMT, VTM, erikoistutkija
Jari Viitanen, YTT, erikoistutkija

etunimi.sukunimi@luke.fi

ISBN 978-952-380-301-5 (Painettu)
ISBN 978-952-380-302-2 (Verkkajulkaisu)
ISSN 2342-7647 (Painettu)
ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)
URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-302-2>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)
Kirjoittajat: Jari Viitanen, Antti Mutanen ja Sari Karvinen (toim.)
Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2021
Julkaisuvuosi: 2021
Kannen kuva: Metsä Group
Kuvat: Erkki Oksanen/Luke, Metsä Group, Metsäteollisuus ry, Pixabay, Unsplash
Painopaikka ja julkaisumyynti: PunaMusta Oy, <http://luke.juvenesprint.fi>